

Merhaba...

ORAL ÇALIŞLAR 01.02.2013

Tarih 1 Şubat 1979. Puslu bir İstanbul akşamı... Haydarpaşa Garı'ndayım. Ankara'ya gidecek treni bekliyorum. Telefon kulübesinden son haberleri almak üzere çalıştığım gazeteyi aradım. *Milliyet* Gazetesi Genel Yayın Müdürü **Abdi İpekçi**'nin öldürüldüğünü haber verdiler.

Sarsıldım. 35 yıl önce genç bir yayın yönetmeni adayı olarak işe başlarken deneyimlerini dinlemek için ilk başvurduğum kişi Abdi Bey olmuştu. *Milliyet* gazetesinin Cağaloğlu'nda bulunan binasındaki görüşmemizde bana gazete haberciliğinin sorunlarını anlatmış ve uyarılarda bulunmuştu. Ülkemizin en önde gelen gazetecisiydi.

Askerî darbe planlayanlar, onu vurarak toplumu sarsmak istemişlerdi. Tetikçi yakalandı ama darbeciler darbelerini başardılar, tetikçi de cezaevinden kaçırıldılar.

Abdi Bey'in katilleri cinayetin hesabını vermediler. Biz hâlâ "kontrgerilla"nın peşinde koşuyor, devlet içindeki karanlık yapılanmayı aydınlatmaya uğraşıyoruz. **Abdi İpekçilerin, Doğan Özlerin, Uğur Mumcuların, Musa Anterlerin** katillerinin hesap vermesini istiyoruz.

Özel Harp Dairesi'nin "kozmik odaları"nın havalandırılarak kirli bilgilerin aydınlığa çıkarılması talebimiz, aradan geçen yıllar içinde değişmedi.

Benim aklımın erdiği son 60 yılımıza askerî darbeler ve ordu müdahaleleri damgasını vurdu. Üç buçuk askerî darbe, onlarca müdahale siyasi hayatımızı zehirledi. Partiler kapatıldı, siyasiler idam edildi, kitle katliamları yaşandı, aydınlar yargısız infazlarda katledildi. Devlet halkına kan kusturdu.

Uzun ve acı dolu yılların ardından, daha iyimser beklentilerin olduğu bir dönemin içindeyiz. Sorunlu yargılama sürecine rağmen, darbeciler yargı önünde hesap veriyor. "Kozmik oda" dosyalarını sivil savcılar inceleyebiliyor.

Kürt sorununda çözüme yönelik daha inandırıcı gelişmelere tanık oluyoruz. Toplumda barış konusunda ihtiyatlı da olsa iyimser ve olumlu bir hava oluşuyor. Hükümetin ve BDP'nin çözüm için cesur adımlarını izliyoruz. Ana muhalefetin de katkısıyla, çözüm umudu gelişiyor.

Darbelerle zedelenmiş bir rejimden, özgürlükçü ve istikrarlı bir demokrasiye ulaşabilmenin o kadar da kolay olmadığını yaşayarak daha iyi anlayabiliyoruz.

Bundan 34 yıl önce Abdi İpekçi öldürüldüğünde genç ve umutları olan bir genel yayın yönetmeniydim. Şimdi belediye otobüslerine bedava binebilecek bir yaşa geldim. **Hermann Hesse, "Umudunuz son bulursa, huzursuzluğunuz da son bulur"** demiş. Umudum da huzursuzluğum da devam ediyor.

Bugünden itibaren **Taraf** gazetesinin yayın yönetmenliğini üstleniyorum. Siz okurlarıma, Türkiye'nin demokrasi potansiyeline, Türkiye halkının değişim yeteneğine güveniyorum. İflah olmaz iyimserliğim sürüyor.

Taraf, kendini kanıtlamış bir gazete. **Ahmet Altan, Yasemin Çongar** başta olmak üzere bu gazete çalışanları yakın tarihimizde militarizmin darbelenmesinde etkin bir rol oynadılar. Cesur haberleriyle ülkemizin kaderini etkileyecek işler yaptılar.

Devam eden bu yolculukta yer alacağım için heyecanlıyım. Haberciliğiyle övündüğümüz *Taraf*'ın demokrasi mücadelesindeki duruşunu hep birlikte sürdüreceğiz.

2013'e çözüm umuduyla başlıyoruz. Bu dönem, özgürlüklerin şekilden öze dönüştüğü bir dönem olacak mı? Olabilecek mi?

Mutluluğunu ve enerjisini gerçeklerden alan *Taraf*, bu dönemde de sorularını sormaya devam edecek ve yolculuğunu sürdürecektir.

oralcalislar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt çözümü, Türk meselesi

ORAL ÇALIŞLAR 02.02.2013

Abdülhaluk Çay isimli MHP'li bir bakan vardı, geçmiş yıllarda. Öğretim üyesiydi ve doçentlik tezi, **"Kürtler Türk'tür. Kürt diye bir halk yoktur"** üzerine kurulmuştu. Bu tezi üniversiteye sunmuş, koca koca profesörler de onun çalışmasını bilimsel kabul edip akademik değerlendirmelerde bulunmuşlar, kendisini profesör yapmışlardı...

Birgül Ayman Güler de profesör. O da **"Türk ulusu ve Kürt milliyeti eşit olarak görülemez"** sözlerinin bilimsel bir açıklama olduğunu ifade etti.

Güler, Meclis'teki konuşmasında şöyle bir anafikre de vurgu yaptı: **"Çözüm denilerek bizim sesimiz kısılmak isteniyor."**

Çözüm, statükonun en çok korktuğu sözcük. Kürt meselesinin çözümü, şimdiye kadar **"Kürtlere özgürlük"** ve **"silahların bırakılması"** gibi tanımlamalarla karşımıza çıktı. Oysa, çözüm yolculuğu, esas olarak, Kürtlere olduğu kadar, Türkiye'ye ve Türklere de dair bir maddi, manevi ve ruhsal değişim yolculuğu.

Egemen zihniyetler, sırasıyla Ermenileri, Rumları, Kürtleri, sonra Dersimli Alevi Kürtleri yani bütün ötekileri hizaya sokmak, bir kalıba dökmek için katliam, vahşet, yok etme gibi bütün insanlık dışı yöntemlere başvurdular.

Bu uygulamalarını pekiştirebilmek için kanunlar çıkardılar, anayasalar değiştirdiler. Silahlı milisler örgütlediler, askerî darbeler yaptılar, gizli örgütlenme ağlarıyla topluma korku salmaya çalıştılar.

Başbakan **Recep Tayyip Erdoğan**, iki gün önceki konuşmasında **"İnkâr, asimilasyon ve imha dönemi bitti"** dedi. Bunun bir başbakanın ağzından ifade edilmesi, geçmişte neler yapıldığının itirafı anlamına da geliyor...

Çözüm süreci; inkâr, asimilasyon ve imhanın bitmesiyse eğer; bu aynı zamanda yeni bir Türkiye'nin şekillenmesi anlamına gelmek zorunda. **Siyasi Partiler Kanunu, Seçim Kanunu** yeni baştan ele alınacak. **Türk Ceza Kanunu**, düşüncüyü ve farklı kültürleri savunanları cezalandıran maddelerden arınacak.

Bunlar yaşanırken, ülkedeki egemen kimlik tanımı olan Türk kimliği, kendini ülkeyi oluşturan diğer topluluk ve tanımlarla eşit görmeyi öğrenecek... **"Kürt meselesinde çözüm"**, Türkiye'de oyun kurallarının her anlamda

değişmesi ve her şeyden önce de, eskiye ait birçok şeyin tasfiyesi anlamına gelebilir.

Bütün kavramlar ve kurumlar bir dönüşümden geçecek: İktidar sahipleri, muhalefet, farklı siyasi parti ve akımlar, Türkler, Kürtler, Aleviler, askerler, bürokratlar, akademik kurumlar belki de ilk kez gerçekten zihinsel anlamda değişecek. Türkçe ve Kürtçenin ruhu bile bir dönüşüm yaşayacak... Kürt sorununda çözüme doğru ilerlemek, eşitlik anlayışının yeni baştan inşasıyla da eş anlamlı.

Gene aşırı iyimser bir dil kullandığımı düşünebilirsiniz... Elbette bugünden yarına mucizeler beklemiyoruz. Bir yeniden kalıba dökülmenin, bir yeniden inşa yolculuğunun en iyi ihtimalle başlangıç noktasında olduğumuzun farkındayım... Her barış, hayatla ve kendinizle de yaptığınız bir barıştır. Yanı başınızdakini onaylayabilmek, onunla uyum sağlayabilmek, hayatı onaylayabilmek ve hayatla da uyum sağlayabilmektir...

Bu toprakların zorluklarının farkındayım. Kendi yakın tarih ve geçmişimiz bile bu yolculuğun önünde maddi engellerin ötesinde psikolojik engellerin de bulunduğunu defalarca kanıtladı.

Yeni bir Türkiye kolay değil...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sol ve şiddet

ORAL ÇALIŞLAR 03.02.2013

ABD'nin Ankara Büyükelçiliği'ne canlı bombayla saldıran örgütün **DHKP-C** olduğu açıklandı. Kendisini **Marksist** olarak tanımlayan örgüt, daha önce de **Özdemir Sabancı**'yı ve Sabancı Holding'in önde gelen isimlerini öldürdü; değişik intihar saldırılarını üstlendi. Bütün bu saldırıları gerçekten sol adına mı düzenlediler, bu da ayrı bir tartışma konusu...

Sol kültürün, Marksist literatürün içinde güçlü bir şiddet damarının olduğunu biliyoruz. **"İhtilalcilik"**, ya da **"devrimcilik"** diye tanımlanan anlayışın da **özünde şiddet** olduğunu düşünmek mümkün.

Şiddet, hiç şüphesiz solculara özgü bir yöntem değil. Yakın tarihimizde Türkiye, **El-Kaide**'nin insafsız şiddetine tanık olmuştu. **Hizbullah**'ın kendi üyelerini bile vahşice öldüren yöntemleri henüz hafızalardan silinmedi. **Ülkücü** şiddeti de biliyoruz.

İnsanlığın değişik ilerleme basamaklarında, ihtilallerde çok kan döküldüğü, şiddetin dozunun olağanüstü boyutlar kazandığı bir gerçek. Bu kitlesel ayaklanma dönemlerinde gelişen şiddet, **"sol teori"** tarafından, zaman içinde **"kaçınılmaz bir gerçeklik"** olarak içselleştirilmeye başlandı.

20. yüzyıl sosyalist devrimlerinin rolü

Bu düşüncelerin gelişmesinde, şüphesiz, 20. yüzyıl içindeki sosyalist devrimlerin de önemli bir etkisi oldu. Doğru Avrupa ülkelerindeki iktidar değişiklikleri daha çok **Sovyet Kızılordusu**'nun müdahalesiyle gerçekleşti. **Çin devrimi** uzun bir iç savaş döneminin ardından, **Küba devrimi** ise dağa çıkan bir grup gerillanın iktidarı ele geçirmesiyle başarıya ulaştı.

Bütün bunlarda, şiddet, değişen doz ve biçimlerde rol oynadı. Ancak bunların hiçbiri **“bireysel şiddet”** diye tanımladığımız, değişik ülkelerdeki terör eylemlerinin benzeri eylemlerle yürüyen süreçler değildi.

Bazı yaklaşımlara göre, şiddetin ve zorun bir mücadele biçimi olarak “normalleştirilmesi”, sonradan bu **“sosyalist” iktidarların temel zaafı** hâline gelmiştir. Şiddeti iktidara geldikten sonra muhaliflerine de uygulayan **Stalin**’de simgeleşen **“devlet şiddeti”**, sosyalist ülkelerin çöküşünün ana nedenlerinden birisi olarak kabul edilebilir.

Tabii solda bunları tartışmak, birçok teorik karşı argümanı da beraberinde getirir, getirebilir. Geçmişte bunları çok tartıştık...

Ancak son DHKP-C eylemi de gösteriyor ki, solun şiddetle ilişkisi tamamen akıl dışı bir noktaya sürüklenmiş bulunuyor. Bu eylemle ne elde edildi? Bir militanın ölümü, bir güvenlik görevlisinin yaşamını yitirmesi, bir gazeteci meslektaşımızın ağır yaralanması ve toplumda bu eyleme karşı oluşan öfke ve tepki dışında ne gibi bir “ürün” ortaya çıktı?

Şiddet yenik düşmüş olanlara özgü bir reflektir

“Bir insanın kendi yaşamını ortaya koyarak, bir başkasının hayatına kıymasının, sivil bir bireyin hayatında kalıcı hasar bırakmasının solla nasıl bir ilişkisi olabilir” sorusunu daha kararlı bir şekilde sormalıyız. Siyaset tarihinde, şiddet ve yaratıcılığın ilişkili olduğunu en açıktan iddia eden kişinin **Hitler** olduğunu unutmayalım. Şiddet, dünyadaki farklı ve yeni düşüncelerin karşısında yenik düşmüş olanlara özgü bir reflektir.

Haksızlıklara radikal tepkiler göstermek doğal bir haktır. Bu durum, masum insanları öldürmeyi, sivil bireyleri sakat bırakmayı hiçbir şekilde meşrulaştıramaz. Şiddet, adalet veya erdem maskesi taşısa da, özü değişmez.

Türkiye’nin çözüm ve dönüşüm açısından “değerli” günler yaşadığı bir dönemde, solculuk adına yapılan bu eylem, tüm solcular için “şiddet ve sol” ilişkisini sorgulamak bakımından bir fırsat olabilir.

oralcalislar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öcalan nasıl bir rol oynayabilir

ORAL ÇALIŞLAR 05.02.2013

Başbakan Erdoğan geniş bir kamuoyunun gözünün içine baktığı bir lider. Öcalan ise, “PKK’ya silah bıraktırması ve savaşı sona erdirmesi mümkün olan tek isim” olarak tanımlanabilir.

Erdoğan, İmralı’nın olumlu bir tutum gösterdiğini birkaç kez yineledi. Öcalan’ın “olumlu” değerlendirilen tutumunun ne olduğunu az çok bilebiliyoruz: PKK’nın önce ateşkes ilan etmesini sağlayacak, ardından bu güçleri Türkiye sınırlarının dışına çıkaracak.

Bu nokta, Öcalan'ın yakalandığı 1999 yılında da gündeme gelmiş. O zamanın konuya egemen olan askerî bürokrasisi, çözüme yönelik böyle bir hamleyi pek içten karşılamamış. Hatta Öcalan "Hepsini dışarı çıkarma, bir kısmı içeride kalsın icabında işe yarar" dendiğini açıkladı.

Öcalan her iki hamleyi de yapabilir, gücü bunlar için yeterli. PKK veya Kürt hareketi içinde bu hamlelere karşı çıkabilecek sesler olsa da, Öcalan'a karşı gelmeleri kolay değil.

Öcalan bu hamleleri "bir karşılık beklemeden" de yapabilir. Böylece, kendi gücünü bir kez daha kanıtlamayı ve devletle olan ilişkisinde bir "pozisyon kazanımı"nı hedefleyebilir.

Sınır dışına çekilme ilk adım

PKK güçlerinin sınır dışına çıkmasıyla birlikte karmaşık süreç başlayacak. Kritik aşamalarsa, PKK'lının dağdan indirilmesi, onların geleceği ve Öcalan'ın ne olacağı...

PKK'nın bütünüyle Türkiye toprakları dışına kazasız belasız çıkması, çıkabilmesi durumunda, hükümeti güçlendirecek ve cesaretlendirecek bir süreç başlar. Psikolojik ortam her anlamda değişebilir ve silah bırakmayla ilgili adımları tamamen farklı bir dille tartışma şansı bulabiliriz.

Bütün bunlar olurken, PKK'nın yasal alanda siyaset yapabilecek bir örgüte dönüşmesi mümkün. Zaman içinde, Öcalan'a yönelik tepkinin şu anki gibi kalmayacağı, atılan adımların büyüklüğüyle orantılı olarak ortamın normalleşeceği öngörülebilir.

Karşılıklı güvende olumlu işaretler

Bütün sorun, yol haritasının sakin ve kararlı bir şekilde yürütülebilmesinde ve her adımda tarafların birbirine güveninin artabilmesinde düğümleniyor...

Türkiye, gerçekten Başbakan Erdoğan'ın dediği gibi sorunu çözme yolunda adımlar atabilir ve "PİK yapabilir"... "Kürtlerin kendi kendilerini yönetme istekleri" de dâhil olmak üzere, birçok kavram ve konu başlığı, normal talepler ve normal tartışma gündemleri olarak karşılık bulabilir.

Bu yolculuktaki en tehlikeli noktayı "güvensizlik" oluşturuyor... İki taraf da şimdiye kadarki uzlaşma arayışlarında birbirine güvenmediği için ipler eninde sonunda kopuyordu. Şimdi geçmişe kıyasla güven açısından daha olumlu bir noktaya gelindiği açık.

Devlet yıllarca güven verici ve inandırıcı adımlar atmadı, atamadı. Kürtlerle ilişki "nasıl dağdan indirip ellerinden silahı alınız"a indirgendi. Onların onuru, talepleri, duyarlıkları yeterince kavranmadı, analiz edilmedi. Bütün bunlar artık değişiyor, değişmek zorunda.

Kürtlerin önündeki şans

Kürtlerin büyük bir kesiminin silahı bir güvenlik ve hak elde etme gücü olarak görüp ondan hiçbir koşulda vazgeçmemiş olmalarını, böyle bir arkaplanda görmekte yarar var. Ne olursa olsun, şu an, dünyanın ve

bölgenin değişen koşulları içinde, Kürtler bölgenin en etkin ve örgütlü "sivil oyuncu"larından ve ağırlık merkezlerinden birine dönüşme şansına sahipler.

Öcalan'ın biraz da bu gerçeği fark ettiği için yeni hamleler yapmaya cesaret ettiğini düşünebiliriz... Erdoğan ise, Kürtleri bölgede bir müttefik olarak kazanmak adına daha dinamik, ciddi ve cesur adımlar atma zorunluluğu ile karşı karşıya.

oralcalislar@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayşen Gruda PKK mağarasında...

ORAL ÇALIŞLAR 06.02.2013

Ayşen Gruda, gazetemizin başlattığı **"Çözümün ve barışın Taraf'ıyız"** dizisine destek için yaptığı açıklamada, şunları söylüyor: **"Bana bir görev verilirse ben hiç korkmadan mağaralara gidip o insanları ikna edebilirim. Onlar bana bir şey yapmazlar. Onlar da benim filmlerimle büyüdüler."**

Beni en çok çarpan, bir empati duygusunu dile getiren **"Onlar bana bir şey yapmazlar"** ifadesi oldu. En az aynı oranda anlamlı bulduğum bir diğer cümle ise, PKK'lıların da aynı kültürel ortamın ürünü olduğunu ifade eden, **"benim filmlerimle büyüdüler"** cümlesi oldu.

Yaşadığımız coğrafyanın; PKK'lısı da, askeri de, dindarı da, liberali de, solcusu da; yakın kültürel ve sosyal kodlarla, benzer sıkıntı ve yanılgılarla, ortak zevk ve zevksizliklerle, aynı dışlanmışlık hisleriyle yetiştirdi. Birbirine mesafeli veya küskün görünen toplumsal gruplar arasında, **"görünür"** ve **"görünmez"** ruhsal köprüler var. Ayşen Gruda gibi sanatçıların **"barış fotoğrafı"**nda yer alması, **"görünmez ruhsal köprüler"**in **görünür** hâle gelmesine yardımcı olacak.

PKK ne kadar acımasızlık yaptıysa, benzer acımasızlıkları devlet de yaptı. Hoşgörüsüzlük, toplumun hemen hemen her kesiminde yakın kodlarla karşımıza çıkıyor.

Ölen asker çocuğun annesi hangi acıyı çekiyorsa, PKK'lı çocuğun annesi de tam olarak aynı acıyı çekiyor.

İletişim kanalları tam olarak açılabilirse...

Kadınlarımızın barışçı dili bir vicdani ses olarak anlamlı. **Adalet Ağaoğlu'nun, Hidayet Şefkatli Tuksal'ın, Lale Mansur'un** çağrıları **"artık değişelim"** diyor. Ayşen Gruda, gündelik siyasette pek rastlayamayacağımız türden bir isim. Onda simgeleşen umut ve sevecenlik duygusu, toplumda sıra dışı bir yankı buluyor. **"İletişim kanalları"** tam olarak açılabilirse, barış sürecinin önünde engel olarak görülen sorunlar çok daha kolay aşılabılır.

İbrahim Tatlıses ve **Şivan Perwer'in** ortak bir mesajla **"İmralı sürecini"** desteklediklerini açıklamış olmalarını

da önemsiyorum. Toplumun geniş kesimlerinin üzerinde birleştiği isimlerin sürece katılmaları, barış duygusunun derinleşmesi için şart.

O mağaralardaki çocukların çıkıp, kendi kimlikleriyle toplumun içinde bir yer bulabilecekleri noktasındaki umudumu koruyorum. Değişmekten, sivilleşmekten, özgürleşmekten, evrensel değerlere ulaşmaktan korkmayan, enerjik ve özgüvenli bir Türkiye'nin barışçı bir parçası olabilirler.

Ortak bir gelecek birlikte inşa edilebilir

Aynı şarkıları, aynı şovları, aynı dizileri, aynı filmleri izleyerek, ortak bir duygu dünyasıyla, ortak bir kitlesel kültürle yetişen insanlar, hayatın tüm renklerinde birbirlerini anlayabilirler...

Ayşen Gruda'nın, Halil Ergün'ün, Kadir İnanır'ın, Kemal Sunal'ın, Yılmaz Güney'in, Türkan Şoray'ın, Hülya Avşar'ın, Yılmaz Erdoğan'ın ve Cem Yılmaz'ın filmlerini seyrederek, **İbrahim Tatlıses'i, Tarkan'ı, Sezen Aksu'yu, Ajda Pekkan'ı, Ahmet Kaya'yı** dinleyerek büyüyenler, ortak bir geleceği de birlikte inşa edebilirler.

Yeni ve herkesin kendisini evinde hissettiği bir Türkiye'ye ulaşmak için, güçlü bir siyasi irade yeterli. Malzeme hazır sayılır...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Tayyip Başkan'a BDP aşısı...

ORAL ÇALIŞLAR 09.02.2013

BDP Grup Başkanvekili **İdris Baluken**'in **"yeni anayasa için AK Parti'yle ittifak yapabiliriz"** şeklindeki açıklaması, birçok yeni gelişmenin ipucunu içinde barındırıyor.

Yeni anayasa sürecinde **"BDP ile AK Parti ittifakı"** nasıl gerçekleşebilir? Baluken'in bu konudaki değerlendirmesi şöyle: **"Vatandaşlık tanımı, anadilde eğitim, idari sistemin değiştirilmesi, tüm farklılıklara, düşünce ve inançlara özgürlük talepleri karşılanırsa o anayasaya evet demeyi grubumuzda tartışırız, destekleriz..."**

"Yeni Türkiye"den veya **"Türkiye'nin geleceği"**nden söz etmek, ancak **"yeni anayasa"** ile mümkün... AK Parti'nin sandalye sayısı yeterli olmadığı için, Meclis'teki partilerden en azından birinin desteğine ihtiyacı var. CHP ile AK Parti'nin **"yeni anayasa"** ve **"başkanlık sistemi"** gibi konularda bir uzlaşmaya varmalarının mümkün olmadığını biliyoruz.

Geriye iki seçenek kalıyor: MHP ve BDP... AK Parti kurmayları, bir dönem boyunca, MHP ile **"yeni anayasa"** üzerinden bir uzlaşmaya varmayı düşündüler. Geçtiğimiz yıla, büyük ölçüde bu yönelim damgasını vurdu. Ancak, **"MHP ile uzlaşmak"**; Kürt sorununda kapıları kapatmak, demokratik dönüşümü reddetmek ve **"operasyoncu"** refleksleri benimsemek zorunda kalmayı beraberinde getirecekti.

“MHP ile ittifak” çatışan ve iç gerilimi yüksek bir Türkiye’nin doğması anlamına gelebilirdi. Tayyip Erdoğan, başkanlık koltuğuna zor otururdu, otursa bile çok zorlu bir **“Türkiye tablosu”** içinde başkanlık yapmak durumunda kalabilirdi. Her şeye rağmen, Tayyip Erdoğan, **“başkanlık yolculuğu”**na MHP ile birlikte çıkma seçeneğini bir süre boyunca gözönünde bulundurdu.

İmralı ve başkanlık

Şu açık: İmralı sürecinin yeniden başlaması, AK Parti’nin **“müttefik profili”**nin de değişmesi anlamına geliyor. **“BDP ile ittifak”**, Türkiye’nin tüm kodlarını yeniden tanımlayabilecek ölçüde **“ciddi”** bir tercih...

Tayyip Erdoğan başkanlık yolculuğuna başlarken, Türkiye’nin tek kimlikli otoriter yapısı, her şeye rağmen değişmeye başlayabilir. **“Çok kimlikli çok kültürlü bir ülke”** tablosunu kabullenen bir yeniden yapılanmadan söz etme şansı doğabilir.

Kürt sorunundaki çözüm yolculuğunun, Türkiye’nin maddi/manevi tüm paradigmalarını değiştirebileceğini bir süredir belirtiyoruz. Bu diyalog ve müzakere döneminin köklü bir yeniden yapılanmayı davet ettiğini birçok kez söyledik.

“Yeni anayasanın kiminle yapılacağı” ve **“nasıl bir Türkiye’nin hedeflendiği”**, birbirinden soyutlanamayacak iki soru.

İlk işaretler, İmralı sürecinin başlarından itibaren zaten görünmeye başlamıştı. PKK’nın dağdan indirilmesi ve silahların bırakılmasıyla, Erdoğan’ın başkanlık sistemine yapacağı yolculuğun arasındaki bağa dikkat çekiliyordu.

Şimdi bu bağ belirginleşiyor. İmralı süreciyle, Türkiye’nin hukuk sisteminin, kurumsal düzeninin ve idari yapısının yeniden yapılanması atbaşı gidecek gibi görünüyor.

Bizim bütün söylediklerimiz ve öngörülerimiz bir spekülasyon olarak da kalabilir. AK Parti’nin ve Erdoğan’ın başka hangi hesapları yaptığını, taşların nasıl yerleştirileceğini tam anlamıyla kavramamız ve çözmemiz o kadar kolay değil.

Çözüm ve diyalog sürecinin bir **“demokratik dönüşüm fırsatı”** olarak şekillenmesi, hem Türkiye’nin hem AK Parti’nin önündeki temel paradigma olarak varlığını sürdürüyor.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargıdaki sorun Cemaat mi, zihniyet mi

ORAL ÇALIŞLAR 10.02.2013

Başbakan **Tayyip Erdoğan**, emekli orgeneral **Ergin Saygun**’u dün ziyaret ederek, yargıya yönelik mesajlarını sürdürdü.

Bu alandaki huzursuzluk; geçtiğimiz yıl, MİT Müsteşarı **Hakan Fidan**’ın tutuklanmak istenmesiyle zirveye tırmanmıştı. Başbakan, Fidan’a yönelik operasyona engel olacak kanunu çıkartmak zorunda kaldığında, **“hedefleri bendim”** anlamında ifadeler kullanmış, yargıyla olan sorunlarının **“çatışmacı”** bir noktaya geldiğini ilan etmişti.

“12 Eylül 2010 Anayasa referandumu” sürecinde, değişiklik paketine karşı çıkanlar, **“AK Parti yargıyı ele geçirecek”** noktasından bir kampanya yürüttüler.

2,5 yıllık süreç içinde yargıda gerçekleşen dönüşümü nasıl özetleyebiliriz? Tepedeki **“ulusalcı”, “Kemalist”** grubun egemenliğinin, yapılan HSYK seçimleri ve ardından gelen diğer seçimlerle ortadan kalktığını söylemek gerçekten mümkün. Peki, geleneksel **“otoriter devletçi yargı yapısı”**na ne oldu? Bu yapı bir anda buharlaşıp uçamayacağına göre, yaşamını ne şekilde sürdürüyor olabilir?

Uzun tutukluluk sürelerini, **“operasyoncu”** uygulamaları, **“kitle tutuklamaları”**nı eleştirdiğinizde, bir kesimden, **“Yetmez ama evet dediniz, işte sizin yüzünüzden bunlar oluyor”** tepkisi geliyor. Bu tepki, her şeyi 2010 Anayasa referandumuna ve **“yargının hükümetin kontrolüne girdiği”** yönündeki analize dayandırıyor. Ancak, şu an yaşanmakta olanlar, bizi, hükümetin yargıya istediğini yaptıracak gücü elinde bulundurmaktan çok uzak olduğuna işaret eden, deyim yerindeyse **“ironik”** bir tablo ile karşı karşıya bırakıyor.

Cemaat mi?

Başbakan’ın yargının uygulamalarından (uzun tutukluluk süreleri, Genelkurmay Başkanı’na yönelik terör örgütü liderliği suçlaması gibi) şikâyetleri ve yargıdan gelen bazı uygulamalara engel olabilmek amacıyla MİT Kanunu’nda yaptığı değişiklikler, **“yeterli olmadı”**... Şimdi, daha yeni bir yargı paketiyle uzun tutukluluk sürelerinin, geniş tutuklama furiasının engellenmesi hedefleniyor. Başbakan’ın tutuklu bir generali hastanede ziyaret etmiş olması, yoğunlaşan yeni yaklaşımın en net yansımalarından biri.

Herkesi ilgilendiren kritik soruya geelim: Yargıda ulusalcılar tasfiye edilince yerine kimler geldi? Gerçekten **“Gülen Cemaati”**ne yakın olan isimlerin böylesine çatışmalı bir duruma yol açtıklarını söyleyebilir miyiz? Buralarda **“net bir görüntü”** yakalamak zor... **“Cemaat”**’in bazı isimlerinin uzun tutukluluk sürelerine, yargının yaygın tutuklamalarına karşı çıktığını görmezden gelemeyiz. Ancak, medyadaki **“Cemaat’e yakın”** olarak değerlendirilen yayın organlarının ve sosyal medyadaki bazı isimlerin yargı konusundaki uygulamalara heyecanlı bir şekilde arka çıkarak, Başbakan’ı hedef alan bir dil kullandıkları da açıkça ortada. Yani, **“Bu işin arkasında Cemaat var”** analizlerinin, kısmen de olsa, somut temellerinin olduğunu düşünebiliriz.

Diğer taraftan, İmralı süreciyle birlikte yeni bir toplumsal uzlaşma dönemine yaklaşıyoruz. Beklentiler, sürecin, yalnızca PKK-BDP çevreleriyle sınırlı kalması mümkün olmayan, **“daha derin bir uzlaşmayı”** da beraberinde getirmesi yönünde.

Öcalan’a ev hapsinin daha konuşulabilir hâle geldiği bir ortamda, kuvvet komutanlarının, öğretim üyelerinin tutuklulukları da elbette çok farklı bir psikolojik düzlemde değerlendirilecek...

Yargının zihniyet değişimine duyduğu ihtiyaç ortada. Tabii, Başbakan’la yargı arasındaki gerginlik, **“yargının bağımsızlığı”** meselesinin çok ötesinde boyutlara uzanan bir **“farklılığa”** işaret ediyor.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BDP-AK Parti ittifakının muhtemel sonuçları...

ORAL ÇALIŞLAR 12.02.2013

BDP'nin, Tayyip Erdoğan'ın başkanlık taleplerine destek verebileceğini açıklaması, **"tek adam rejimine malzeme taşıyıcılığı"** anlamına gelebilir mi?

Meclis'teki anayasa çalışmaları, mart sonuna kadar, **"gittiği yere kadar gitmiş"** olacak. Ondan sonra AK Parti **"kendi yolu"**na devam edeceğini ifade etti. **"Kendi yolu"**, tek başına gitmesi mümkün olmayan bir yol. Şu an öne çıkan müttefik BDP. BDP'den, **"AK Parti'yle birlikte yapabiliriz"** mesajları gelmeye devam ediyor.

Başbakan için şu andaki en tayin edici nokta, **"başkanlık sistemi"**. BDP buna "hayır" demiyor. AK Parti'den istekleri şunlar: Anadilde eğitim, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yüzde 10 barajının indirilmesi ve yaygın tutuklamaların son bulması.

Bu başlıkların en kritiği, **"yerel yönetimler"**... Çünkü, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, BDP/PKK siyasetini bölgede çok değişik bir konuma getirebilir.

Batıdaki birçok ülkede özellikle Almanya örneğinde eyalet ve belediye başkanları, kendi bölgelerindeki en önemli siyasi otorite merkezini oluştururlar. Eğitim, güvenlik gibi alanlarda kendi başlarına hareket etme olanağına sahiptirler. Eğer bu model sadece Kürtlerin yaşadığı bölgeler için düşünülürse, kamuoyu bunu büyük olasılıkla **"ayrı ve özerk bir yönetim modeli"** olarak algılar. Tepki oluşabilir. Onun yerine, Türkiye'nin belli bölgelere ayrılmasını ve genel anlamıyla yerel yönetimlerin güçlendirilmesi temelinde bir model ve ülke genelini kapsayacak yumuşak/kademeli bir geçiş süreci daha gerçekçi olabilir.

Diktatörlük modeli mi?

Tayyip Erdoğan'ın **"başkan"** olacağı yeni bir model, bazı çevrelerde, **"diktatörlük modeli"** duygusu yaratıyor...

Sistemimizin şu andaki temel sorunu, merkeziyetçi devlet yapısı. **"Tek adam rejimi"** olarak tanımlanan durum, bu yapının bir yan ürünü. 10 yıldır tek başına iktidar olan bir partinin liderinin, böyle bir devlet yapısı ve kültürü içinde, karizmatik etkiyi de ilave ettiğimiz zaman, **"hikmetinden sual olunamaz lider"** görüntüsü vermesi kaçınılmazlaşıyor. Bu tablonun başkanlık sistemiyle takviyesinin nelere yol açabileceğini kestirmek zor olsa da, şu anki sistemde de gücün **"otoriter bir merkez"**de biriktiği açık.

BDP, son dönemde **"merkez"**le kurduğu **"yeni diyaloga"** ve yükselen bir güç merkezi olma hedefine rağmen, **"çevre"**yi temsil eden bir güç. Anayasaya katkısı da doğal olarak **"çevre yönünden"** gerçekleşecek. Buraya kadar sorun yok...

Ancak şöyle bir tez var: **"BDP kendi egemenlik alanına bakar, gerisine aldırılmaz. Onların demokrasi algıları, kendileriyle sınırlıdır."** Bunu ayrıca tartışmak gerekse de, BDP'nin **"oyun kurallarını şekillendirebildiği"** bir Türkiye, her durumda, **"eskisinden çok farklı bir Türkiye"** anlamına gelir. Gücün dağılması anlamına gelir. Sonuçta, BDP'nin **"anadilde eğitim"** dâhil bütün talepleri, **"merkezdeki otorite"**

birikimi”ni ve “ülkedeki yerleşik hiyerarşi algısı”nı hedef alıyor.

“Başkanlık sisteminin Tayyip Erdoğan’ı iyice ‘tek adam’ konumuna getirmesi”, “rejimin karakterinin diktatörlük yönünde evrilmesi”, “otoriter yapıların daha da kemikleşmesi”, “sistemin şeffaflıktan iyice uzaklaşması” gibi riskleri küçümsemeyelim...

Ancak, eğer Kürt barışı gerçekleşir, yerel yönetimlerin güçlü olduğu bir yapıya doğru yolculuk başlayabilirse; ülkedeki ivme, giderek, **“güce tapma”dan “çokseslilik”e** dönebilir. Bu ihtimalin zamanla daha kuvvetli hâle gelebileceğini düşünüyorum. Veya şöyle söyleyelim: Onu daha kuvvetli kılmak bizim elimizde...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derin CHP’nin sesi...

ORAL ÇALIŞLAR 13.02.2013

Deniz Baykal, bir süredir CHP içinden yükselen **“ulusalcı ses”**in en kuvvetli temsilcisi olarak ağırlığını koydu. **Birgül Ayman Güler’in, Süheyl Batum’un** başlattığı harekete yeni bir ivme kazandırmak üzere harekete geçti.

Baykal’ın konuşmasının ana noktalarını izlediğimizde klasik statükocu zihniyetin bütün satır başlarını görmek mümkün. Ne diyor Baykal: **“Anayasa’dan Türklük kavramını çıkartmak isteyecekler. Buna izin vermeyelim.”** Bir süre önce Meclis Anayasa Komisyonu’nda **“Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlığı”** kavramına CHP’nin ulusalcı kanadının sözcüleri karşı çıkmışlar ve **“Türklük”** ısrarı yoluyla bu maddeyi bloke etmeyi başarmışlardı.

Biraz daha dikkatle bakınca Baykal’ın bu çıkışının ardında **“çözüm ve barış süreci”** olduğu görülebilir.

Kürtlerin taleplerinin önemli bir kısmı 12 Eylül darbe anayasasıyla çelişiyor ve yeni bir anayasa yapımını da zorunlu hâle getiriyor. Tartışma noktalarından birisi de mevcut anayasadaki **“Türklük”** vurgusu. Silahların bırakılması ve müzakere döneminde hedeflenen uzlaşma, askerî darbelerden miras kalan otoriter ve milliyetçi ifadelerin temizlenmesi, demokrasinin ve evrensel hukuk ilkelerinin öne çıkmasını zorunlu hâle getiriyor. Çözüm sürecin en tayin edici adımlarından birisinin yeni anayasa yapma çalışması olduğu ortada.

İşte bu gelişme ve atılacak muhtemel demokrasi adımları kaçınılmaz olarak CHP’yi zorluyor. Baykal dönemindeki CHP’nin tutumu belliydi. Ulusalcı ve otoriter devletçi anlayış değişime, demokratikleşmeye, evrensel hukuk ilkelerinin egemen olmasına kayıtsız şartsız direniyordu.

Dünya değiştiği gibi Türkiye’de değişiyor. Bu değişim İslamcı kökenli AK Parti’yi yeni bir kimlikle ortaya

ıkarırken, değişim ihtiyacı CHP'nin de önüne dikiliyor.

Değişim ihtiyacı, Baykal ve ekibinin tasfiye edilmesinin asıl nedeniydi. Yeni Türkiye'ye statükocu bir CHP direnemezdi ve direnemedi. Kılıçdaroğlu bu sürecin ürünü olarak yönetime geldi.

Ancak mevzi kaybetse de CHP içinde ulusalcı damar, derin damar varlığını koruyor, etkisini hissettiriyor. Kılıçdaroğlu, bu ekibin birçok önemli ismini son seçimlerde Meclis dışında bıraksa da, bir kısmı CHP'nin etkili yerlerinde varlıklarını korudular.

Türkiye'deki köklü değişim Kürt meselesine gelip dayandı. Türkiye, bu zorlu dönemeci dönecek mi, dönebilecek mi? Hükümet her zamankinden kararlı bir tutum gösteriyor. Toplum sessiz ve sakin çözümünden yana tavır koyarken uluslararası alanda da büyük bir destek oluşmuş durumda.

Yani bir süre önce hayal bile edemeyeceğimiz gelişmelerle karşı karşıyayız. PKK silahları bırakabilir. Türkiye Kürtlerin hakkını hukukunu kollayan yeni bir anayasal düzene doğru ilerleyebilir.

Kılıçdaroğlu ne yapacak

CHP ne yapacak? Dün CHP grubunda baskın bir konuşma yapan Baykal derin CHP'nin çizgisini dile getirdi. Bayrağı en yüksek perdeden açtı.

Kılıçdaroğlu, partiyi birarada tutma çabasını sürdürüyor. Baykal'dan çok farklı bir dili ve duruşu olduğu bir gerçek.

Kılıçdaroğlu'nun grup toplantısında çözüm sürecine CHP desteğinin sürdüğünü tekrarlaması bu farklılığın önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi.

CHP içindeki kırılma sürecini hep birlikte izleyeceğiz.

Şurası bir gerçek ki Baykal, yitip giden başka bir tarihin içinden konuşuyor.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özel Kuvvetler illegal değilse...

ORAL ÇALIŞLAR 16.02.2013

“**TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu**”nda bir “**mağdur**” olarak konuşurken, **Özel Harp Dairesi** üzerindeki örtü kaldırılmadığı sürece, darbelerin gerçek tezgâhlayıcılarını ortaya çıkarmanın mümkün olamayacağını söylemiştim.

Faili meçhullerden ikisine örnek vermiştim: Gazeteci **Abdi İpekçi** cinayeti ve Savcı **Doğan Öz** cinayeti... 12 Eylül darbesi öncesindeki çok sayıda faili meçhul cinayet ve toplu katliamla Özel Harp Dairesi arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmadığını biliyoruz.

Yukarıda belirttiğim iki cinayetin tetikçileri yakalandı ve arka plandaki isimler de belli oldu. Onlara yeşil pasaportlar verildiği ve yurtdışına gönderildikleri, Susurluk kazası sonrasında ortaya çıkmıştı. Bu isimlerin askerî darbe hazırlayanlarla bağları ve “**özel harp**”le ilişkileri üzerinde hiçbir zaman ciddi olarak durulmadı. Onlara neden devlet pasaportu verildiği de sorgulanmadı.

Yeni ortaya çıkan bilgi ve belgeler, (yeni ismi “**Özel Kuvvetler**” olan) **Özel Harpçiler**’in hâlâ boş durmadığını gösteriyor.

Hatırlayalım: Son olarak, **Bülent Arınç**’ın evinin önünde dolaştıkları iddialarıyla gündeme geldiler. Elllerinde bir suikast listesi bulunduğu da anlaşılmıştı. Bunun üzerine bir hâkim onların “**kozmik oda**”sına girdi ve bazı belgelere ulaştı. Savcılar, **Ankara Seferberlik Tetkik Kurulu**’nun elindeki dosyaları mühürleyip incelemek üzere kontrol altına aldı.

Karanlıkta kalmış birçok cinayetin belge ve bilgileri, büyük ihtimalle o dosyaların içinde. Şimdi savcılar inceliyorlar ve geçmişteki birçok provokasyonun oralarda tezgâhlandığına ilişkin saptamalarda bulunuyorlar. Özellikle son günlerde, bu öngörüğü doğrulayan haberler gazetelerde yer alıyor.

Genelkurmay Başkanlığı, **Özel Kuvvetler Komutanlığı**’yla ilgili yapılan yayınlardan şikâyet eden bir bildiri yayınladı. Onun illegal bir yapılanma gibi gösterilmesinden rahatsızlık duyduklarını açıkladı. Tekrar altını çizelim: **Özel Kuvvetler Komutanlığı, Özel Harp Dairesi**’nin dönüştürülmüş yeni yapısının adı. “**Seferberlik Tetkik Kurulu**” adı verilen ve halk içinde illegal örgütlenen yapılanma da “**Özel Kuvvetler**”in parçası.

“**Burası illegal bir yapı değildir**” diyor Genelkurmay Başkanlığı. Gerçekten de, devletin bir kurumunun illegal olmaması gerekir. Ne yazık ki, yaşanan geçmiş, bu konudaki kaygıların hâlâ canlı kalmasına yol açıyor.

“**Komünizmle mücadele**” döneminden miras kalan “**Gladyo**”muz, yaptıklarının hesabını vermediği gibi, kendini dönüştürerek, büyüyerek yoluna devam etti, “**faaliyet**”lerinden de vazgeçmedi. “**36 kişilik ölüm listesi**” yalan mı?

Neden “**Özel Harp Dairesi**”nin askerî darbeleri kışkırtan ve ortalığı karıştıran eylemleri hâlâ aydınlanmadı?

Genelkurmay gerçeğin üstünü örtemez

“**Özel Harp Dairesi**” adı verilen kurumun geçmişte yaptıklarını aydınlatmak ve iç savaş kışkırtıcılığının hesabını

halka vermek, Genelkurmay'ın yükümlülüğü.

Gereken sorumlulukları bilinçli bir şekilde üstlenebilen bir kurum, kendini daha hızlı bir şekilde yenileyebilir, hatalarından daha gerçek bir anlamda arınabilir.

Gerekli hesaplaşma yaşanmadıkça, şaibe ortadan kalkmaz ve yasadışı işler yapılmasının önüne geçilemez.

Genelkurmay, bildiri yayınlamak yerine Özel Harp Dairesi'nin bu halka, bu millete karşı işlediği suçların hesabını verse, çok daha faydalı bir iş yapar. Bu toplum artık gerçekleri talep ediyor, gerçekleri duymak istiyor.

Özel Harp Dairesi üzerindeki örtü kaldırılmalı...

Genelkurmay bildiri yayınlayarak bu gerçeğin üstünü örtemez...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Endişeli modernlerden değilim...

ORAL ÇALIŞLAR 17.02.2013

1975 yılında Komünist yönetim döneminde **Arnavutluk**'a bir gezi yapmıştım. Arnavutluk'un o dönemdeki yöneticileri camileri ve kiliseleri ahır yapmakla övünüyor, laikliğin kökleştiğini öne sürüyorlardı. Regim yıkılınca, dindarlar kiliselerine ve camilerine koştular. Hayat kendi seyrine döndü. Arnavutluk, toplumu baskı ile dönüştürmenin imkânsızlığını hepimize gösterdi.

"Endişeli modern"lerin yüzeyselliğinden uzak durmayı her zaman tercih ettiğimi belirtmeme herhalde gerek yok... Ancak son dönemdeki **"gündelik hayata müdahale girişimleri"**ne kayıtsız kalmak imkânsız.

Dindarların farklı bir dünya özelemlerinin olması, anlaşılır bir durum. Yıllarca yaşam tarzları, giyim kuşamları nedeniyle dışlandılar, baskı gördüler. Ancak, kendi hayat tarzları üzerindeki baskıdan yakınan kesimlerin, başkalarının hayat tarzına müdahale yoluna girmeleri, insana **"yazık"** dedirtiyor.

AK Parti içinde bir damar, bazı uygulamaları ve **"uygulama girişimleri"**yle, toplumun geniş kesimlerinin psikolojik dengeleriyle oynuyor. Önümüzdeki en güncel örnek **THY**...

Bu ülke topraklarında **"birbirimizin yaşam tarzına saygı"** konusundaki karnemiz çoğu zaman kırıklarla doldu taşı. Dayatmacılık, değişen iktidarlara ve toplumsal eğilimlere göre değişen şekillerde sürdü...

"Otoriter laikler"; ellerindeki devlet gücüyle, dindarlar başta olmak üzere topluma kendi hayat tarzlarını dayattılar. Giyime, kuşama, okunana, okunmayana karıştılar. Silahla, darbeyle toplumu korkuttular, tehdit ettiler. Hâlâ başörtülü kadınlar üzerindeki kısıtlamaların bazıları sürüyor...

Tabii, **"yaşam tarzı meselesi"**, sadece **"dindarlık-laiklik"** konusuna dair olmadığı gibi, bu coğrafyayla sınırlı da değil. **"Toplu taşıma araçlarında cep telefonu kullanımının serbest olup olmaması"** gibi basit görünen bir tartışma bile, yaşam tarzına dair bir çatışmadır.

Bireyler ve topluluklar; bilinçli veya bilinçsiz olarak, kendi yeme- içme- sigara alışkanlıklarını, internete ilişkin görüşlerini, sessizlik veya müzik ihtiyaçlarını, dildeki değişime ilişkin tercihlerini, çevre konusundaki duyarlılık veya duyarsızlıklarını, ekonomik önceliklerini, sınıfsal psikolojilerini, cinsel kimliklere ilişkin yaklaşımlarını, çalışma ve tatil normlarını toplumun geneline empoze etmek isteyebilirler. Doğal olarak, hiçbir birey ve topluluk, kendini **“dayatma yapan”** tarafta görmek istemez. **“Karşı taraf”**ın **“dayatmacı”** olduğunu düşünmek tercih edilir.

Kürtler **“ötekileştirme”**den çıkarken

“Türk’ün Kürt’ü, Kürt’ün Türk’ü anlaması” noktasında tarihsel bir dönemece yaklaşıyoruz. Toplumumuzun en temel **“öteki”**lerinden olan Kürtlerle yeni bir sözleşmeye hazırlanıyoruz.

Kritik ve cesur hamlelerin göze alındığı bir dönemdeyiz. Kürtlerle barışmak demek, **“öteki”**leştirme alanında çok ciddi bir anlama döneminin başlaması demek.

Tam da böyle bir **“yeni bilinç dönemi”**nin ilk işaretlerinin belirginleştiği günlerde, bazı **“dindar”**ların **“laik yaşam tarzı”**nı tehdit altına alan bir görüntü vermeleri ve özeleştirmeden uzak bir duruş sergilemeleri, hatları karıştırıyor...

Dayatmacılık kimseye bir yarar getirmedi. Bunu en iyi bilmesi gerekenler, bu ülkenin dindarları.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu Türkiye için şanstır

ORAL ÇALIŞLAR 19.02.2013

CHP’nin ve sosyal demokrasinin krizini anlamak için bir yazı dizisine başladık. Amaç, **“CHP’yi hedef almak”** değil, tabloyu hep birlikte netleştirmeye çalışmak.

Kendi adıma, CHP’nin çözüm ve demokratikleşmeye yapabileceği katkısı mutlaka hesaba katmak ve dikkate almak gerektiğini düşünmeyi sürdürüyorum... **Deniz Baykal**’ın konuşmasını dinleyince, **“İyi ki CHP’nin başında Kılıçdaroğlu var”** dedim. Kılıçdaroğlu, Baykal’ın o konuşması için **“içeriği zengin, dengeli”** gibi ifadeler kullanmış olsa da, iki lider arasındaki farkın, **“kozmetik bir fark”**la sınırlı olmadığı açık.

İyimser bir yaklaşımla, **“Hiç olmazsa parti tamamen Baykalcıların denetimine geçmesin”** diye düşünmek, şu noktada, özgürlükler ve sosyal demokrasi adına, en azından asgari bir çıta yaratabilir.

“CHP, çözümün ve barışın destekçisi mi” diye soracak olursanız, “evet” demekte zorlanırım. **“Karşısında mı?”** derseniz, karşısında olduğunu söylemek de kolay değil. Hatırlarsanız Kılıçdaroğlu, çözüm süreci için **“kredi açıyoruz”** ifadesini kullandı ve bu söylemden geri adım atmadı.

Partiyi birarada tutma çabası

Kılıçdaroğlu'nun dilini, kendini **"partiyi birarada tutmak ve bölünmesini önlemek"** zorunda hissediyor olması sınırlıyor. **"Ulusalçılar"**dan gelen radikal çıkışları, sertleşmeden yumuşatmaya ve yatıştırmaya çalışan Kılıçdaroğlu, aynı "işlem"i partinin yenilikçi kanadına karşı da gerçekleştiriyor.

Kötümser taraftan bakarsak, Kılıçdaroğlu'nun bu **"yumuşatma müdahaleleri"**yle, **"dönüşümü geciktirici"** rol oynadığını düşünebiliriz. Evet, bazı durumlarda, yumuşatılmış bir zeminde mümkün olamayan bir **"dönüşüm"**, şoklar ve kırılmalar sonucunda gerçeklik kazanabilir.

Birçok siyasi gözlemcinin kanaati; bu çabaların boş ve CHP'deki bölünmenin kaçınılmaz olduğu yönünde. Evet, CHP'nin önümüzdeki süreç içinde ikiye bölünmesi de, böyle bir bölünmeden doğabilecek olası (pozitif) etkiler de, bir süreden beri özellikle bazı köşe yazarları tarafından tartışılıyor.

CHP'nin düşünsel kimyasının bir netlik kazanması kolay değil. Bunu partinin iç dengelerinden ve ortaya çıkan **"direniş"**lerden hissetmeyi sürdürüyoruz... Parti tabanının psikolojik enerjisinin son dönemdeki **"yönelim"**ini ve **"tahammül sınırları"**nı tesbit etmek de, görüldüğünden çok daha zor ve basmakalıp birkaç değerlendirmeye **"halledilemeyecek"** kadar karmaşık.

CHP gibi köklü ve etkili bir partinin, Ergenekon taraflarından esen rüzgâra yelken olmaksızın ısrarını ve hâlâ **"demokrasi"**ye, **"çözüm rotası"**na yönelemeyişini açıklamak kolay değil. Ama demokratların bu çizginin değişmesini önemsemeleri de anlaşılabilir bir durum.

AK Parti'ye karşı soldan, özgürlüklerden yana bir muhalefete en çok ihtiyaç duyulan dönemde, CHP'nin bloke olmuş hâli pek umut vermiyor. Kılıçdaroğlu'nun farklılığın farkında değilmiş gibi davranması da toplumun değişik kesimleri tarafından anlaşılmaz bulunuyor.

Evet, CHP karmaşık bir vaka. Çözümü zor sorunlarla boğuşuyor. Ciddi ve etkili bir muhalefet yapmakta zorlanıyor. Bütün bunlar doğru.

Bir başka doğru ise CHP'nin şu andaki pozisyonunun yine de **"çözümün"** ve ilerlemenin önünde ciddi bir engel olmaması. Hatta **"çözüme"** destek verecek bir psikolojik havanın içinde sayılabilmesi.

Bu az buz bir olanak değildir. AK Parti bu durumun değerini bilmeli.

Ben Kılıçdaroğlu'nun varlığını Türkiye'nin şu koşullarında önemli ve eleştirilerime rağmen olumlu bir durum olarak değerlendirmekten yanayım.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Provokasyona gelmek...

Samsun'da ve Sinop'ta iki gündür BDP'li heyete karşı düzenlenen saldırılar, "**çözüm ve barış süreci**"nin ne kadar kırılgan olduğunu gözler önüne serdi. "**Bu bir Türk sorunu hâline gelecek**" diyen ve çözüm sürecini sabote etmek isteyenler, belli ki iki gündür yaşananlardan çok mutlu. Sinop'ta CHP'li Belediye başkanının tutumu, "**çözüme karşı olma**"nın insanı nerelere kadar sürükleyebileceğini göstermesi bakımından dikkat çekici.

Başbakan **Tayyip Erdoğan** ve AK Parti Genel Başkan Yardımcısı **Hüseyin Çelik**, saldırılara açık ve net bir şekilde karşı çıkarken CHP'den hiç ses çıkmamasını nasıl değerlendirebiliriz? (Benim bu yazıyı yazdığım âna kadar partiden herhangi bir açıklama gelmiş değil...) Erdoğan, bu saldırıların arkasında CHP ve MHP'li grupların olduğunu söyledi. MHP Genel Başkanı ise, BDP'lileri hedef alan konuşmasında, sağduyu çağrısında bulunarak bir tutum ortaya koydu.

Erdoğan'ın şu sözleri önemli: "Beğenirsin, beğenmezsin, bu gelenler bu ülkenin seçilmiş milletvekilleridir. Orada yapacakları toplantıyı izlemeye de mecbur değilsin. Yapacakları toplantının yasalar içerisinde olduğu sürece saygı duymak zorundasın. Ama bunların ruh kökünde maalesef bu tür organizasyon ve toplantılara saygı yoktur, saygısızlık vardır ve ülkenin huzursuzluğunda ne yazık ki bunların yeri vardır. MHP budur, kafa yapısı budur."

Sinop ve Samsun'daki saldırganlık bir kez daha gösterdi ki, barış isteyen, çözüm isteyen kesimler, çok dikkatli ve özenli davranmakla yükümlü.

Habur deneyi

Üç yıl önce PKK'lıların silah bırakarak Habur sınır kapısından girişleri sırasında yaşananlar ve ardından sürecin kırılmaya uğraması, benim görüşüme göre, her iki kamuoyunun da "**uzlaşma**"ya henüz hazır olmayışından kaynaklanmıştı. Durumu "**istismar etmek**" isteyen CHP ve MHP muhalefeti, hükümetin cesaretini kırmayı başarmıştı.

Evet, bugün kamuoyundaki durum üç yıl öncesine kıyasla farklı bir görüntü veriyor, sürpriz ve önemli isimlerden sık sık "**ileri**" açıklamalar duyabiliyoruz, yani çözüm yolculuğu ideolojik yaklaşımları aşan bir insani derinlik kazanıyor... Ancak, BDP'li milletvekillerinin Karadeniz gezisinde başlarına gelenler, hâlâ alınması gereken çok mesafe olduğuna ve kırılganlığın sürdüğüne işaret ediyor: Süreci ve geziyi sabote etmekten, dengesizliği ve çözümsüzlüğü sürdürmekten, gerilimi zirvede tutmaktan yana olanların neler yapabildiğini, yapabileceğini hep birlikte görüyoruz.

Polis, güvenlik güçleri ve idare ne kadar özenli davranıyor, bunu da cesur bir şekilde tartışmak gerekiyor. Bu güçlerin içinde de ciddi bir "**çözüm karşıtı birikim**" var. Samsun'da **Ogün Samast**'ın koluna girip hatıra fotoğrafı çektiren polisleri unutmuş değiliz. Onların ciddi bir ceza almadığını, hatta bazılarının terfi bile ettiğini de hatırlayalım.

Çözümünden, barıştan, yaşamdan yana olanların, adımlarını atarken, bütün bu dezavantaj, zorluk ve engelleri dikkate almaları şart. Barış kırılgan bir sözcük, hepimizin sakinliğe ve farkındalığa ihtiyacımız var.

"Yaptığın hayır ürküttüğün kurbağaya değmez" diye bir atasözü vardır.

Bunu da bir kenara kaydedelim...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öcalan etkeni ve toplumsal algı

ORAL ÇALIŞLAR 23.02.2013

PKK'nın silahları bırakması için Öcalan'ın tayin edici bir aktör olduğu belliydi. Bunu devlet de biliyordu, bizler de söylüyorduk. Yıllarca hep çok ağır ifadelerle anılmış bir ismin **"meşru bir aktör"**e dönüşebilmesi için farklı bir psikolojik rüzgârın esmesi gerektiğinin de farkındaydık.

Çözüm odaklandığınızda, doğal olarak, **"aktör"**leri o gözle incelemeye ve değerlendirmeye başlıyorsunuz: Öcalan'ın **"çözümde etkili"** olabileceğinin kabulüyle, devlet içinde **"sorunu halletmeye karar verme iradesi"**nin oluşması, birbirine paralel ilerledi.

Tabii sorun **"Öcalan'ın PKK üzerindeki etkisinin netleşmesi"**yle bitmiyor. Uzun süreden beri üzerinde çalışıldığı bilinen **"yol haritası"**nın yol kazalarından korunabilmesi için birçok açıdan özen gerekli.

Olumlu olumsuz aktörler

PKK/BDP tarafında da, devlet tarafında da, değişik aktörler var. Tüm aktörlerin gerçek bir uyum içinde hareket etmesi ve bütün sürecin denge içinde yönlendirilebilmesi, elbette kolay değil.

Sonuçta, **"İmralı'ya BDP'den kimin gideceği"**nin bile sorun olduğu bir süreçten söz ediyoruz... Neredeyse 15 gündür bu tartışıldı, spekülasyonlar yapıldı. Araya yine Öcalan'ın girmesiyle engelin aşıldığına tanık olduk.

Öcalan, kendi tarafındaki aktörleri **"bir düzen içinde tutma"** bağlamında şimdilik duruma egemen. Devlet tarafından etkili bir kısıtlama gelmezse, giderek süreci bütünüyle yönetebilecek konuma gelebilir. PKK içinden bazı itirazlar gelebilse de, bunların gelişmeleri engelleyecek büyüklükte olabileceğini sanmıyorum.

Devlet içinde de şu anda bir uyumdan söz edilebilir: Hükümet, asker, güvenlik ve istihbarat güçleri uyumlu davranıyor. Muhalefet partilerinden de son günlerde yol haritasını sabote edebilecek bir engelleme gelmiyor.

Başbakan Erdoğan, toplumun **"yolculuk"**a iknası açısından kritik bir özne. Kemikleşmiş alışkanlıkları sarsarak barış düşüncesine somut bir temel oluşturabilecek ağırlığa sahip. Kendine özgü iletişim tarzı, risk almayı ve sürprizleri seven, sert ama toplumun önceliklerini algılayabilen dili önemli. Milliyetçiliği reddettiğinde, barış için riskleri göze aldığını ifade eden bir duruş sergilediğinde, ülkedeki psikolojiyi şekillendirebiliyor.

Risklere gelince: Türkiye'de siyasetin esneklik katsayısı ne yazık ki çok düşük. Dil sertleşebiliyor, ânında köprüler atılabiliyor, farklılıkların zenginlik değil tehdit olarak algılandığı **"otoriter psikoloji"** kolayca zemin kazanabiliyor.

Önümüzde, toplumun bütün katmanlarının dikkate alınması, en uçta olanların bile tarafsızlaştırılması, tavırlarının yumuşatılması gibi psikolojik yoğunluğu yüksek meseleler var... Duyguların yerine gerçeklerin,

hayallerin yerine toplumsal olguların öne çıkması gereken bir zamandayız.

Barışın kıymetini en çok savaşanlar bilebilir. Özgürlük düşüncesini, en çok, özgürlüğü kısıtlananlar olgunlaştırabilir... Öcalan 14 yıldır tek kişilik hücrede, özgürlüğün ne olduğunu en iyi bilebilecek yoksunlukları yaşadı. Mandela 27 yıl kalmıştı hücrelerde. Öcalan bir Kürt gerçeği... Tıpkı Mandela'nın Güney Afrika gerçeği olduğu gibi.

Şimdi hedef çözüm... Yenilikçi çözüm adımlarının, farklı bir bilincin eşiğindeyiz. Değeri sonraki yıllarda daha iyi anlaşılabilir "kapılar"ın açılış sancılarını yaşıyoruz.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diyarbakırlı Ermeni 'Müslümanlar'

ORAL ÇALIŞLAR 24.02.2013

Diyarbakır'dayım. İmralı'ya BDP heyetinin gittiği gün bu kentte olmak belki de garip bir tesadüf. Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın düzenlediği **"Toplumsal Uzlaş ve Medya"** başlıklı toplantıdayız.

Bir gün önceden geldiğim Diyarbakır'da, **Sur Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş**'la buluştuk. Demirbaş'ın bir oğlu dağda, diğerinin askerlik yaşı gelmiş durumda. **"Barışı en çok isteyenler çocukları dağda olanlar"** diyerek sürece desteğini ifade eden Demirbaş, bir davada beraat etmesinin, **"en çok barışı ben isterim"** demesinden, yani oğullarının durumunu anlatmasından kaynaklandığını da düşünüyor.

Diyarbakır'da havayı beklediğimden daha **"tedirgin"** buldum. Panzer tarafından ezilerek ya da işkence sonucu öldürülen **Şahin Öner**'in ölümünün polis tarafından **"elinde bomba patladı"** şeklinde sunulması, yeni bir tepkisellik yaratmış. Özellikle Vali'ye yönelik şikâyetler artıyor.

Sokaktaki yurttaş, Lice'de **"PKK'ya yönelik operasyon"** sonucu 10 PKK'lının öldürülmesine duyduğu öfkeyi ifade etmekten çekinmiyor. **"Temkinliyiz"** diyor ve ardından barış isteklerini ifade ediyorlar.

Demirbaş, bölgede ve Türkiye'de barış için geliştirdikleri projelerinden söz etti: **"Biz çokdillilik kampanyasıyla işe başladık. Bu nedenle hakkımda soruşturma açıldı, görevden alındım. Ama inat ettim. Bölge huzura doğru ilerlerken, çokdillilik bir bölge gerçeği olarak kabul görüyor."** Demirbaş, ikinci projelerinin, farklı inançların birarada yaşamasına dair olduğunu belirtiyor. **"Cami, cemevi, kilise, havra birarada yaşamalı ve yeniden canlanmalı"** düşüncesi doğrultusunda bir **"40'lar Meclisi"** oluşturmuşlar.

Üçüncü değindiği konu, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, özzerleştirilmesiydi. Dördüncü olarak, **"tarihle yüzleşmek"**, **"acılarla yüzleşmek"** ve **"acıları kabul etmek"** gibi başlıklar üzerinde durdu. **"Ortak vicdan anıtı"** dikmeyi hedeflediklerini belirtti.

Bütün bu konuşmalar gerçekleşirken, **Surp Giragos Ermeni Kilisesi Vakfı** yöneticisi **Gafur Türkay** da yanımızdaydı. Bu topraklarda kalan son Ermenilerden olan Gafur, babası Mehmet'in öyküsünden kesitler aktardı: Alman ZDF Televizyonu'ndan onunla söyleşi yapmaya gelmişler. **"Sen hangi millettensin"** sorusuna **"Tabii ki Ermeni'yim"** cevabını vermiş. **"Peki ya dinin?"** denince duraksamaksızın, **"Müslüman'ım"** demiş.

“Müslüman” Ermeni Mehmet Amca’ya bir soru daha sormuşlar: **“Peki oğlunuz, kızınız yeniden Hristiyanlığa dönmek isterlerse, ne dersiniz?”** ... **“Onların bileceği iş, karışmam”** karşılığını vermiş.

Diyarbakır’da kendisini hâlâ Ermeni hissedenden Müslümanlaşmış insanların sayısı azımsanamayacak düzeyde. Sur Belediyesi’nin açtığı Ermenice Kursu’na gidenlerin sayısı 65’e çıkmış. Tamamı Ermeni kökenli Diyarbakırlılar.

Kürtler, kendi yaşadıkları kimlik kavgasıyla birlikte, Ermenilerin yaşadığı acıları daha iyi fark etmeye başlamışlar.. BDP’li belediyelerin, farkındalığın ilerlemesindeki rolü büyük. Ermenilerin kendi kimlikleriyle ortaya çıkmaları, bölgede derinleşmekte olan **“yeni perspektif”**i belirginleştiriyor. Artık önümüzde yeni **“anlama süreçleri”** ve farklı renklerin buluşmasından açığa çıkabilecek enerjiler var...

Çokkültürlülüğün damga vurmaya hazırlandığı bir zemindeyiz. Yeni Türkiye’nin, yeni Ortadoğu coğrafyasının **“asıl gerçeği”** hem kişisel hem kitlesel öykülerde netlik kazanmaya devam edecek. Eski yanlış ve inkârların yeni gerçekleri gölgelememesi umuduyla...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diyarbakır tedirginliği...

ORAL ÇALIŞLAR 26.02.2013

Diyarbakır’da tedirgin bir hava hissettiğimi yazmıştım. Aynı tedirginliği yalnız Diyarbakır değil BDP/PKK etkisinin güçlü olduğu birçok alanda hissetmek mümkün. Bu **“siyasi eğilim”**in yönlendirdiği yayın organlarında, sivil toplum kuruluşlarında **“AKP’ye güvenilmez”** diye özetlenebilecek bir **“karamsarlık”** (veya en iyimser ifadeyle **“temkinlilik”**) havası hâlâ küçümsenemeyecek düzeyde.

Toplumda yeni bir barış ve çözüm dilinin ilk çizgilerinin şekillendiği günlerde bu çevrelerdeki ruh hâlini neye yorabiliriz? Diyarbakır’da, tedirginlik gerekçelerine örnek olarak, **Şahin Öner**’in öldürülmesinden sonra yapılan **“yalan resmî açıklama”** ve Lice’de 10 PKK’lının öldürülmesi dile getiriliyor.

Geçmişte de bu tür görüşmelerin kırılmalara uğradığını, devletin “sorunun çözümü” yerine **“Kürtleri teslim almak”** doğrultusundan giden mantığını hatırlatanlar, **“devlette oyun çoktur”** diyorlar.

Devlet Kürtlere geçmişte çok oyun oynadı. Bugün de oynamayacağını garantiye alamıyor. Bunları bir kenara yazdıktan sonra şunları da hesaba katmak gerekiyor: Bu ülkenin başbakanı milliyetçiliği reddettiğini kamuoyu önünde açıklayarak **“Türk milliyetçiliğini de diğer milliyetçilikleri de ayağımın altına alırım”** gibi bir ifade kullandı... CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, **“Haydi gitsin bunları Rize’de söylesin bakalım”** diyerek, bu çıkışın radikal yönüne dikkat çeken bir yaklaşım sergiledi.

PKK lideri Öcalan, kamuoyu önünde ilk kez resmen bir çözüm aktörü olarak **“ifade ediliyor”**... BDP’li siyasetçilerle görüşmelerin **“meşru çözüm görüşmeleri”** olarak kabul edilmesi de **“klasik akış”**ın dışına çıkıldığını hissettiriyor.

Başbakan’ın ateşkesin ardından PKK’nın sınır dışına çıkması sırasında askerî operasyonlara girilmeyeceği

taahhüdü de önemli.

Geçmişin yol açtığı psikolojik birikim ortada... Ancak insan **“hâlâ bu kadar güvensizlik, bu kadar tedirginlik neden”** diye sormadan edemiyor. Bu tedirginliğin stratejik bir anlamının olup olmadığını da sorgulamak gerekiyor.

BDP, özellikle son yıllarda, siyaset arenasındaki rekabetin de etkisiyle, AK Parti ile çok ciddi bir çatışma içindeydi. Öcalan ise, askerin siyaset alanında güçlü olduğu dönemde, sorunun asıl olarak askerle çözülebileceği yönünde saptamalarda bulunuyordu. Öcalan'ın tutumu ve muhatap algısı, devlet içindeki **“iktidar dönüşümü”**ne bağlı olarak değişmiş görünüyor. Sürecin **“AK Parti iktidarıyla çözüme götürülmesi”**ni temel alan bir yönelim içinde.

“Kürt siyaseti”nin geneline baktığımızda ise, henüz taşların yerine oturmadığını söyleyebiliriz. Özellikle bazı kesimlerin AK Parti'ye olan **“derin tepki”**sinin aynen devam etmesi ilginç. Kürt hareketinin soldaki bazı müttefiklerinin Erdoğan hükümetini hâlâ **“baş düşman”** olarak gördükleri açık.

Sonuç olarak, devlet içinde de, Kürtler içinde de, yaklaşmakta olan **“dönüşüm ve çözüm süreci”**ne mesafeli duran eğilimler geniş bir alanı kaplıyor. Tedirginlik ve çekingenliğin aşılabildiği oranda, olumlu ve üretken adımların hız kazanabileceğine inanıyorum.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtler Öcalan'ı destekler mi

ORAL ÇALIŞLAR 27.02.2013

Öcalan'ın yol haritasına ilişkin mektuplarının adreslerine ulaşmasıyla birlikte, gözler Kandil'e, Avrupa'ya ve BDP'ye çevrildi. Öcalan'ın önerdiği **“çıkış yolu”** belli: Önce ateşkes, yani eylemsizlik, ardından PKK'nın güçlerini sınır dışına çıkarması ve giderek **“silahsızlanma”**ya doğru açılan bir dönemin başlaması...

Elbette BDP'liler de, Kandil de bu haritanın farkında. Haritanın netliğine rağmen, BDP/PKK eksenli siyasi hareketin bazı tereddütler geçirdiğine ilişkin işaretler var. Diyarbakır'daki politize kamuoyu da bir tedirginlik ifade ediyor, Kandil'den **Murat Karayılan** da. BDP Eşbaşkanı **Demirtaş** da, bazı kaygılar içinde olduğunu hissettiren mesajlar veriyor.

Son günlerdeki gerilimin, belirsizlik işaretlerinin temelinde ne yatıyor? Şüphesiz, Öcalan'ın yeni koşulları okuyabilen ve çözüm diline uygun siyasetlerle ortaya çıkması... Önceki gece **Altan Tan**'dan da dinlediğimiz bu dönüşüm, **“Türkiye'yi ve dünyayı geçmişten çok farklı okuyan bir Öcalan”** imgesine işaret ediyor.

Bir süreden beri, BDP/PKK siyaset ekseninin, baş siyasi muarız olarak AK Parti'yi görmesine alıştık. Siyasetlerini, müttefiklerini büyük oranda bu temelde oluşturuyorlardı. Hatta, bazı **“ulusalcı/solcu”** çevrelerin Kürt hareketini **“AK Parti karşıtı cephe”**nin temel omurgalarından birisi olarak görmesine alışmaya başlamıştık.

Öcalan'ın, yeni yol haritasıyla, yeni vurgularıyla **“AK Parti karşıtlığı temelinde oluşan cephe”**nin temelini hedef aldığını söylemek, herhalde **“aşırı erken”** bir tesbit olmaz. Öcalan'ın yeni müttefik olarak AK Parti

hükümetini gördüğünü ve barış sürecinin asıl olarak onlarla götürüleceğini ilan ettiğini söyleyebiliriz.

BDP/PKK ekseninin zamana ihtiyacı var. Özellikle son dönemde **“baş düşman imgesi”**ni oluşturmaya başlamış olan AK Parti’nin çözüm sürecindeki bir aktöre, bir müttefike dönüşmesi kolay değil... Geniş bir hareketin **“düşünce mimarisi”**nin köklü olarak yenilenmesinden söz ediyoruz...

Öcalan’ın çıkışı, yaşadığımız coğrafyada 21. yüzyılın doğurduğu yeni ihtiyaçlar ve taleplerle paralel. Dünya koşulları, bölgesel koşullar ve Kürtlerin ihtiyaçları örtüşüyor. Çağrının Kürtler içinde de Türkler içinde de olumlu karşılanmasının gayet anlaşılabilir ve somut temelleri var. Başbakan’ın Batı kamuoyunun sürece katılmasını hazırlayan bir iklim oluşturmada **“kolaylaştırıcı”** bir faktör.

Anlaşılan o ki, (Kürt hareketi içindeki) Öcalan’ın **“çıkış”**ından hoşlanmayan kesimler, (belki açıktan olmasa bile alttan alta) Öcalan’ın siyasi itibarını ve etkisini hedef alan yaklaşımlara başvurucağlar, başvurabilecekler. Hatta iğneleyici bir üslup bile şekillenebilir.

Türkiye’nin hem batısındaki hem doğusundaki değişik aktörlerin oluşturduğu bir **“güçler bileşkesi”**nden söz edebiliriz: Barışa giden süreçte konumunu kaybetme telaşı içinde olanlar, AK Parti’yle ittifakı içine sindiremeyenler, bazı **“Beyaz Türkler”**, bazı Kürtler... Kısacası, hangi nedenle olursa olsun, **“çözüm”** sürecinden rahatsız olanlar.

Böyle bir **“güç birikimi”**ne, hem derin devletin çözüm istemeyen güçlerinden hem de çevre ülkelerdeki iktidarlardan gelebilecek katkıları da hesaba katalım. Bu farklı eğilimler **“karmaşık bir ret cephesi”** oluşturabilir mi?

Ne olursa olsun, Öcalan, Kürtler içindeki barış psikolojisini ve Kürtlerin yeni **“Türkiye formatı”** içinde yer almasını temel alıyor.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış süreci zorlu bir yüzleşmedir

ORAL ÇALIŞLAR 02.03.2013

Vicenç Fisas, Barselona Barış Kültürü Okulu direktörü. **Dünyada Barış Süreçleri** kitabının başında şu uyarıyı yapmayı gerekli görüyor: *“...bir ‘sürecin’ anlık bir zaman dilimi olmadığı (...).şiddet ve silahlı anlaşmazlıkların hüküm sürdüğü önceki duruma son verecek anlaşmalar yapma(nın) zaman yayılmış bir evre ya da aşamalar dizisi olduğunun altını çizmek istiyorum...”*

İmralı tutanaklarının önceki gün *Milliyet*’te yayınlamasının ardından, **“süreç sabote edildi”**, **“ikinci Oslo kazası”** gibi yorumlar yapıldı. Eğer bu belge sabotaj amacıyla verilmişse; şu âna kadarki manzara itibarıyla, **“amaca ulaşıldığı”**nı herhalde söyleyemeyiz.

Hükümet tarafından gelen açıklamalar, sağduyunun egemen olmasına işaret ediyor. **Sadullah Ergin, Bekir Bozdağ** ve **Ömer Çelik**’in değerlendirmeleri, kışkırtma ihtimallerine kapalı, sürecin bozulmasına karşı bir duruşu ifade ediyor.

BDP Eşbaşkanı **Selahattin Demirtaş**'ın açıklaması da özenli: **"Gerekirse baldıran zehri içerim diyen Başbakan'a komplo içinde olmayız", "süreç"** konusundaki kararlılığa katkı sağlayan bir değerlendirme.

Bardağın boş tarafı

Sürecin devamı konusunda bir **"ortak tutum"**dan söz edebiliriz. Bir **"tıkanma", "kriz", "iflas"** veya **"dağılma"**dan söz etmek en azından şu noktada gerçekçi değil. Ancak, sürecin kırılğanlığını gözden uzak tutmamak gerekiyor.

Abdullah Öcalan'ın silah bırakmaya ve PKK birliklerinin sınır dışına çekilmesine ilişkin **"yol haritası"**nın henüz ortaya çıkmamış olması bu bağlamda önemli. Öcalan'la BDP heyetinin görüşmesi sırasında dikkat çeken bazı noktalar, zorluğun derecesini ortaya koyuyor: PKK'nın **"ancak iki yıl içinde çekilebiliriz"** dediğini öğrenmiş bulunuyoruz. Anayasa'da **"Kürt vurgusu"**nun yer almasını talep ettiğini, demokratik özerlik ısrarını da...

Çekilmenin daha kısa sürede gerçekleşmesinden yana olan Öcalan, **"PKK'nın kendisini anlamadığı"** eleştirisinde bulunuyor ve **"Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlığı"**nın yeterli olduğunu ifade ediyor.

En önemli ve temel **"ayrışma etkeni"**; çözümde AK Parti'nin temel muhatap hâline gelmesi ve **"BDP/PKK eksenini"** bu **"yeni durum"**a alışık olmaması... Bu noktadaki psikolojik farklılaşma, hem bir **"çatışma"** hem de bir **"demokratik olgunlaşma"** ivmesi içeriyor. PKK'nın Öcalan'a açıktan karşı çıkması çok mümkün görünmese bile **"barış"**ı hedefleyen değişik aktörlerin barıştan beklentilerinin ve barış tanımlarının değişkenlik göstermesi anlaşılabilir.

Kandil'den dün yapılan KCK Yürütme Konseyi Başkanlığı açıklaması, **"Gerekirse yapılan saldırılara karşılık verebiliriz"** şeklinde. Gerilimi arttırmak isteyen çevrelerin yaklaşımlarına **"denk gelecek"** PKK eylemlerinin süreci sabote etmesi mümkün.

Bu noktada, Kandil'den hiçbir zaman Öcalan'ın çağrılarına açıktan **"hayır"** cevabı gelmediğini de tekrar not düşelim. Ancak, örneğin, Silvan saldırısından, PKK'nın Öcalan'ı zora sokacak adımlar atabildiğini (ve **"biz saldırmadık kendimizi savunduk"** biçiminde açıklamalar yapıldığını) biliyoruz.

Vicenç Fisas'ın, *Dünyada Barış Süreçleri* kitabındaki şu satırlar bizim açımızdan da dikkat alınması gereken uyarılar içeriyor: **"...bir barış sürecini başlatmak ve geliştirmek bir macera, belirsizlikler, engeller ve olasılıklarla dolu zorlu bir yüzleşmedir..."**

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yol kazasına uğramadan...

ORAL ÇALIŞLAR 03.03.2013

Tutanaklar yayımlanınca ciddi bir tereddüt geçirdik. Geçmiş kırılmaları da düşününce kafamızda acaba soruları dolandı.

Yine mi, dedik... Korkulan olmadı.

Çözüm istemeyen çevreler ayaklanabilirler ve Habur'da olduğu gibi süreci berhava edebilecek olumsuz bir atmosfer yaratabilirlerdi.

İki gün boyunca çeşitli kaygılar ve belirsizlikler yaşansa da, sürecin önde gelen aktörlerinin akliselim sahibi bir davranış sergilediklerini gördük. Özellikle de hükümetin tutumu önemliydi: Açıklama yapan bakanlar, çözüm adımlarının engellenmesine imkân vermeyeceklerini söyleyerek gerilimin dozunu maharetle kontrol ettiler.

BDP yöneticileri de olumlu mesajlar vererek, masanın devrilmesine engel olacak çok başarılı bir tutum sergilediler.

Hepimiz merakla Başbakan Erdoğan'ın ne diyeceğini, nasıl bir konuşma yapacağını bekledik. Sonunda konuştu ve verdiği ana mesajla, **"çözüm kararlılığını"**nı vurguladı, **"yola devam"** anlamına gelecek sağduyulu bir açıklama getirdi.

Başbakan Erdoğan, toplumun geniş kesiminin sürece katılması noktasında önemli ve olumlu bir rol oynuyor. Güçlü bir milliyetçi geleneği olan kitlelere, cesur sayılabacak mesajlar veriyor, risk alıyor.

Özenli bir dil

Böylesine hayati bir konuda Başbakan'ın risk alması, şimdiye kadar siyasetçilerin cesaret edemediği ölçüde atılımlara yönelmesi önemli. Bunun farkındayız. Onun pek çok çıkışının çözüm psikolojisinin oluşmasına katkıda bulunduğunu görebiliyoruz. Nitekim toplum da bunu anlıyor.

Bunların hiçbirisi hükümetten, ya da BDP/PKK siyaset ekseninden gelen, gelebilecek yanlışları eleştirmemize engel olmamalı. Başbakan da bunlara tahammül etmeli, edebilmeli. Medyaya karşı daha özenli bir dil kullanmalı.

Çok zor ve çetrefil bir meseleden söz ediyoruz. Siyaseten çok yüksek riskleri olan hassas bir meseleden... Bu nedenle Başbakan'ın hassasiyetlerini anlayabiliyoruz. Onun bu konuda zaman zaman fevran eden açıklamalarını da yabana atmıyoruz.

Tutanakların açıklanması süreci nasıl etkiledi? Önümüzdeki yolun ne kadar karmaşık ve zorlu olduğu; PKK ile Öcalan arasındaki farklılıkların neler olabileceği, çekilmenin önündeki engelleri ve daha birçok gerilimli konuyu anlamamız açısından önemli bilgiler edinmiş bulunduk. Sürecin şeffaflaşmasının ne gibi sonuçlar yaratacağını erkenden yaşamış olduk.

Barış sürecinin aktörleri olan devlet ve muhatapları, bu kez geçmişten farklı olarak birbirlerini suçlamak yerine sürecin korunmasını tercih ettiler.

İki taraf da sağduyulu davrandı ve Türkiye bir yol kazası yaşamadan yoluna devam edebilecek bir olgunluk gösterdi.

Başbakan'ın dünkü konuşmasında muhataplarını incitmeyen bir üslupla konuşması önümüzdeki günlerde atılacak adımların niteliğini ve seviyesini sergilediği için önemliydi.

Umarız yolculuk, bir yol kazasına uğramadan, bundan böyle de aynı özenle ve duyarlılıkla devam eder, edebilir...

Bunu başarabilen bir Türkiye, başka bir Türkiye olacaktır...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taraf kadınların gazetesi...

ORAL ÇALIŞLAR 05.03.2013

Türkiye'nin yarısı kadın. İktidar ve yönetim kademelerindeki güç dağılımına bakınca, bir uçurum sözkonusu.

Kadın sığınmaevleri belediyelere veya devlet kurumlarına bağlı olarak kurulup geliyor. Erkek zulmünden, koca dayığından kaçan kadınlar buralara canlarını atmaya çalışıyorlar. Sığınmaevleri onlara nefes aldırıyor.

Ancak yasal eksikler, erkek egemen zihniyetin yönlendirdiği devlet kurumları ve görevlilerin kafa yapıları birleştiğinde, kadınları korumaya hiçbir şekilde yeterli olmayan bir tablo ortaya çıkıyor... Kadınların yüzde bir oranında temsil edildiği belediyeler ve devlet yönetimlerince kurulan sığınmaevleri, kadınların ihtiyacına uygun bir yapılanmaya gitmekte zorlanıyorlar.

Bugün gazetemizin manşetinde arkadaşımız Tuğba Tekerek'in kadın sığınmaevinde geçirdiği üç günün öyküsünü göreceksiniz. Kadınların çaresizliğine tanık olacaksınız. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne üç gün kala, manzara bu şekilde...

Geçmişle kıyaslandığında kısmi çabaların var olduğunu inkâr edemeyiz. Ancak bu mekânların asıl olarak erkek egemen zihniyet tarafından nasıl sınırlandırıldığını da görüyoruz.

Toplumun yarısının erkek zihniyeti tarafından ezildiği bir ülkede; ne özgürlük, ne barış, ne de normal ve sağlıklı bir gündelik yaşam akışı mümkün olabilir. İçerikten, işlevsellikten ve estetikten yoksun bir kültür yapısı kaçınılmazlaşır.

Kadın olmadan barış olmaz

Geçenlerde Diyarbakır'da barış, demokrasi ve medya üzerine bir toplantıya katıldığımda gördüğüm manzaraya tepki gösterdim. Sırf erkeklerin konuştuğu, karar verdiği bir toplantıdan barış da çıkamaz demokrasi de.

Taraf gazetesi, bundan böyle daha çok kadın haberi yapacak, daha çok kadınların kürsüsü olacak, olmaya çalışacak. Türkiye'de medyada da her zaman **"erkek egemen"** bir tablo var olmuştur. Bildiğim bütün ulusal gazetelerin genel yayın yönetmenleri erkek (*Taraf* dâhil)... Gündemin önemli başlıklarına dair kalem oynatan köşe yazarlarının, neredeyse yüzde 90'ı erkeklerden oluşuyor.

TBMM'deki son seçimlerde yaşanan artışa rağmen, kadın milletvekillerinin oranı hâlâ yüzde 10'larda.

Hükümetteki kadın bakan sayısı bir. Kadınların toplumdaki durumuna dair sevindirici istatistikler bulmak hâlâ imkânsıza yakın.

Taraf'ın yönetiminin de tamamı erkeklerden oluşuyor, yazarların ezici çoğunluğu da erkek. Bu tablodan memnun olmadığımı gazetenin içinde dile getiriyorum... Erkek egemen yönetim ve yazar profilinin değişmesi için elimden geleni yapacağım.

“Pozitif ayrımcılık”ın, son yıllarda çeşitli yönlerden tartışılan bir kavram olduğu, **“kadın kotaları”**nın eleştirildiği bir gerçek. **“Kadınlar lehine pozitif ayrımcılık”**; medya dünyasında ve siyaset dünyasında bazen küçümsense de, kadınların son yıllardaki kazanımları üzerindeki etkisi görmezden gelinemez.

Erkek egemenliği, yaşamın şok edici derecede fakirleşmesine yol açan bir **“doğal felaket”**i andırır. Özellikle bizimki gibi toplumlarda... Gerilik, ilkelik, mantıksızlık gibi toplumsal virüslerin en kolay yayılabildiği ortam, **“kadınların ezildiği erkek dünyası”**dır.

Bugünkü manşetimizin, kadın özgürlüğü davasının devamını getireceğiz. *Taraf*, öncelikle kadınların gazetesi olacak.

Kadınlardan yana *Taraf* olacağız...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şii yayı ekseninde Kürtler...

ORAL ÇALIŞLAR 06.03.2013

“Tutanak krizi”nin atlatıldığını söyleyebiliriz. Bu sonuç, bir dayanıklılık göstergesi. İki taraf da süreci ve müzakere ortamını sürdürmek istiyor.

Geçmişte Habur'da olan, Silvan'da olan, bu kez yaşanmadı. Üç PKK'lı kadın Paris'te öldürüldü, Öcalan bunun kendisine bir mesaj olduğunu söyledi. Tutanak krizi bunun üzerine bindi. Ancak taraflar, **“yola devam”** diyebilecek bir kararlılık içinde.

Geçmişte yaşanmış tecrübelerden sonuçlar çıkartıldığı belli. Geçen sene bir kez daha denenen **“PKK'yı zorla yok etme operasyonu”**nun istenen sonucu vermediği de giderek daha net bir şekilde fark ediliyor.

Geçmişte, Kürtleri yok sayan zihniyet, esas olarak **“iç sonuçlar”** yaratıyordu. Ancak artık gerçek anlamda bölgesel ve küresel bir denklemin içindeyiz: Irak'ın bölünmesi, Bağdat yönetiminin Şiilerin eline geçmesi, Suriye'deki iç savaş, İran'la Türkiye arasındaki gerginlik, Lübnan'da Suriye etkisinin kırılması, Hizbullah gerçeği gibi bir dizi yeni gelişme konunun **“evrensel format”**ını genişletiyor. Şu noktadan itibaren, klasik **“güvenlikçi akıl”**, yerini **“dünya okuması”** üretebilecek bir akla bırakmak zorunda.

Doğu sınırimızdan güney sınırimıza uzanan haritaya bakalım: İran'da Şii yönetim var. Irak'ın merkezi (yani Bağdat yönetimi) Şii. Suriye'de Esed Şii. Lübnan'da Hizbullah Şii. Kısacası, Türkiye'nin doğusundan güneyine Şii yönetimlerle çevrili olduğu bir gerçek. Ankara, Irak'ta ve Suriye'de Sünni muhaliflere destek veriyor. Bu durum, ister istemez, dört ülkedeki Şii yönetimlerin tepkisine neden olduğu gibi, karşı örgütlenmeleri, askerî ve siyasi hesapları da beraberinde getiriyor.

Düşmandan müttefike

Bu **“Şii yayı”**’nın ortası sayılabilecek bir coğrafyada Kürtler yaşıyor. Türkiye’nin **“Şii yayı”** karşısında geliştirebileceği hiçbir politikanın, **“Kürtlerden bağımsız bir denklem”** üzerinden yürümesi mümkün değil.

Kürtlerin, geçmişte birbirleriyle çok güçlü temasları olduğu söylenemezdi. Ancak son yıllarda dört ülkenin Kürtleri arasındaki ilişki güçlendi. Özellikle Türkiye Kürtleri, bölgenin kültürel açıdan en dinamik ve gelişkin unsuru olarak öne çıktılar, İran ve Suriye’deki **“Kürt direnişi”**’yle yoğun bir işbirliği oluşturdular.

Türkiye’nin bölgenin en güçlü ve etkili Kürt siyasi hareketiyle (BDP/PKK eksen) hâlâ çatışma hâlinde olduğu bir gerçek. Ancak, AK Parti yönetimindeki **“devlet aklı”**; stratejiyi değiştirme ve bir **“tehlike”** olarak gördüğü Kürtlerle ilişkiyi yeniden belirleme zorunluluğunu hissediyor. Onları **“bölgesel müttefik olarak”** kabul etmeyi deneyen yeni bir yola girmek üzere.

“Yüz yıldır yok sayılan, eziyet edilen bir halkın eşit yurttaşlık haklarına erişmesi”, “devlete savaş açan bir örgütün diyalog kurulabilecek bir güç konumuna gelmesi” gibi eksenler üzerine oturan bir dönüşüm stratejisi hedefleniyor. Şu an, **“barış ve dönüşüm”** sürecinin ancak birinci cildinin kapağını açabilmiş durumdayız.

Tabii, karşıdaki Şii eksenini yabana atmamak gerekiyor. Ortadoğu, hiçbir zaman, **“öngöründe bulunmanın”** kolay sayılabileceği bir coğrafya olmadı. Çeşitli bloklardaki ve pozisyonlardaki **“çözüm karşıtı”** renkleri tabloya eklediğimizde, sorunun karmaşıklık derecesi belirginleşiyor. Karşılaşılabilecek basınç değişikliklerinden etkilenmeden süreci devam ettirebilecek bir **“çözüm yeteneği”** şart.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu’nun ‘derin irfanı’...

ORAL ÇALIŞLAR 09.03.2013

Kemal Kılıçdaroğlu için bir süre önce **“Onun CHP’nin başında bulunması bir şanstır”** diye yazmıştım. Bazı dostlarım güldüler. Fazla iyimserlik yaptığımı söylediler. Bugünlerde onları haklı çıkaran gelişmelere tanık oluyoruz.

Cumhurbaşkanı’yla acil bir görüşme yapan CHP Genel Başkanı, Gül’e şöyle bir çağrı yaptı: **“Devlet aklını devreye sokun. MİT üzerinden yürütülen yeni İmralı sürecine müdahalede bulunun... Millet kaygı içinde... Böyle bir dönemde sorumluluklarını ihmal edenler, tarihe hesap veremezler. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin binlerce yıllık birikimle zenginleşmiş aklı ve milletin derin irfanını acilen ve yeniden devreye sokmak mecburiyetindeyiz.”**

Bugüne kadarki devlet aklının zenginliğine dair az çok fikir sahibiyiz. İmha ve inkâr siyasetlerinin kesintisiz şekilde devam edebilmiş olmasını, herhalde bu **“birikim zenginliği”**’ne borçluyuz.

Bu “**aklın**” sorgulanmaya başlanmasına, eleştirilmesine dair bazı gelişmelerin yaşandığı günlerdeyiz. Örneğin Kürtlerin hakkını hukukunu tanıma yönünde bazı adımlar atılmak isteniyor. Bazı üniversitelerde Kürt Dili ve Edebiyatı kürsüleri açılıyor. Diyarbakır Polis Müdürü, kadınların 8 Mart gününü Kürtçe ve Türkçe olarak kutlayabiliyor. Başbakan, Dersim katliamı için devlet adına özür diliyor.

Milleti devletin malı sananlar

BDP milletvekillerinin Kandil’e Öcalan’ın mektuplarını götürmesi üzerine barış süreci karşıtı bir gazete önceki gün şöyle bir başlık attı: “**Devletin milletvekilleri terörist başıyla pazarlık masasında...**”

Kılıçdaroğlu, “**devlet akli**” sloganıyla barış sürecine tutum alırken, bir gazete, milletin vekillerinin “**devletin vekili**” olduğunu sanan bir dil kullanıyor. Bu ülkede, “**her şeyin devlete ait olduğu**”nu varsayan “**aklın**” ve “**irfan**”ın kendine göre bir derinliği var gerçekten... “**Ülkesi**”, bir de “**milleti**” olan bir “**devlet**”ten söz ediyoruz...12 Eylül Anayasası’ndaki “**değiştirilemez**” maddelerden birisinin “**Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü**” ifadesini içerdığını de hatırlayalım...

Şimdi, “**millet**”in içindeki güçlü bir eğilim, devletin çizmiş olduğu geleneksel sınırların dışına çıkmaya kalkıyor. “**Devlet akli**” denen inkârcı ve imhacı siyaseti delerek barış ve huzuru hedefleyen ciddi ve akılcı bir toplumsal birikimin şekillenebileceği bir noktadayız.

CHP Genel Başkanı, işte bu dönüşüme destek olabileceken, klasik devletçi CHP aklını yeniden canlandırmaya özeniyor.

Bir grup CHP milletvekili ise, Şam’da Esed’le görüşüyor. Neden orada oldukları sorusuna, “**Suriye’de barış sürecine katkıda bulunmak için**” şeklinde özetlenebilecek bir cevap veriyorlar.

CHP’li dostlar... Öncelikle Türkiye’deki süreci anlamaya çalışsanız, onun daha sürdürülebilir, demokratik, gerçekçi ve insani bir temelde gelişmesi için kafayı yorsanız... “**Devlet akli**”nın “**milletin akli**”yla zıtlamayacak bir zemine oturması için çaba sarf etmeniz... Ulusalcı dogma ve ütopyalardan uzaklaşarak ülkenin, insanların, dünyanın gerçeklerinin, yani hayatın aktığı yönü dikkate alan bir akıl ortaya koyabilseniz... İnsanı bir risk faktörüne indirgeyen “**16. - 17. yüzyıl devlet akli**”ndan uzaklaşarak, 21. yüzyılın evrensel sivil aklına yaklaşmayı denesiniz...

Nasıl olurdu acaba?

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muş çözüm için umutlu

ORAL ÇALIŞLAR 10.03.2013

 Muş çözüm için umutlu **Sokaktaki Muşlu çözüm sürecini destekliyor. Tayyip Erdoğan’ın ve BDP’nin cesaretli çıkışlarını umutla karşılıyor. Endişe de yok değil.**

Muş Alparslan Üniversitesi Türkiye’de ilk kez adını koyarak, Kürt Dili ve Kültürü Bölümü kurdu. Başvuran 300 öğrenciden 50’si eğitime başladı.

Muş Alparslan Üniversitesi’nin şehirdeki büyük salonuna girdiğimde, kalabalık beni şaşırttı.

Üniversitenin tarihi yeni. Kuruluş tarihi 2007.

Konuşmamın başlığı “Çözüm yolunda Türkiye: İmkanlar, zorluklar ve tuzaklar” şeklinde... 40 dakikalık bir konuşmanın ardından yazılı olarak gönderilen sorulara cevap vermek üzere kağıtları üst üste yığmaya başladım.

Yüzlerce soru kağıdı, binlerce soruyla önümde duruyordu. Tamamını cevaplamaya kalksam bütün geceyi orada geçirmemiz gerekecekti. Karşımdaki topluluk, tüm cevapları dinlemeye hazır görünüyordu, yani salondan çıkmaya hiç niyetli değildi. Soru desteleri, şu yazıyı yazdığım sırada masamda yığılı... Yeniden karıştırıyorum. “Şimdiye kadar hiç bu kadar soru ile karşılaşmamıştım” diyorum kendi kendime.

Soruları tasnif ettim: İyimser olanlar, umutlu olanlar bir yana dizildi; endişeli olanlar diğer yana.

“Hocam, bir yandan barış görüşmeleri sürerken, bir yandan operasyonlar durmadan devam ediyor. Bu durum çözüm görüşmelerini sabote etmez mi?” - Endişeli sorulardan birisi buydu.

Bir başka değerlendirme: “Hepimiz bu süreci takip ediyoruz, sürece tam anlamıyla destek veriyoruz...”

Bütün bunlar, karşımdaki topluluğun değişik siyasi eğilimlerde olduğuna da işaret etti. Muş’ta son seçimlerde dört milletvekilliğinin ikisini AK Parti, ikisini de BDP’nin desteğiyle seçime giren bağımsız adaylar kazandı. BDP milletvekili Sırrı Sakık’ın ailesinin burada güçlü olduğunu öğreniyoruz.

Eski PKK militanlarından Şemdin Sakık’ın kentte 12 Eylül öncesinde ülkücülerle yaptığı silahlı çatışmalara ilişkin efsaneler anlatılıyor.

Belediye seçimlerinde ise merkez belediyeyi AK Parti, çevre ilçelerin tamamına yakını BDP kazandı. “Kırlar BDP’nin, şehir AK Parti’nin” şeklinde bir özet yapılabilir. Bir soru kağıdı daha çekiyorum: “Sizce Kürtlerin kendilerini kabul ettirmesinin sebebi, siyasal mücadele mi, yoksa silahlı mücadele mi?” Bu; Diyarbakır’da da, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde de, sık sık tartışma konusu olan bir nokta.

Endişeli bir soru daha: “Kürtlere; Kurtuluş Savaşı sırasında 1921 Anayasasındaki 11 maddeyle ve sonrasında Atatürk’ün İzmit basın toplantısında(1923) özerklik sözleri verilmiş ve aldatılmışlar. PKK de 1999’da sınır dışına çıkarken bir sürü kayıp vermiştir. Hala aydınlatılmamış bir Roboski katliamı var. Bu kadar olay gerçekleşmişken Kürtlerin bu sürece inanmaları ne kadar beklenebilir?”

Sorular soruları izliyor. Bütün dikkatini “süreç” üzerinde toplamış ve değişik eğilimlerden Kürtler var karşımda. AK Parti yöneticileri, CHP İl Başkanı dahil tüm yöneticiler, BDP’liler ve üniversite topluluğu, soru üzerine soru soruyor.

Muş, tam anlamıyla bir Kürt kenti olmakla birlikte, MHP'lilerin, Büyük Birlik Partili'lerin de etkinlik gösterebildikleri bir yer. Son seçimlerde, CHP ve MHP birbirine eşit sayılabilecek miktarda (7 bin civarında) oylar aldılar.

Salondan en çok alkışlanan ve değişik eğilimlerden Kürtlerin desteğini alan sözlerim şunlar oldu: " Çözüm karşıtlarının en büyük gerekçelerinden birisi, 50 bin insanın bu çatışmalarda yaşamını yitirmiş olması. Bunun hesabını kim verecek diyorlar. Halbuki hepimiz biliyoruz ki, bu 50 bin kişinin yaklaşık 45 bini Kürt çocukları. Yaşamını yitiren güvenlik güçleri, korucular içinde de yarıdan fazlasının Kürt olduğu bir kayıptan söz ediyoruz. Kürtler acılarını gömüp barış istiyorlar."

Muş ovası ve beyaz dağlar

Muş'ta havaalanında bizi üniversitenin Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Doçent Abdullah Kıran karşıladı. Biraz dinlendikten sonra şehre 10 kilometre uzaklıktaki tarihi Murat Köprüsü'nü görmeye gittik. 13.yüzyılda Selçuklular tarafından Murat nehri üzerine yaptırılan köprü, Muş'un (yakın) tarihinde önemli bir yere sahip. 1915 Ermeni Tehcirinden, 1990'lı yıllarda Yeşil kod adlı ünlü JITEM elemanının cinayetlerine kadar bir çok acı olaya tanıklık etmiş bir köprü bu... Yeşil'in bir çok aydını kaçırıp bu köprü'nün yakınlarında infaz ettiği biliniyor. Yine bu köprü, PKK'lıların geçmesine engel olmak amacıyla, o tarihlerde havaya uçuruldu ve geçtiğimiz yıllarda yeniden tamir edildi.

Köprüden sonra, "eski Muş" olarak bilinen Muş kalesine doğru yola çıktık. Yolda, kentin tanınmış fotoğrafçılarından gazeteci Adem Sönmez bize katıldı.

Kaleye doğru tırmandıkça karlar ve çamur içiçe geçiyordu. Muş, doğası muhteşem bir kent. Çevresi dağlarla kaplı ve göz alabildiğine verimli bir ova bu tabloya ekleniyor. Ancak ne yazık ki bir çok kentte olduğu gibi burada da düzensiz yapılaşma had safhada. Sevimsiz bir çirkinlik her yeri sarmış.

Eski bir evi gösteriyor Adem Sönmez: "Türkücü Muazzez Türüng'ün doğduğu ev." Biraz ilerliyoruz, yazar Tahsin Saraç'ın doğduğu eski bir Muş evini gösteriyor. Sokakta, İttihat Terakki'nin beş kurucusundan biri olan Abdullah Cevdet'in torunuyla karşılaşıyoruz. Aslen Arapgirli bir Kürt olan Abdullah Cevdet'in ailesi Muş'a yerleşmiş ve yıllarca Muş'ta yaşamış.

Yeni üniversite kampüsü

Muş Alparslan Üniversitesi'nin dinamik ve çalışkan bir ekibi ve rektörü var. Prof.Nihat İnanç ve arkadaşları ellerindeki imkanları son derece verimli kullanarak şehre 15 kilometre mesafede, bir üniversite kampüsünün inşasına girişmişler.

Şehirdekilerle karşılaştırırsak üniversitenin binaları; modern mimarinin imkanlarını da iyi kullanan estetik açıdan göze hoş gelen kullanışlı. Dersliklerin hepsinin açıldığı "cam koridor" olarak tanımlanan ışıklı bölüm, kar manzaralarının ortasında çok etkileyiciydi. Muş, dindar ve bu anlamda muhafazakar bir şehir. BDP'nin ortaya çıkışı ve 30 yıldır süren Kürt isyanı, muhafazakarlığı epeyce kıran bir etki yapmış olsa bile, yine de etkin bir muhafazakarlıktan söz edilebilir.

Üniversitenin kurulması ve toplumsal yaşama katılmasıyla birlikte, bu tablonun, kadınların hayata katılımı açısından değiştiği belirtiliyor. Üniversitedeki kız öğrenci oranının yüzde 40'lara ulaşması, bölge açısından bir mucize sayılabilir. Daha önce okula gönderilmeyen; maddi koşulların imkansızlığı yüzünden evlerinde oturan ya da evlendirilen kız çocukları, kente üniversite kurulmasıyla birlikte okuma imkanı elde etmişler.

Konferansın ertesi günü, sabah, kampüsteki bir derse katılmak amacıyla, İpek Çalışlar'la birlikte okula gittik. 60 kişilik bir sınıfta öğrencilerin sorularını cevapladık. Bir süre sonra, konuşmalar, "kadın erkek eşitliği" yönünde ilerledi.

İpek, 8 Mart nedeniyle üniversitede yapılacak bir toplantının ilanına dikkat çekti; kadın sorununu tartışmak için düzenlenen panelin konuşmacılarının tamamı erkekti. Sınıftaki kız öğrenciler de bu eleştiriye katıldı. Derken erkek öğrenciler devreye girdiler ve bir anda tartışma alevlendi.

Tartışma sırasında, kadın-erkek ilişkilerinin, kadınların hak ve eşitlik taleplerinin bölgedeki yakıcı sorunların başında geldiğini bir kez daha gördük. Kızların üniversitelerde taleplerini dile getirme fırsatı bulmaları, süregelen sessizliği bozmuş. Üniversitede öğrenciler arasında kız öğrenci oranı nispeten yüksek, ancak bu oran ne yazık ki akademik tabloya yansımıyor. Kadın öğretim üyesi sayısı neredeyse yok denecek düzeyde.

Ticaret Odası Başkanı ve SHP İl Başkanı

Bir akşam yemeğini, Muş CHP İl Başkanı İsmail Adanur'un evinde yedik. Bir gün de şehrin sokaklarında dolaştık. "Devrim Kahvesi"ne oturunca siyaset meydanı açılmış oldu. Talip Devrim, yıllarca DYP merkez ilçe başkanlığı yapmış. Ticaret odası başkanlığını yürütmüş bir yerel siyasetçi. Bedrettin Ökmen, 1991-1995 yılları arasında SHP İl Başkanı. Nimetullah Demirtaş Muş'un Korkut ilçesi eski belediye başkanı. Hasan Fırat, eski Muş milletvekili Alaattin Fırat'ın yeğeni.

"Kürsü" adı verilen taburelere oturuyor, çaylarımızı yudumlarken sohbeti sürdürüyoruz. Herkes Tayyip Erdoğan'ın "çözüm" konusundaki cesaretli siyasetini destekliyor. "Muş umutlu diye yazın Oral bey" diyorlar. SHP'li Ökmen CHP'nin son günlerdeki çıkışlarından kaygılı. Kılıçdaroğlu neden böyle davranıyor diye soruyor. "Ergenekon en çok bize zarar verdi. Bu nedenle çözüm daha çok bize gerek" diyorlar. "Allahını seven barışa destek versin" çağrısında bulunuyorlar. "Muş'un bir yüzü umutlu, bir yüzü bekleyişte" diyebiliriz.

Muş, bekliyor. Çözüm istiyor...

ÜNİVERSİTE SALONUNDA KONFERANS

Muş Alparslan Üniversitesi'nin düzenlediği "Çözüm yolunda Türkiye: İmkânlar, zorluklar ve tuzaklar" başlıklı konferans kalabalık bir kitle tarafından izlendi. Salondakiler yüzlerce soru sordular. Kimi endişeli, kimi umutlu, kimi de meraklıydı. Toplantının sonunda, üniversitenin rektör yardımcısı Ekrem Atalan, konuşmacı Çalışlar'a toplantının anısına bir plaket verdi. Muş'a 10 km uzaklıktaki Murat Köprüsü (sağda) birçok tarihi olaya tanıklık etmişti. 1915 Ermeni tehcirinden, Yeşil'in cinayetlerine kadar...

Ermeniler ve Muş

MUŞ, "1915 Tehciri" öncesinde Ermeni nüfusun en yoğun olarak yaşadığı şehirlerden birisi. Bazı hesaplara göre kentin yüzde 60'ı Ermeni'ymiş. Hâlâ bir çok Muşlu aile içinde Ermeni gelinlere, anneannelere, babaannelere rastlamak mümkün. Onlarla tanışıp konuşma olanağı bulduk. Geçmişte kimliklerini gizleyen Ermenilerin bir bölümü artık kendi kimlikleriyle yaşamayı tercih ediyor. Türkiye'deki değişime paralel olarak bazıları, kendi geçmişlerine sahip çıkıyor ve dünyanın değişik yerlerine dağılmış akrabalarının peşine düşüyor. Bize Agos gazetesine iletilmek amacıyla bu tür arayış içindeki insanlardan mektup verenler oldu. "Ben Müslümanım ama aynı zamanda Ermeni'yim" diyenler camilerde saf tutmaya devam ediyor. Bazıları da dinen de geçmişlerine bağlı kalmayı seçiyor.

Kürt dili ve kültürü bölümü

MUŞ Alparslan Üniversitesi Türkiye'de bir ilki gerçekleştirmiş ve Doç Abdullah Kuran'ın da içinde bulunduğu bir ekiple Kürt dili ve kültürü bölümünü kurmuş. Diğer üniversitelerde daha önce kurulan bölümler "yaşayan diller" adı altında kurulduğu için bu bir ilk. Üç günlük bir ilanla 300 öğrenci başvuruda bulunmuş. Bunun ancak 50'sini kabul etmişler. Yüksek lisans olarak düzenlenen bu bölüm Kürtçe öğretmeni yetiştirecek. Yapılan başvurulardan bölgede Kürtçe öğrenimine yönelik büyük bir merak olduğu da ortaya çıkmış.

Ahlat ve Bitlis

Üniversiteden çıktık ve silme bir kar beyazlığı altındaki Muş Ovası'ndan Van Gölü'ne doğru yola devam ettik. Tüm heybetiyle küçük Nemrut belirince durup hatıra fotoğrafı çektik.

Sonra Tatvan. Van gölünün öteki kıyısı... Tam 43 yıl önce, 1969'un Aralık ayının son günü, Tatvan iskelesinden feribota binip dört saatlik bir yolculukla Van'a gitmiştim. O zamandan bu yana ilk gelişim. Her şey tarih olmuş.

Tarih ise olduğu gibi duruyor. Ahlat'a gittik. Antik kent ve mezarlık koruma altına alınmış. Kalenin içini gezdik. Selçuk döneminden kalan mezar taşları ve kümbetlerle tarihi bir değere sahip olan bu şehir, günümüzde, "bastonculuk geleneği" ile anılıyor. Bitlis soğuktan donmuş. Yerler buz tutmuş. Şehir karlar altında. Bir yamaç üzerine kurulu olan bu şehir, "eski Bitlis evleri"yle de dikkat çekiyor.

Bitlis'e el atılsa, Mardin gibi bir cazibe merkezine dönüşebilir. Bitlis Eren Üniversitesi, Lacoste firmasının temsilcisi Eren ailesi tarafından kurulmuş. Sonuç olarak Bitlis orada ve ilgi bekliyor. Kentin zenginleri, şehrin yeniden ayağa kalkması için harekete geçmeliler....

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

12 Mart'ta nasıl asker kişi olduk

ORAL ÇALIŞLAR 12.03.2013

12 Mart 1971 darbesinin ardından açılan siyasi davalardan tutuklananlar, Mamak Askerî Cezaevi'ne konuldular. Burası, adından da anlaşılacağı gibi, askerler için inşa edilmişti.

Asker tutuklulara askerî kurallar uygulanıyordu. Sabah içtiması, sayım düzeni askerî nizam içinde yapılıyordu. Cezaevinin müdürü Albay **M. Kemal Saldıraner**, eski bir Kore savaşçısı ve gazisiydi. Otoriteye meraklı, anti-komünist kişiliğiyle klasik bir askerdı.

Biz darbenin ardından ilk kez buraya geldiğimizde asker tutuklular da bizimle kalıyordu. Sonra onları başka yere naklettiler. Albay Saldıraner, bizi de **"asker kişi"** gibi yönetmek ve hizaya sokmak niyetindeydi.

Havalandırmada, sabah ve akşam sayımlarında, askerî düzen içinde hareket etmemizi, saçlarımızın **"asker tıraşı"** şeklinde olmasını istiyordu. Biz, sivil olduğumuzu, askerî nizamı kabul etmeyeceğimizi söylüyorduk.

Saldıraner bir orta yol olarak, **"Sizi subay statüsünde asker kişi kabul edeyim"** önerisinde bulundu. Reddettik. Çünkü bu da üzerimizde bir askerî hiyerarşi kurulması anlamına gelecekti.

Asker istedi kanun değışti

Aradan çok zaman geçmedi. TBMM'de, **"Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Hakkında Kanun"**un bazı maddeleri değıştirilerek, **"Askeri mahkemelerin tutukladığı kişiler asker kişi sayılırlar"** hükmü, net bir şekilde bizleri de kapsayacak hâle getirildi.

Askerler, darbe döneminde açık olan ve faaliyetine devam eden TBMM'den, kanun değışikliğini, bir gecede geçirebilmişlerdi. Yani, Saldıraner'in elinde artık bir kanun vardı.

Koğuşlara girdi, saçların asker tıraşıyla kesileceğini, sabah ve akşam sayımlarının askerî nizama uygun bir şekilde gerçekleştirileceğini ilan etti. Kabul etmedik.

O günden sonra, bir askerî şiddet dönemi başladı. Askerî sayım nizamını kabul etmiyorduk, askerleri üstümüze saldırtıyorlardı. Bazılarımızı aramızdan alıp tek kişilik hücrelere koyuyorlardı.

Mahir Çayanlar kaçmıştı

Açlık grevine başladık. Kapıları kapattık ve direnişe geçtik. Sanırım dört beş gün geçti. Bir gün, askerler kapı ve pencerelere dayandılar. Mamak 228. Piyade Alayı Komutanı, **"Hemen kapıları açmazsanız zorla gireceğiz"** gibi bir ifade kullandı. Silahların namluları pencerelerden üzerimize yöneldi. Kaynak makineleri çalışmaya başladı. Durumun çok ciddi olduğu belliydi. Kapıları açtık. Askerler başlarında subayları olduğu hâlde hızla içeriye koşuştular. Duvar diplerine baktılar.

Sonradan anladık ki, **Mahir Çayan ve dört arkadaşı**, yine bu şekilde İstanbul Maltepe Askerî Cezaevi'nde açlık grevine başlamış, kapıları kapatarak askeri oyalamış ve hazırladıkları tünelden kaçmışlardı. Mamak'taki subayların endişesi, **Deniz Gezmiş**lerin de benzer şekilde kaçmış olabilecekleri yönündeydi.

12 Mart'ın 42. yıldönümündeyiz... **"Asker kişi"** kavramının, Türkiye'nin günümüze dek uzanan yakın tarihinin temel toplumsal kodlarından birini oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Askerî mahkemeler, yıllarca, rastgele bir şekilde ve canları istedikçe sivilleri yargıladılar, gündelik yaşama müdahale ettiler. Şimdi bunların bir kısmını geride bırakmakta olsak da, elbette asker **"normal bir rejim"**de olması gereken yerde değil. Hâlâ askerî mahkemeler var, hâlâ askerin bütçesi sivil denetime kapalı, hâlâ Savunma Bakanı, Genelkurmay Başkanı'nın arkasından yürüyor.

42 yılda yaşanmış olan değişimi küçümseyemeyiz. Şu an, askerlerin sivil mahkemelerde hesap veriyor oldukları bir düzlemdeyiz...

Tabii, **"demokrasinin yerli yerine oturmakta olduğu"** bir yolculuktan söz etmek hâlâ çok zor. Türkiye, önündeki asıl sorunu, yani Kürt sorununu çözme yönünde bir ataklık gösterebilirse, demokrasinin **"aktif öncelik"**ler arasına girmesi şansı doğabilir.

"Asker kişi"lerden değil **"gerçek birey"**lerden oluşan bir toplum şekillenebilir.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Silahların bırakılmasından 'endişelenmek'...

ORAL ÇALIŞLAR 13.03.2013

Türkiye'de yıllardır **"barış olsun"** diyen çevrelerin bir kısmı; barışın bir ihtimal olarak önümüze gelmesiyle birlikte, endişeli bir tutum göstermeye başladı. Ulusalıcılar, milliyetçiler, endişeli modernler yetmedi, şimdi bir de **"endişeli barışçılar"** sorunu çıktı. Endişelerin bu **"yaygınlığı"**, belki de, yaşanan dönüşümün derinlik ve gücünün bir kanıtı.

Düne dek ağır ifadelerle suçlanan Öcalan, çözümün **"normal"** bir tarafı olarak kabul görüyor. BDP/PKK eksenli, Öcalan'ın çağrılarının da yönlendirmesiyle, hükümet karşısında daha barışçı bir dil kullanmaya alışıyor.

BDP milletvekilleri, geçen yıllarda hayal bile edemeyeceğimiz görüşmeleri toplumun gözü önünde gerçekleştirebiliyor. İmralı'ya gidiyor, Kandil'e çıkıyorlar. PKK liderleriyle fotoğrafları gazetelerde yayımlanıyor.

Son derece kışkırtıcı ifadeler içeren, süreci baltalayacak bir özensizlik içinde basına sızdırılan **"İmralı tutanakları"**na rağmen, taraflar gerginlikten kaçınan tutumlarını sürdürüyor.

Başbakan, **"İmralı tutanakları"**nın içeriğine ve onların BDP çevresinden sızdırılmasına rağmen, bu çevreye yönelik suçlayıcı bir tutum içine girmedi. AK Partili bir bakan, BDP'lilerin Kandil'de Karayılan'la çekilen fotoğraflarına tepki gösteren MHP'ye, **"Şehit cenazeleri fotoğrafları yayınlansa daha mı iyi?"** gibi olgun bir karşılığa bulundu.

BDP Başkanı Demirtaş da, **"Baldıran zehri içeceğini söyleyen Başbakan'a karşı komplo içinde olmayız"** diyerek, ilişkilerin yumuşamasına katkıda bulundu.

Gözler şimdi Öcalan'dan gelecek ateşkes çağrısında. Bu kez daha da ilerisi bekleniyor: PKK'nın sınır dışına çıkması ve silahları bırakması.

Tabii ki bu gelişmeler dümdüz ilerlemeyeceği gibi, olaylar sırf PKK'nın yapacaklarıyla sınırlı kalmayacak... Geleneksel devlet yapısı ve geleneksel **“öteki”** imajı adım adım değişecek. Kürtlere yönelik dışlayıcı dil ve milliyetçilik henüz **“törpüleniyor”** değilse bile, eskisinden çok farklı bir atmosferin belirttiği bir gerçek... Hatta, Kürtlerin **“öteki”** olmaktan çıktıkları oranda, yeni **“öteki”**lerin oluşmasından kaygılananlar bile var.

Başbakan, milliyetçi öfkeyi dizginleyebilecek, yönlendirebilecek bir dil kullanıyor. Toplumun bu yeni dili büyük oranda olumlu karşılamakta olması, ilginç ve önemli. Tribünler, bazı itiraz seslerine rağmen, Türkiye'nin farklı bir ligde oynamasına hazır görünüyorlar...

Öcalan'ın BDP/PKK eksenini üzerindeki değiştirici ve ezber bozucu etkisi de diğer tabanda görüldüğü kadarıyla aynı oranda karşılık buluyor...

Çözüm talebinin her iki tarafında da **“otoriter kültür birikimi”** var. Gazetelere ve gazetecilere yönelik **“geleneksel kültür”**, değişik yerlerde sahne alıyor. Gül bahçesi içinde yaşamadığımızın farkındayız.

Endişe fazlası; bireyleri ve toplumları, öldürmese de süründürür... Elbette, çeşitli kesimlerin şu an yeterince dikkate alamadığımız duyguları, değerleri, özelemleri yani daha farklı **“Türkiye beklentileri”** olabilir. **“Ülkenin toplam mutluluğu”**na biraz olsun katkıda bulunma ihtimali olan tüm **“itiraz”**lar, tüm **“öfke”**ler değerlidir.

Bununla birlikte, **“olmaz”** diyenlerin negatif enerjisinin artık sığığını da düşünüyorum... İşte barış yolu önümüzde. Enerjinizi **“endişelenmek”** için değil **“anlamak”** için kullanın. Ve sürecin bir tarafından tutmaya çalışın.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şeyh Said'in gizlenen vasiyeti...

ORAL ÇALIŞLAR 16.03.2013

“Türkiye, Kürt sorununu bugüne kadar neden çözemedi” sorusuna ilgi duyanların önüne çıkan en çarpıcı ve kilit örnek, elbette Şeyh Said olayıdır. 1925'in şubatında başlayan ve giderek isyana dönüşen olay, Şeyh Said ve arkadaşlarının idamı ve bölgede büyük bir yıkımla sonuçlanır. Onu başka ayaklanmalar, bastırma ve katliamlar takip eder.

Şeyh Said ve arkadaşlarının yargılandığı davanın başsavcısı **Ahmet Süreyya Örgüven**, anılarını yıllar sonra yazdı. *Dünya* gazetesinde 14 Nisan 1957- 26 Temmuz 1957 tarihleri arasında yayımlanan anılar, geçmiş yıllarda kitap olarak da basıldı. (Haz. Osman Selim Kocahanoğlu, Temel Yay., 2002 İstanbul)

Şeyh Said İsyanı ve Şark İstiklal Mahkemesi başlıklı kitap, Şeyh Said olayının başlamasından itibaren Meclis'te yaşanan tartışmaları da dâhil ederek, idamlara kadarki bütün gelişmeleri anlatıyor.

Bu olay gerekçe gösterilerek **Takrir-i Sükûn Kanunu** çıkarıldı ve **İstiklal Mahkemeleri** faaliyete geçti. İstiklal Mahkemeleri, **“verdikleri idam kararlarını Meclis'in onayına gerek duymadan infaz etmeye”** de kanunla

yetkili kıldılar.

Otoriter rejimin sistematik bir şekilde inşasına başlanması için önce hükümet değiştirildi. Dönemin başbakanı **Fethi (Okyar) Bey**, isyanın yerel bir olay olduğunu, bütün ülkeyi bir baskı rejimi altına sokmanın anlamsızlığını anlatmaya çalıştı. Dinletemedi. **Mustafa Kemal** tarafından onun yerine atanan **İsmet İnönü**, bastırma hareketinin ve geri dönüşü olmayan bir dönemin fitilini ateşledi.

Fethi Bey, 2 Mart 1341'deki (1925) istifasından önce, Halk Partisi Meclis Grubu'nda şunları söyledi: *"Anlıyorum ki, arkadaşlarım isyana karşı hükümetimin almış bulunduğu tedbirleri yeter görmeyerek daha geniş, daha şedit (şiddetli) tedbirler alınmasını istiyorlar. Ben hadisenin lüzum gösterdiği tedbirleri ve bu tedbirler isyanı bastırmak için kâfidir kanaatinde bulunuyorum. Daha şedit tedbirlerle elimi kana sürmek istemiyorum. Ve sizlerin şahsında itimatlarımızı kaybetmiş olduğum kanaatiyle Başvekâletten çekiliyorum."*

Fethi Bey'in **"elimi kana sürmek istemiyorum"** sözü, yeni rejimin Kürt meselesine nasıl yaklaşacağına dair önemli bir ipucuydu.

İsmet Paşa başbakanlık koltuğuna oturdu; 4 Mart 1925'te, Takrir-i Sükûn Kanunu çıkarıldı. İdam kararlarının tasdik ve infazı, İstiklal Mahkemeleri'ne verildi.

"28 Haziran 1925 İstiklal Mahkemesi"nden çıkan ve Şeyh Said'le arkadaşlarının idamına karar verilen son celsede gerekçe özetle şöyleydi: **"Müstakil bir İslam- Kürt hükümeti kurmak maksat ve gayesiyle isyan etmek..."**

Vasiyeti çocuklarına verilmedi

Başsavcı Ahmet Süreyya, idam öncesinde Şeyh Said'in kendisini vasi tayin ettiğini ve vasiyetnamesini hazırladığını yazmış: *"Nitekim; Şeyh Sait idamından biraz önce tevkifhanede yazdığı bir vasiyetname ile beni bu vasiyetin icrası için vasi nasb ve tayin etmiş bu vasiyetnamesi asılmasından sonra bana verilmişti. Bu vasiyet; üzerinde bulunan ve maliye veznesine verilmiş olan parasından veresesinden kimlere verilmesine ve kendisi için mezar yaptırılmasına dairdi... Mahkemenin müddeiumumîsi bulunduğum için, şeyhin vasisi sıfatıyla bu vasiyeti kabul ve icra edemezdim. Onun için resmî ve itimat edilir bir el ile vasiyetinin yerine getirilmesi için vasiyetnameyi Ankara'da İçişleri Bakanlığına göndermiştim."*

Şeyh Said'in ne mezarı yaptırıldı, ne de vasiyeti açıklandı... Vasiyetnamesi sanırım İçişleri Bakanlığı'nda duruyor... Şeyh Said'in öyküsü, Kürt meselesinin yakın geçmişine ışık tutmanın ötesinde; Türkiye'de **"insanın yakın tarihi"**nin, **"insana verilen değerın yakın tarihi"**nin öyküsüdür.

"Devlet aklında şu an gerçek bir değişim var mı" sorgulamaları içinde olanların, tarihe biraz daha fazla zaman ayırmalarında yarar var.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nazara gelmesinler...

Çözüm sürecinin başladığı günlerde *Radikal* gazetesinde yazdığım bir yazının başlığı, **“AK Parti dâhil herşey değişecek”** şeklindeydi. Böyle düşünmemin nedeni, çözüm sürecinin bütün algıları değiştireceği, devletin mantığının değişeceği, Kürtlerin de bu değişimden kaçınılmaz olarak nasibini alacağı şeklindeydi.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu’nun önceki gün Diyarbakır’da Büyükşehir Belediye Başkanı **Osman Baydemir** tarafından karşılanmasındaki tablo, **“değişim enerjisi”**ni yeni bir basamağa taşıdı. Baydemir, Davutoğlu’na nergiz çiçekleri vererek *“Hoş geldiniz”* dedi: *“Diyarbakırımız ile Ankaramız arasında inşa edilecek barış köprüleri, ülkemizde yaşayan dillerimize, kültürlerimize, hazinemize katkı sunmakla kalmayacak, inşallah Ankara ile Mahabat, Bağdat ile Hevler, Şam ile Kamışlı arasında, bütün halklar arasındaki barış için tarihî bir zaman diliminden geçiyoruz. İnşallah bu kez mahcup olmayacağız. Samimiyetle kararlılıkla insanların beklediği barışı inşa etmiş olacağız. Gelecek nesillere isyanı, çatışmayı, kavgayı değil, inşallah barışı hediye edeceğiz.”*

Davutoğlu da Diyarbakır’da Dicle Üniversitesi’nde verdiği konferansta, barış projesinin arkasındaki temel devlet aklını anlattı: *“Burada iki yol var: Ya yeni bir siyaset ve düzen anlayışıyla bütün bu bariyerleri önce zihnimizde, sonra gönlümüzde, sonra fiiliyatta ortadan kaldıracacağız ve daha büyük ölçeklere doğru hep beraber yürüyeceğiz. Türk’üyle, Kürt’üyle, Arnavut’uyla, Boşnak’ıyla, Arap’ıyla, her bir milletiyle yürüyeceğiz ya da bizi lime lime edip küçük parçalara ayırmaya çalışacaklar. İrademiz net ve açıktır. Artık bu parantez kapanmalıdır.”*

Bu değişik yaklaşım yalnızca bu iki siyasetçiyle sınırlı değil. Bir süreden beri tarafların değişik ve özenli bir dil kullandığına tanık oluyoruz. İki tarafın radikal uçlarında bile hiç umulmayan bir değişimden söz edebiliyoruz. Tabii ki bunlar bardağın dolu tarafından bakınca görülen gelişmeler.

Süreci anlamayan, anlamak istemeyen, yanlış yorumlayan, ya da olumsuz yönler konusunda uyarıcı olmayı ön planda tutan kesimler, **“şunu da gördünüz mü?”** şeklinde negatif enerji üretmeyi sürdürüyorlar.

Ne olursa olsun, öne sürülen itirazları yabana atmadan, en negatif enerjiyi bile ciddiye alarak, bütün yönlerden **“durum tahlili”** yapabilme sabır ve cesaretini göstermek zorundayız. Farklı renklerin, farklı yaşam modellerinin iç içe var olabilmesinin otomatik bir formülü yok ve elbette sorunsuz bir uyum beklemek gerçekçi değil. Barışı bir **“hedef”**ten çok, sürekli canlı tutulması gereken bir **“akış”** olarak görmekte yarar var.

Türkiye yeni bir değişim ve dönüşüm yolculuğuna başlamış bulunuyor. Aslında bu yolculuk yeni bir yolculuk değil. Yeni dönem ulusalcı- içe kapanmacı siyasetlerin bertaraf edilmesiyle başlamıştı.

Bu dönemde siyaset üzerindeki militarizm büyük ölçüde tasfiye edilmiş, toplumun önüne pranga gibi konan devletçi mantık aşılmış, yeni bir enerji yaratılmıştı. Paradigmalar değişince Türkiye dünya ile entegre olan bir değişimin, bir ekonomik büyümenin, çok sesli bir yeni kültüre doğru yolculuğun olanaklarını yakalamıştı.

Gelişmenin önündeki en temel engellerden birisi Kürtlerle çatışmaya neden olan inkârcı, **“devlet aklı”**ydi. Bunun da değişmesi gerekiyordu. Ancak bu aklın gerisinde yüzyıllık bir gelenek yatıyordu. Her türlü değişik kimliğin **“tehlike”** olduğunu savunan bu akıl, yeni Türkiye için, değişmeyi önüne hedef olarak koyan Türkiye için geçerli olamazdı.

Tabii ki yüzyıldır, belki de daha da uzun bir süredir devletin kılcal damarlarına kadar yerleşmiş inkârcı siyaset, inkârcı alışkanlıklar bir günde bitemez, bir günde değişemez. Ancak, ihtiyaç duyduğumuz yeni akıl işte gözümüzün önünde filizleniyor; sorunu çözmeye aday oluyor.

Aynı şeyi Kürt tarafı için de söyleyebiliriz. Bir silahlı ayaklanma içinde şekillenmiş otoriter bir kültürden, tekçi bir siyasi yapıdan söz ediyoruz. Bunun da bugünden yarına değişeceğini kimse iddia edemez.

Ancak şurası bir gerçek ki değişimin başladığını, dilin değiştiğini, büyük bir dönüşüm gerçekleştiğini görüyoruz, hissediyoruz.

İlerledikçe muhtemelen, bizleri de şaşırtan yeni değişimlere tanık olabiliriz.

Önemli olan bu değişime neden olan temel dinamikleri görebilmek, anlayabilmek...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öcalan'ın gücü...

ORAL ÇALIŞLAR 19.03.2013

BDP/PKK eksenindeki siyaset içinde silahların miadının dolduğunu, artık silahların susması gerektiğini düşünenlerin sayısının az olmadığını biliyoruz. Hatta **"Kürt tarafı açısından bu iş epeyce bir zamandan beri bitmişti"** bile diyebiliriz.

Mesele, devletin ve Türkiye'ye egemen olan iradenin de belli bir olgunluğa gelmesinde kilitleniyordu. Hükümet kararlı bir adım atınca, Öcalan gerçeği de gerçek yerine oturdu. Öcalan yıllardır **"Bu işi ben çözerim", "PKK'yi dağdan indiririm"** diyordu. Bu çağrının devlet içinde bir karşılığının şekillenmesi şarttı.

Öcalan şöyle diyor: **"Silah meselesini bir tek can kaybetmeden çözmek istiyorum. Bunlar için yüce iradeyi temsil eden parlamentonun ve siyasi partilerin sunacağı desteği önemli buluyorum."**

Artık mesele meşru ve yasal bir zemine doğru çekiliyor. Bunu isyanın, silahlı çatışmanın, savaşın başlatıcısı ifade ediyor. Devlete egemen olan irade de artık Meclis çatısı altına çekilmiş bulunuyor. Her iki tarafta da **"normal"**in tanımı değişiyor.

Newroz'daki Kürt iradesi

Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı çok sayıda şehirde günlerdir Newroz kutlamaları gerçekleştiriliyor. Kitleler, geçmişten daha büyük katılımlarla **"çözüm ve barış"** sürecine destek verdiklerini gösteriyorlar. *Özgür Gündem*, **"İşte Newroz, İşte Milyonlar"** diye manşet atarken, çözüm iradesinin Kürt siyaseti içinde de geçmişten daha güçlü hâle geldiği görülüyor. Her iki tarafta da, tıkanmış olan **"yaratıcılık damarları"** açılıyor, değişik ruhsal enerjiler açığa çıkıyor.

Tabii, bir süre öncesine kadar, hükümet çevrelerinde de, BDP/PKK siyasi ekseninde de, Türk solcuları içinde de Öcalan'ın çağrılarına yönelik bir kuşku, bir **"acaba"** havası yoğun olarak dikkat çekiyordu. Beklentiler oydu ki, Kandil'de bir direniş olabilecekti. Ya da en iyimser ifadeyle kopmalar yaşanacaktı. İmralı sürecinin başında BDP cephesinden gelen ilk sinyaller de **"endişe"** boyutu yüksek mesajlar içeriyordu.

"Ezber bozan Öcalan" demiştim süreç başlarken. Öcalan, silahsız Kürt çözümüne karar vermişti, bunu kendisini destekleyen kitleye ve örgüte benimsetecekti.

Toplumun temel yönelimini anlamıştı. Belki başka anlayanlar da vardı ama onlar anladıklarını aynı netlikle söylemeye cesaret edemiyorlardı. Öcalan gerçeği gösterebilecek dirayete ve güce sahipti.

Böyle zamanlarda uzak görüşlülük ve cesaret büyük önem taşır.

Erdoğan etkeni

Başbakan Erdoğan, kendisini destekleyen kitleleri ikna etme seferberliğine girişti. Etkili de oldu, inandırıcı da. Görünürde en sert tepkileri veren kesimlerin bile artık yaklaşımlarının değişmekte olduğunu hissedebiliyoruz.

Evet, ilk başlarda, Kürt hareketinin değişik unsurları belki **“kararlılığı”** anlamadılar. AK Parti’yi esas düşman olarak gören psikolojinin değişimi kolay değildi.

Bu noktada Öcalan etkeni işlemeye başladı.

Bugün gelinen yer çok önemli ve olumlu. Buraya hangi konumdan, hangi yollardan, hangi süreçlerden ilerleyerek geldiğimizi unutmayalım.

Katman katman ilerleyecek tarihsel bir dönüşüm sürecinin ilk işaretleri bütünlük kazanıyor.

Zorlukların üstüne yürümekten korkmayan ve zaman kaybetmeyi reddeden tutum sürdürülebilirse, barış tablosu daha da inandırıcı hâle gelecek.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye bir affa mı gidiyor...

ORAL ÇALIŞLAR 20.03.2013

Ergenekon davası, Balyoz darbe planı kararları ve **“çözüm süreci”** iç içe geçmiş bir şekilde gündemimizi belirlemeye devam ediyor.

Ergenekon’a hukukçu gözüyle bakmam mümkün değil. Siyaseten ise şöyle bir çerçeve çizebilirim: **“Ergenekon davası, askerlerin siyasete müdahalesi davasıdır. Türkiye’yi bir iç savaş ortamına sürükleyip, kargaşalık çıkarmak isteyenlerden hesap sorulmasının davasıdır.”**

Türkiye’de askerin siyasete müdahalesi, yakın tarih boyunca, **“siyasetin fonu”**ndaki en gerçek renk oldu. Askerin siyasete müdahale edip darbe yapabilmesi için ortalığın karıştırılması, suikastlar düzenlenmesi, kitle kırımları yapılması, bir alışkanlığın ötesinde, adeta bir **“inanç biçimi”**ni temsil etti.

Artık **“kült”** bir kişilik olan **Savcı Zekeriya Öz**’ü de buradaki cesareti ve ilk soruşturmalardaki ısrarı nedeniyle hatırlamak gerekir diye düşünüyorum. Askerlerin siyasete müdahalelerinin her zaman sivil işbirlikçileri de oldu. Medyadan, akademik dünyadan, siyasetten onlarla dayanışma içinde bulunanlar, kıskırtanlar da hiç eksik olmadı.

Yargılamanın zaafı

Burada iki sorun bulunuyor. Birisi yargılamayı sürdüren hukukçuların zihniyeti, ikincisi hukuki yapı.

“Devletin âli menfaatleri mi, yurttaşların hakları mı” sorusuna, “devletin âli menfaatleri” diyen ve bu şekilde yetiştirilmiş bir hukukçular topluluğuna sahibiz. Sık sık dile getirdiğim şöyle bir gözlemim var: “İyi kanun kötü kanun yoktur, bu kanunları insan hakları ve demokrasi yönünden yorumlayan veya otoriter devlet mantığıyla yorumlayan yargıçlar ve savcılar vardır.”

Türkiye’deki hukukçuların, kanunları, **“hukuk devleti”** veya **“insan hakları evrensel kriterleri”** değil, **“otoriter devlet”** yönünde yorumlamaları, yerleşik ve radikal bir **“karakter özelliği”**dir. Türkiye’nin AİHM’de en çok mahkûm edilen ülkelerin başında gelmesi, bunun doğal bir sonucu.

Yalnız Ergenekon değil, KCK davaları, gençlere yönelik davalar da hep hak ihlalleriyle el ele yürüdü. Terör tanımının, **“yargılamada hak ihlalleri”**ni çok yüksek düzeylere ulaştıran bir genişlikte tutulması, bu bağlamda belirleyici bir rol oynadı.

Beyaz sayfa açmak

Balyoz davasında üst düzey komutanlar ağır cezalar aldı. Ergenekon davasının iddianamesi de gösteriyor ki, bu davadan da ağır cezalar çıkması kuvvetle muhtemel. Benzer şekilde KCK davaları da ağır cezalara doğru ilerliyor.

“PKK’nın silahları bırakmasına doğru yolculuk”un olgunlaştığı şu günlerde, bir soru belirginlik kazanmaya başlıyor: **“Bu kadar insan siyaseten tutukluysen Türkiye’de iç barış nasıl sağlanabilir?”**

Eğer silah bırakma süreci sağlıklı ilerler, bir yol kazası gerçekleşmezse, binlerce genç yeniden toplumsal yaşama dönecek, dönmeli. Bu noktada, başlığın **“af”** mı **“eve dönüş projesi”** mi olacağı, o kadar fark etmez... Tabii, böyle bir **“büyük uzlaşma”**nın içine, siyaseten mahkûm edilenler, darbecilikten yargılananlar da girmeli.

Tarafların ağırlıkları, öncelikleri ve niyetleri süreç içinde değişkenlikler gösterebilir. Ancak, uzlaşma, Türkiye’de yaşayan topluluk ve bireylerin temel arayış ve beklentisini oluşturmaya devam edecek. **“Yeni bir beyaz sayfa”, “yeni Türkiye”**nin bir ihtiyacı olarak zamanı geldiğinde kendisini dayatacak.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtler, Türkler tarihi değiştiriyor

ORAL ÇALIŞLAR 22.03.2013

Öyle günler vardır ki, toplumların, ülkelerin tarihinde yeni ufuklara başlayan bir yolculuğun simgesi olarak anılırlar. 2013 Newroz'u, böyle bir başlangıcın işaretlerini verdi.

Yüzbinlerce Kürt, acılı bir dönemi sona erdirecek bir olaya tanıklık etmenin çok ötesinde bir değişim mesajı verdi. Kürtlerin diliyle Amed'de dün büyük bayram vardı...

Öcalan'ın mesajıyla birlikte, Türkiye ve bölgede başka bir bilinç dönemine girildiğini söyleyebiliriz. Kürtler çok ağır baskılar gördüler, inkâr ve imha edilmek istendiler. Diyarbakırlılar, Kürt meselesinin bir toplumun meselesi, bir kimlik meselesi, bir özgürlük meselesi olduğunu dünyaya gösterdi. Helal olsun onlara. Türkiye'nin kendine gelmesine, inkârcı rejimin değişmesine sağlam bir harç oldular. Yaşanan hiçbir **"dönüşüm"**ü, hiçbir **"rahatlama"**yı onlardan soyutlayamayız...

Türklerin de özgürleşebilmesi

Başbakan Tayyip Erdoğan'ı da kutlamak gerekiyor. Inkâr ve imha siyasetini bırakarak; çözümü, müzakereyi, Kürtlerin hak ve hukukunu temel alan yeni siyasi yürüyüşün **"başlangıç anahtarı"** olabildiği için.

Milliyetçiliğin yüksek prim yaptığı bir coğrafyada, Erdoğan ve arkadaşları bir cesaret gösterdi. Kürtler de onlara aynı **"çözüm duygusu"** içinde karşılık verdi.

Umarız CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu da Diyarbakır'daki coşkuyu, barış ve çözüm isteğini görerek çözüm için elini taşın altına koyar.

Dün itibarıyla Türkiye bir yolculuğa başladı. Artık tren hareket hâlinde. Yolculuk bir kazaya uğramadan ilerlerse, bir büyük değişim dönemi gelecek.

"Öteki" olarak görülen, devlet tarafından dışlanan Kürtleri, Alevileri ve cümle değişik kimlikleri kendileriyle aynı haklara sahip kabul edebilen, kendileri için hissettikleri duyguları onlar için de hissedebilen Türkler, dünyaya daha değişik kavramlarla bakabilecek, yeni renkler görebilecekler.

"Başkalarını ezenler, kendileri de özgür olamazlar" deyimi, bu noktada önem kazanıyor...

Türklerin de kaderlerinin değişeceği, değişik duyguların yoğunluk kazanacağı yeni bir **"gelecek inşası"** başlıyor. Sonuç olarak, sıradışı bir gün yaşadık. Tabii ısrarı sürdürmek zorundayız.

"Ben bugün milyonlarca kişinin şahitliğinde yeni bir süreç başlatıyorum" diyen Abdullah Öcalan'ın **"silahlar sussun, fikirler konuşsun"** çağrısı şöyle devam ediyor:

"Türk halkı ve Kürt halkının akan kanı duracak. Silah değil siyaset işleyecek. Silahları bırakın ve sınır dışına çıkın. Silahlı mücadeleden demokratik mücadeleye geçiş yapıyoruz. Zaman savaşın ya da çatışmanın zamanı değildir. Zaman ittifak ve birbirine sarılmanın, helal etmenin zamanıdır. Bana güvenenler sürecin hassasiyetini sonuna kadar gözönünde bulundursun. Bu, mücadeleden vazgeçmek değil yeni bir mücadelenin başlangıcı."

Hasan Cemal...

ORAL ÇALIŞLAR 23.03.2013

Hasan Cemal, Diyarbakır'daki Newroz kutlamalarını, barış coşkusu, çözüm umudunu en güzel, en duygulu, en içten yazabilecek meslektaşlarımızdan birisi. Kalem elinde kaldı.

Hasan'ın *Milliyet*'ten ayrılmasına neden olan gelişmeler, **"İmralı tutanakları"**nın yayımlanmasıyla başladı. O konuda Başbakan'ın değerlendirmesi şu şekilde: **"Tutanak olayında dedim ki, 'Terörle mücadelede her türlü desteği vermeye hazırım' deyip, bu haberi yayımlamak izah edilemez. IRA sürecinde medya bu tür şeyleri yayınlamama ortak kararı almıştı. Hatırlattım..."**

Başbakan'la gazetenin sahibi Demirören arasında, mesleki açıdan tartışmalı bir ilişki söz konusu. Geçen yıl gazete yöneticisi ve patronlarını **"terörle mücadele"** konusunda bir toplantıya çağıran Başbakan, yayınlara **"belli bir özen gösterilmesini"** istemişti. Bu toplantının iktidar-medya ilişkisi açısından sağlıklı olmayan diyaloglarla geçtiğini biliyoruz.

Başbakan bu görüşmeye atıf yaparak o zaman kendisine verilen sözleri hatırlatıyor.

Tutanakların yayımlanma biçimine gelince: *Taraf* gazetesi olarak biz de itiraz ettik. Gayet özensiz ve süreci kökten tahrip edebilecek ifadeler, hiçbir sınırlama getirilmeksizin yayımlanmıştı. Bazı yazarların ismi ve bazı bölümler tutanaktan çıkarılırken, bazı yazar ve siyasetçilerin isimleri de **"onları hedef konumuna getirebilecek"** bir şekilde yayımlanmıştı.

Toparlarsak: Özel hayat, hedef gösterme ve nefret söylemi açısından tutanakların içinde sorunlu bölümlerin olduğunu kimse inkâr edemez...

Başbakan'ın sorumluluğu

Hasan Cemal'in tutanakların yayımlanmasında bir sorumluluğu yokken, olayların Hasan Cemal'in köşesinin kaldırılmasıyla sonuçlanmış olması, tabloyu ilginç bir boyuta taşıyor. Bu olay öncesinde **"çözüm"** ve **"demokratikleşme"** konusunda hamleler yapan *Milliyet*'in, bu yayın sonrası yaşadıklarının, gazetenin imaj ve yönelimine indirdiği darbeler ortada.

Biz mesleki açıdan gazete sahibini ve genel yayın yönetmenini haberlerinin arkasında durmadıkları için eleştirmekle yükümlüyüz... **"Sorun"**, onlarla sınırlı kalsaydı her şey daha anlaşılabilir olacaktı.

Başbakan Erdoğan'ın *Milliyet* gazetesindeki kriz konusunda gazetecilere kullandığı ifadeler şöyle: **"Hasan Cemal'in yazılarına son verilmesini benim istediğime dair ifade beni rencide etmiştir... Hasan Cemal olayının benimle uzaktan yakından ilgisi yok... Kaldı ki gazetesi de 'Hasan Cemal istediği zaman köşesinde yazabilir' diye duyurdu..."**

Başbakan, Hasan Cemal'in durumundan rencide olduğunu söylüyor. Peki, *Milliyet*, Hasan Cemal'in yazılarına neden ambargo koydu? Başbakan da bu durumdan sorumlu değil mi?

Başbakan, tutanakların yayımlanmasındaki özensizliği eleştirebilir, haklı da olabilir... Ancak böylesine güçlü **“tek lider”**in **“batsın bu gazetecilik”** dediği bir ortamda, **“basın özgürlüğü”** konusunda tarih yazamıyoruz.

Hasan Cemal, meslektaşım olmanın ötesinde, çok eski hukukumuzun olduğu bir arkadaşımıdır. 1960’ların Mülkiye’sinden (Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi) bu yana dostuz.

Bir an önce *Milliyet*’teki köşesine dönmeli. *Milliyet*’in kendine gelebilmesi için bu **“geri dönüş”** önemli.

*

Not: Bir kaç sözcük de **“Hükümete destek verenlerin düştüğü hâlleri görüyoruz işte”** diyenlere: Hasan Cemal ve onun gibi düşünenler, özgürlük alanlarının genişlemesi için, insan hakları, Kürt kimliği, demokratikleşme gibi temel konularda atılan adımlara destek verdiler.

Diyarbakır’da Newroz’da ortaya çıkan barış havası, bu arayış ve çabaların anlamsız olmadığını gösteriyor.

Elbette inişler ve çıkışlar olacak. **“Demokrasi yolculuğu”**, her şeye yukarıdan bakan, kendini **“steril”** ve **“lekesiz”** bir konumda gören bir **“kesim”**in kafasında kurguladığı gibi bir iş değil.

Basın özgürlüğünün ve tüm özgürlüklerin; halkın ihtiyaç ve beklentileriyle orantılı bir zemin kazanabilmesi için, bütün görüşlerin ifade edilebilmesine ve Hasan Cemal gibi aydınların itirazlarına, her zaman ihtiyacımız olacak.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail, Kürtler ve Türkiye

ORAL ÇALIŞLAR 24.03.2013

Bugün itibariyle Türkiye, Kürtlerle kalıcı bir barışa ve kardeşliğe adım atarken, İsrail’le de yeni ve olumlu bir sayfa açılıyor. Obama’nın İsrail’de olduğu bir zamanda gerçekleşen **“özür telefonu”** yeni stratejinin uluslararası bir ayağı olduğuna da işaret ediyor.

“Şii yayı” üzerine birkaç defa bazı değerlendirmelerde bulundum. **“Şii yayı”**’nın dışında kalan üç halk, şimdi yeni bir stratejinin kurucu oyuncularını olarak rol alıyorlar.

Türkiye, Bağdat’taki Şii Maliki yönetimiyle geçen Irak seçimleri döneminde kapışmıştı. Suriye’deki Esed rejimiyle de ilişkilerin durumu belli. Bu ülkelerdeki Şii kimlikli yönetimlere destek veren İran, onlarla kader birliği ediyor. Lübnan’daki **“Şii Hizbullah”**’ı da denkleme kattığımızda tablo tamamlanıyor.

“Diğer oyuncular” veya **“karşı oyuncular”** kimler? İsrail, Kürtler ve Türkiye. Ankara, yakın bir tarihe kadar Kürtlerle, düne kadar da İsrail’le çatışma ve gerginlik içindeydi. **“Mavi Marmara”** olayından bu yana iki ülke arasındaki ilişkiler düşmanlık olarak adlandırılabilir bir çizgideydi.

Yeni blok

Türkiye'nin çok daha etkili ve etkin bir oyuncu olarak sahne alması, bir ısrarın başarısı olmanın ötesinde, bölgedeki ve dünyadaki **"yeni şekillenme"**yi de haber veriyor.

"Yeni şekillenme"nin bazı boyutları şunlar:

1. Kürtler bölgenin **"yeni dinamik aktörleri"** olarak sahneler. Artık onların **"yok sayıldığı"** bir dönem sona ermiş durumda.
2. Türkiye, kendi Kürtleriyle barışırken, dört ülkeye yayılmış Kürtlerle olan yüzyıllık ilişkisinin biçimini de değiştiriyor. Kürtler, artık bir **"bölünme tehdidi"** değil, bir **"müttefik"** olarak değerlendiriliyor.
3. İsrail, bir süre öncesine kadar **"varlığını ve gücünü yok sayabileceğini düşündüğü"** Türkiye ile olan çatışmasına son veriyor. İsrail; kendisini çevreleyen, yok etmeyi amaç edinen ve asıl itibarıyla Şiilerden oluşan kuşatmaya karşı Kürtler ve Türklerle ittifaka yönelerek bir **"yeni savunma konsepti"**, bir **"yeni ittifaklar zinciri"** oluşturuyor. Tabii, Türkiye ile Kürtler arasındaki uzlaşma ve barış sürecinin henüz başındayız. (**"İsrail'le barışma"**nın **"Kürtlerle barışma"**nın devamı olduğu da bir gerçek.)

Ortadoğu, sorunların çok karmaşık ve köklü olduğu, farklı gerginlik potansiyellerinin iç içe geçmeye devam ettiği bir bölge. Olumlu görünen süreçlerin ters dönebildiği, topladığınız **"puan"**ları kolaylıkla kaybedebildiğiniz böylesine zor bir coğrafyayı, elbette sadece tek bir **"model"**le anlamak mümkün değil.

Ne olursa olsun, bu **"üçlü denklem"**in **"Şii yayı"**ndan nasıl bir tepki alacağını göreceğiz. Onun da ötesinde, bu **"yeni ittifak"**ın **"Arap baharı"** ve Arap ülkelerindeki demokratikleşmeyle ilişkisini zamanla daha net bir tablo içinde değerlendirebileceğiz.

Tayyip Erdoğan'ın tekdüzelikten uzak, atak, **"farklı kutupları dengelemeyi"** de bilen siyaset tarzının tablonun oluşmasındaki payı teslim edilmeli. Türkiye, artık düne göre dünyada ve bölgede çok daha etkin, **"voltage"**ı istediğinde yükseltip istediğinde düşürme gücünü yakalayabilmiş bir aktör.

Türkiye Kürtleri de, bölge siyaseti içinde yeni bir **"denge gücü"** ve **"ağırlık merkezi"** olarak pozisyonlarını netleştiriyorlar. Öcalan'ın tıkanmış bir süreci açan uzak görüşlü çıkışı, bu açıdan kritikti.

2013, Türkiye için ciddi siyasi hamlelerle, umutlu ve **"iyi kombine olmuş"** çıkışlarla başladı. **"Yeni anayasa"** çalışmalarının ilerleyeceği yön, Türkiye'nin yeni iç yapılanmasının karakterini de belirleyecek.

Ortadoğu'nun kendini yeniden yapılandırmaya başladığı bir noktadayız. Türkiye, sürecin **"işletim sistemi"**ni şekillendirebilen bir oyuncu olarak konumunu güçlendirmeye devam ediyor.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Eve dönüş için Meclis devreye girebilir'

ORAL ÇALIŞLAR 26.03.2013

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı **Hüseyin Çelik**'e son günlerin en çok merak edilen sorusunu sordum.

"Çekilme için Meclis'ten nasıl bir yasa çıkarılacak?"

Abdullah Öcalan kendisini İmralı'da ziyarette gelen BDP heyetine, **"Meclis'in devreye girmesini"** isterken şunları söylemişti: **"Silah meselesini de bir tek can kaybetmeden çözmek istiyorum. Bunlar için yüce iradeyi temsil eden parlamentonun ve siyasi partilerin sunacağı desteği önemli buluyorum. Geri çekilmenin hızla gerçekleşmesi için ümit ediyorum ki parlamento da aynı hızla gereğini yapacaktır."**

Öcalan, Diyarbakır Newroz kutlamalarına gönderdiği mesajda bu taleplerini tekrar etmediyse de, o ilk söylenen sözler, herkesin kafasında soru işaretlerine neden oldu.

Murat Karayılan, Hasan Cemal'e **"Meclis"** ve **"çekilme"** sürecinde yapılması gerekenlere dair beklentilerini ifade eden açıklamalar yaptı: **"Koşulları bir yana bıraktık. Hiç olmazsa TBMM kararı alınsın. Sürece yönelik önyargılı yaklaşımlar var hâlâ... Lütfen hükümet tarafı adım atsın. Bizim şu anda sınır dışına çekilme isteğimiz yasal bir çerçevedir..."**

Hüseyin Çelik bu tartışma üzerine şunları söylüyor: **"Çekilme için bir Meclis kararına gerek olduğunu sanmıyorum. Çünkü burada iki yol var. Birincisi, dağdaki birisi eğer silahını bırakarak güvenlik güçlerine teslim olursa, zaten var olan yasa gereği serbest kalır."**

Beşir Atalay

Bunu üzerine **Hüseyin Çelik**'e, **"Sayın Beşir Atalay bir yasadan söz ediyor"** deyince şöyle bir karşılık verdi: **"Beşir Bey'in sözünü ettiği konu, Meclis'te bir uzlaşma oluşması. Biz başından beri söylüyoruz. Eğer CHP bu sürece katılırsa, toplumun yüzde 75'ine ulaşılır. BDP de katılırsa oran yüzde 80'lerin üzerine çıkar. MHP de katılmazsa katılmasın diyebiliriz. Sanırım Beşir Bey böyle bir uzlaşmadan söz ediyor."**

Hüseyin Çelik'in vurguladığı yasa **"Pişmanlık Yasası"**... PKK'nın **"bunun yeterli olmadığı"** yönünde bir tutumu var. **Gültan Kışanak** da **"Ya bir savcı çıkar da bugün yapılan Öcalan'la görüşmeleri suç sayacak bir tutum gösterirse... Buna karşı ne gibi bir garanti olacak"** diye soruyor.

Bu konudaki sorumuza ise **Çelik**'in cevabı şu oldu: **"PKK'lılar silahsız bir şekilde dönmek isterlerse bu düşünülebilir... Çıkışla değil, içeriye girişle ilgili bir yasa çıkarılabilir..."**

Bir süredir görünen o ki, hükümet özellikle bu açmazı **"âkil insanlar"** formülüyle çözüm üretmeye çalışıyor. Toplumun güven duyduğu, **"iki tarafın da onaylayabileceği"** isimlerden oluşan bir komisyonun çekilme sürecinde bir görev yerine getirebileceği düşünülüyor.

Tabii, Meclis'in nasıl devreye girebileceği, çekilme konusunda nasıl bir rol oynayabileceği henüz net değil. Hükümetin bu bağlamda önümüzdeki günlerde daha net adımlara yönelmesi söz konusu olabilir.

Bir **"yasal düzenleme"** ihtiyacı da gündeme gelebilir... Gültan Kışanak'ın sözünü ettiği kaygıları ciddiye almak gerekiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çözüm sürecinde Aleviler

ORAL ÇALIŞLAR 27.03.2013

Türkiye’de “öteki” kavramıyla ilgili tüm tartışmaların odağında yer alan, bir anlamda bu tartışmaların anahtarını oluşturan topluluklardan birisi Alevilerdir... “Çözüm süreci” ilerledikçe, “Alevilerin kaderi”nin tartışmaların merkezine yerleşmesi normal.

Abdullah Öcalan’ın Diyarbakır Newroz’unda okunan çağrısındaki şu satırlar, bazı kesimlerin “acaba” sorularına neden oldu: **“Bugün kadim Anadolu’yu Türkiye olarak yaşayan Türk halkı bilmeli ki Kürtlerle bin yıla yakın İslam bayrağı altındaki ortak yaşamları kardeşlik ve dayanışma hukukuna dayanmaktadır.”**

Bu konuşmada Alevilikten söz edilmemesi, “yeni birlikteliğin” “Sünni eksenli bir birliktelik” olabileceği endişesine yol açıyor. Bu tezi ortaya atanlar, Türkiye’nin çevremizdeki Şii yayıyla olan gerilimini de tabloya ekleyerek, bir “Sünni kuşatması”nın çözüm sürecinde Alevileri dışarıda bırakma ihtimaline dikkat çekiyorlar.

Büyük değişim

Türkiye’nin yüz yıllık “tek ulus” paradigmasının değiştiğine tanık oluyoruz. Çözümün bir “büyük dönüşüm”ün başlangıcı olduğunu/ olması gerektiğini başından beri dile getiriyorum, getiriyoruz...

Şu da çok açık: Devletin Kürtlerin kimliğini ve varlığını kabul edecek şekilde “yeni bir düzen”e girmesi demek, yalnızca Kürtlerle sınırlı ol(a)mayacak bir değişim demek. Mesela, “yerelliğin güçlendirilmesi” (yani yerel idarelerin yetkilerinin artırılması): yalnızca Kürtlerin yaşadığı bölgelere özgü olmayan, ülke çapında bir “ademi merkezîyetçilik” anlayışı anlamına geliyor. Diyarbakır kendi valisini seçebilecekse, Trabzon ve Edirne de kendi valisini seçebilecek...

İlerlemeler elbette bazı konularda daha hızlı, bazı konularda daha yavaş gerçekleşebilir, süreçte iniş-çıkışların olması da kaçınılmaz... Ancak, “anadilde eğitim ve öğretim”, “inanç özgürlüğü”, “birey hakları” gibi konulardaki kazanımların, yalnızca Kürtler ve Sünnilerle sınırlı bir şekilde ilerlemesi sözkonusu olamaz.

Çözümün iki “ana kutup”unu oluşturan devletin ve Kürtlerin, Alevilere karşı daha özenli bir dil kullanmaları, Alevilerin de süreci şekillendirebileceği platformlara önem verilmesi gerekli. Kimliklerin hak ve hukuklarına saygı gösteren bir yapılanmaya doğru ilerlenecekse, bu ülkenin milyonlarca Alevi’si elbette hiçbir şekilde parantezin dışına alınamaz.

Öcalan’ın konuşmasındaki İslam vurgularının “normalleştirici” bir işlevi var... Devlet yıllarca PKK eylemlerine karşı “dinsizlik” suçlamasını bir silah olarak kullanmaya çalışmıştı. Öcalan, bu arka plana gönderme yaparak, inancın bir ayrılık değil bir birlik harcı olabileceğine işaret ediyor. Bu noktadan, “Alevileri dışlayıcı” bir yaklaşım tesbiti yapmak, bence “aşırı” bir yorum.

Tekrar vurgulayalım: Eğer çözüm süreci bir “**özgürleşme**” ve “**ötekini tanıma**” süreci olarak ilerleyecekse; en “**merkezi**” ve “**kilit**” kitlelerden birisini “**Aleviler**” oluşturacak.

“**Şii yayı**”na gelince: Bu ittifak; demokrasi dışı ve “**inancı baskı rejimine meze yapan**” bir ittifak.

Aleviler ise (içlerindeki birçok farklı eğilimi gözönünde bulundurmak gerekse de) bu ülkedeki demokrasiye, farklı kimliklerin iç içe yaşayabilmesine en çok anlam yükleyen, en çok özlem duyan kitlelerden biri.

Birbirleriyle ilişkilendirmek zorlama olur...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çok dilli çok kimlikli Makedonya

ORAL ÇALIŞLAR 28.03.2013

 Çok dilli çok kimlikli Makedonya “Makedonya halkının oylayarak kabul ettiği Anayasa’nın giriş kısmında şunlar yazılıdır: 'Makedonya; Makedonların, Arnavutların, Türklerin, Ulahların, Romaniklerin ve diğer milliyetlerin eşit olduğu bir milli devlettir.'”

Rehberimiz Atilla Tuna sözlerine böyle başladı.

Üsküp’e iner inmez Antonina Tur’un bize hazırladığı programa uymak üzere otobüse bindik.

Türkiye’de çözüm konusunda hararetli tartışmaların yaşandığı günlerde Makedonya örneğiyle karşılaşmak, bu ülkedeki “çok sesliliği meşrulaştıran” modeli inceleme olanağı bulmak belki de bir şans...

İsteyen herkese anadilde eğitim

2 milyonluk Makedonya Cumhuriyeti, çok dilli ve çok milliyetli. Nüfusun yüzde 64’ü (1 milyon 300 bin) Makedon, yüzde 25’i (509 bin) Arnavut, yüzde 3. 85’i (78 bin) Türk, yüzde 2. 66’sı (54 bin) Roman, yüzde 1. 78’i (36 bin) Sırp, yüzde 0. 84’ü (17 bin) Boşnak, yüzde 0. 48’i (10 bin) ise Ulah.

Sayıları sadece birkaç bin olsa bile, isteyen herkes, ilkokuldan başlayarak “kendi anadiliyle” eğitim görüyor.

Makedonya’da konuşulan diller ve resmî statüleri şöyle:

Makedonca: Resmî Dil ve Eğitim Dili (Üniversite dâhil), **Arnavutça:** İkinci Resmî Dil ve Eğitim Dili (Üniversite dâhil), **Türkçe:** Eğitim Dili (İlk, Orta ve Lise /Üniversitede Özel Bölüm), **Romanca:** Eğitim Dili (İlk ve Ortaokul), **Sırpça:** Eğitim Dili (İlkokul), **Boşnakça:** Seçmeli Ders (Haftada iki saat), **Ulahça:** Seçmeli Ders (Haftada bir saat), **Macarca:** İsteyen özel kurs açabilir.

Makedonya, Yugoslavya'nın dağılmasıyla ortaya çıkan kanlı çatışmalardan az da olsa nasibini almıştı. Ülke, 8 Eylül 1991'deki referandumla bağımsızlığını kazanırken, aynı zamanda değişik milliyetlerin ortak cumhuriyeti de kurulmuş oldu.

Ülkenin iki resmî dili var. Makedonya'daki trafik işaretleri, yerleşim yerleri, cadde ve sokak isimleri, resmî daire tabelaları "çift dilli".

Ülkede hiç kimsenin dili yasaklanmamış, hiçbir yerleşim biriminin ismi de zorla değiştirilmemiş. Hiçbir farklı kimliğe de zorla "Hayır sen Makedon'sun" denilmiyor.

Türkiye Cumhuriyeti, 78 bin kişinin konuştuğu Türkçe'nin "eğitim dili" statüsünde olmasını yeterli görmüyor, Türkçe'nin Makedonya'nın "Üçüncü resmî dil"i olması için 20 yıldır Makedonya devletine diplomatik baskı yapıyor.

Makedonya'da Türkler ilkokuldan üniversiteye kadar kendi anadilleriyle eğitim alma hakkına sahipler.

Üniversite öğrencileri arasında Türk gençlerinin oranı yüzde bir. Üsküp'teki Âzîz Kiril ve Metodius Üniversitesi bünyesindeki Filoloji Fakültesi'nde ve Pedagoji Akademisi'nde "Türk Dili ve Edebiyatı" bölümleri var. Makedonya'nın başkenti Üsküp, 670 bin nüfuslu. Buradaki Türkler'in sayısı 12 bin. Şehirde küçük bir azınlık oldukları halde kendi anadilleriyle üniversitede eğitim görme imkânına sahipler.

Televizyonlarda Türkçe olarak haberleri izleyebilir, belgesel, çocuk, kültür, gençlik, eğlence ve sağlık programlarını takip edebilirsiniz. Radyolarda da Türkçe program var. Devlet Televizyonu'nun üçüncü kanalı, sadece ülkenin Makedon olmayan etnik topluluklarına yönelik yayın yapıyor. Bu kanalda Arnavutça, Türkçe, Çingene dili, Sırpça, Boşnakça ve Ulahça programlar yapılıyor.

Bu hakların birçoğu Tito yönetimindeki sosyalist Yugoslavya'nın mirası olarak da sayılabilir. Bu hakların çoğu o günlerden kalma...

13 Ağustos 2001'de Ohri Gölü kıyısındaki Ohri şehrinde imzalanan "Ohri Çerçeve Anlaşması", dünyada pek eşi olmayan bir düzenleme.

Makedonya Anayasası'na göre "Makedonya'da yaşayan değişik milliyetlerden birisinin dili ülke nüfusunun yüzde 20'sine ulaşırsa, yani ülkenin en az beşte biri o dili konuşursa, bu dil otomatikman Makedonya Cumhuriyeti devletinin resmî dili olur."

Atatürk bölümü özensiz

"Manastır Askeri İdadisi", Mustafa Kemal'in askerlik mesleğine başladığı okul. İdadi binası duruyor. Şimdi müzeye çevrilen binanın küçük bir kısmı da Atatürk'e ayrılmıştı.

Genelkurmay Başkanlığı tarafından hazırlandığı söylenen Atatürk bölümü kelimenin tam anlamıyla baştan savma ve özensiz. Atatürk'ün bu okulda okuduğuna ilişkin doğru dürüst bir fotoğraf bile yok. Bir elden geçirilip gerçekten adına uygun bir hale getirilmesi şart.

Manastır, Türk izlerinin en etkili olduğu kentlerden birisi. Hâlâ tek katlı binalardan oluşan Türk çarşısı, kentin merkezindeki saat kulesi, iki büyük tarihi cami ayakta. "Manastır'ın ortasında var bir havuz" sözlerini mırıldanarak yenilenmiş havuzun da önünden geçtik, hatıra fotoğrafları çektirdik.

İkinci Meşrutiyet'in ilanını sağlayan isyancı Resneli Niyazi Bey'in kentine de uğramadan geçemedik. Aramızda ikinci kuşak kuzeni Gonca Ertün de vardı. Resneli'nin o zaman Paris'teki bir belediyeyi örnek alarak yaptırttığı binanın önünde fotoğraflar çektirdik. Görkemli belediye binasının karşısında kendi yaşadığı iki katlı ev de yerli yerinde duruyordu.

Tikveş ovası, Makedonya'nın şarap üretiminin kalbi. Tek başına yılda 35 milyon litre şarap üreten Tikveş şaraphanesinin kavını ziyaret ettik. Türkiye'nin bir yıllık şarap üretiminin 100 milyon litre civarında olduğu düşünülürse 2 milyonluk bir ülkedeki bir fabrikadan bu kadar şarap üretilmesi dikkate değer.

Harabati Baba Tekkesi'nde

KALKANDELEN'deki ikinci durağımız çok köklü bir tarihe sahip Harabati Baba Tekkesi. Kanuni'nin sadrazamlarından olduğu söylenen ve Mahi Devran'ın babası olduğu iddia edilen Server Ali Baba, görevini bırakarak 1526 yılında bu dergahı kurmuş. Koltuğunu bıraktığı için kendisine Sersem Ali Baba dendiği de rivayet ediliyor. Asıl kurucunun ise Harabati Baba olduğu anlatılıyor.

İkinci Dünya Savaşı sonrası sosyalist Yugoslavya'nın bir parçası olan Makedonya'da dini kurumlar faal değillerdi. Bağımsızlığın ilan edilmesinden sonra Bektaşiler, 1992 yılında eski tekkelerine sahip çıkmak amacıyla yerleştiler. Burada kalabilmek eski geleneği yaşatabilmek için direndiler. Bir ölçüde amaçlarına ulaştıkları söylenebilir.

Buraya da mezhep sorunu girdi. 2002 yılında kendilerine "İslam Birliği" adını veren ve "Selefi Ehli Sünnet" koalisyonu diye anılan gruptan bazı insanlar tekkenin meydan evini işgal etti. O günden beri Bektaşiler çok geniş bir külliye olan dergah arazisinin bir köşesine sıkışmış durumda.

Alevi Vakıfları Federasyonu'nun Kasım 2010 tarihli bildirisi olayları şöyle özetliyor: "Kendisine İslam Birliği adı vermiş köktendinci bir grup, tekkenin Meydan evi, Mihman evi, Kiler ve Atevi'ni zorla işgal etmişlerdir. Tekke'nin gerçek sahipleri Bektaşi Baba ve dervişleri türbe alanında ufak bir binaya sığınmak zorunda kalmışlar, cesaretle direnerek 500 yıldan bu yana içinde yaşadıkları dergahlarını bugüne kadar terk etmeden hukuk içinde haklarını aramışlardır.

2004 yılında NATO, Helsinki Komitesi, AB ve ABD temsilcileri, işgalcilerin çıkartılması ve Dergah'ın derhal esas sahiplerine iade edilmesi gerektiğine karar verdiği halde, Makedonya Hükümeti bu kararı yerine getirmemekte, Makedonya Bektaşilerini bir inanç grubu olarak tescil etmekte kararsız davranmakta, ülkede hukuk ve insan hakları her gün ayaklar altına alınmaktadır. Süre giden bu işgale karşı Türkiye Cumhuriyeti Devleti de hiçbir girişimde bulunmamıştır.

2010 aralık ayında Bakan Faruk Çelik, dergahı ziyaret etti, o ziyaretten sonra dergah üzerindeki baskılar bir ölçüde hafifledi."

Dergahın postnişini Mondi babaya yardımcısı Abdülmüttalip Derviş vekalet ediyor.

Tekke'de bizi Abdülmuttalip Derviş karşıladı. Yaşadıkları sıkıntıları pek anlatmak istemedi. Bazı imalarda bulundu. Külliye'nin büyük kapısını tutan ve selefi olduğu anlaşılan iriyarı bodyguardın davranışları, Bektaşîlerin yaşadığı baskıyı ve sıkıntıyı anlamak için yeterliydi.

Üsküp'te Osmanlı izleri

Üsküp'ün eski çarşısı, kale ve camilerin tamamına yakını kentin kuzeyinde. Burada geçmişte Türklerin yaşadığı mahalleler yer alıyor.

Mahalleyi ve 1453'ten önce yapılmış camileri gezdik. Camilerin bahçelerindeki bakımsız ve sahipsiz mezar taşlarına hüznle baktık.

Çarşı'daki muhallebicide sütlaç yedik. Eski tadını koruyordu. Türklerle sohbet ettik. Türk dizileri burada da hükmünü yürütüyor, (gözler kulaklar İstanbul'da. Osmanlı'dan kalan üç han, Kurşunlu han, Sulu han ve Kapan hanı; 16. yüzyılda inşa edilmiş saat kulesi, 14.yüzyıldan Sultan Murat camii, İsa bey camii hâlâ bütün heybetiyle ayakta. Osmanlı'dan kalan en önemli yapılardan birisi de Vardar nehrinin ortadan ikiye ayırdığı Üsküp'ü birleştiren Taşköprü.

Bağımsızlıktan bu yana kentin merkezini olağanüstü büyüklükteki heykellerle ve antik görünüşlü binalarla süslemişler. Büyük İskender, babası Filip, rahibe Teresa bugünkü Makedonya'nın kahramanları olarak meydanda yerlerini almışlar.

Yahya Kemal'in okuluna ziyaret

Türkçe eğitim yapan yüzyıllık Tefeyyüz İlkokulu, Yahya Kemal'in de okuduğu okuldu. Rehberimiz Atilla da bu okulda okumuştı.

1884'te Üsküp'te doğan Yahya Kemal çocukluğunu bu şehirde yaşadı, annesini burada kaybetti. Bir şiirinde o günleri şöyle anlattı:

"Üsküp bizim değil? Bunu duydum, için için.

Kalbimde bir hayâli kalıp kaybolan şehir!

Ayrılmanın bıraktığı hicran derindedir!

Çok sürse ayrılık, aradan geçse çok sene,

Biz sende olmasak bile, sen bizdesin gene."

Üsküp'e ve Makedonya'ya bu dizelerle veda ettik...

OHRI GÖLÜ VE OHRI İNCİSİ

Ohri kenti ve gölü, Makedonya'nın en cazip yerlerinden. "Struga Şiir Günleri" adıyla yapılan evrensel şiir okumaları, bu gölün kıyısındaki Struga kentinden adını alıyor. Makedonya'nın birçok kentinde kurulu olan Gülen Cemaati okullarından birisi de burada. Türk okulları, Üsküplü şair Yahya Kemal'in adını taşıyor. Ohri gölünden çıkarılan sedefler kolye, bilezik olarak hazırlanıyor. Bunlara "Ohri incisi" deniyor. Ohri büyük ve tarihi kiliseleri, Roma döneminden kalma amfi tiyatrosuyla görmeye değer eserlere sahip.

TÜRK DEMOKRATİK PARTİSİ

Makedonya'da, her etnik grubun kendi adına partisi var. Bunlardan biri Makedonya Türk Demokratik Partisi: 1990'da kuruldu, 2011 seçimlerinde 123 üyeli parlamentoya bir üye ile girebildi. Hükümette de bir Devlet Bakanı tarafından temsil ediliyor. Türklerin çoğunlukta olduğu bazı belediyelerin başkanları da Türk... Bu parti, Ohri Anlaşması hükümlerine göre devletin birçok üst kurumunda (Anayasa Mahkemesi, Yargıçlar Konseyi, Merkez Bankası vb.) temsilci bulundurma hakkına sahip.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP ile DHKP-C meselesi

ORAL ÇALIŞLAR 30.03.2013

Türkiye, tarihinin en uzun ve en kanlı "**savaş**"ını bitirmeye hazırlanıyor. Kürtlerin hak ve hukukuna karşı olan statükonun, savaşın bitmesiyle rantlarını kaybedecek çevrelerin; şu günlerde iyice "**hareketlenmeleri**", şaşırtıcı değil. "**Türkiye Türklerindir**" diyenlerin ayağa kalktığı, "**düzen değişmesin**" anlayışının ısrarla direndiği günlerden geçiyoruz.

DHKP-C'nin ardı ardına yaptığı saldırıların bu bağlamda tesadüf olmadığı bir gerçek. Onların eylemlerini, "**süreci engelleme girişimleri**"nden bağımsız bir şekilde okumak imkânsız. Ergenekon davası mütalaasında da, DHKP-C ile Ergenekon sanıkları arasındaki irtibata dikkat çekiliyor.

Taraf gazetesinin DHKP-C operasyonları sırasında hazırladığı "**manşet haber**", CHP yöneticilerinin tepkilerine yol açtı. Gazete hakkında suç duyurusunda bulundular.

Haberin yayımlandığı sabah, CHP Genel Başkan Yardımcısı **Sezgin Tanrıkulu** aradı, "**CHP'ye yönelik haberin haksız olduğunu**" söyledi. Bir açıklama yollamalarını istedim. Açıklama geldi ve aynen yayımladık.

Haberimizi dikkatle yeniden okudum: Birinci sayfadan "**CHP'nin DHKP-C hassasiyeti**" başlığını kullanmış, spotun birisinde "**DHKP-C'li tetikçi**" demişiz. Bence, "**tetikçi**" sözcüğü bir hüküm içerdiği için doğru değil. "**Şüphelisi**" demek daha doğru olurdu.

İkinci paragraftaki "**CHP'li Sezgin Tanrıkulu da operasyonu ve yöntemi kınadığını açıkladı**" cümlesini, yeniden kaynağından kontrol ettim. *Anadolu Ajansı* metninde ve *Radikal*'in internet sitesinde, "**operasyonu ve**

yöntemi kınadı” ifadeleri yer alıyor.

Haberin yayımlandığı iç sayfadaki **“DHKP-C’ye sahip çıktılar”** başlığının maksadı aştığını düşünüyorum.

Ancak *Taraf* gazetesinin o iki gün boyunca yayımladığı haberlerin, öz ve esası doğru...

Hatırlayalım: DHKP-C; ABD Büyükelçiliği’ne, AK Parti Genel Merkezi’ne ve Adalet Bakanlığı’na terör saldırıları düzenledi ve eylemleri üstlendi. Polisin operasyonları, bundan sonra yoğunlaştı.

Operasyonların, hukuka uygun ve kurumların itibarını zedelemeyen bir şekilde yapılması gerekiyor. *Taraf* olarak, hukuka aykırı bir uygulama varsa, onun karşısında olmak durumundayız. Bunun yanı sıra, tarafların tepkilerini yansıtmak yükümlülüğündeyiz. Nitekim bu haberler kapsamında, sendika yöneticilerinin açıklamalarını da ayrıntılı bir şekilde yayımladık.

Bizim haberimizden yola çıkarak suç duyurusunda bulunan CHP’nin açıklamasında şu ifadeler yer alıyor: *“Söz konusu haberde, DHKP-C terör örgütü ile CHP’nin tüzel kişiliği arasında irtibat bulunduğu, anlamına gelecek ifadeler kullanılmış(...) Bu operasyonel gazetecilik, yeni bir operasyonun işaret fişğini yakma peşindedir.”*

Haberlerimizin hiçbirinde **“CHP ile DHKP-C arasında ilişki kuran”** bir ibare yok. CHP’nin operasyona karşı çıkan tavrı eleştiriliyor. Önceki DHKP-C operasyonlarında ve de son operasyonda, CHP’nin iki genel başkan yardımcısıyla, milletvekilleriyle olay yerine koşmasındaki **“hassasiyet”**, bize göre gerçekten manidar.

Tabii, CHP yöneticilerinin, **“operasyonel gazetecilik”** ifadesinin ne anlama geldiğini iyi bildikleri de bir gerçek.

Taraf, Ergenekon yayınlarıyla, ortaya çıkardığı belgelerle, önemli bir gazetecilik yaptı. Militarizmin yenilgiye uğratılmasına katkıda bulundu, darbelerin önlenmesinde olumlu bir işlev yerine getirdi.

Sonuç olarak: **“Ergenekon savunuculuğu”**nda ısrar eden CHP yöneticilerinin, **“DHKP-C operasyonları”**na yaklaşımlarının eleştirilmesi normal.

Hele de, bu yaklaşımlarıyla, çözüm döneminin en önemli günlerinde, **“çözüm karşıtı”** bir görüntü veriyorlarsa...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ankara’da yeşil, kırmızı, sarı bayraklar...

ORAL ÇALIŞLAR 31.03.2013

“Milli Mücadele” dönemi kitaplarıyla tanınan eğitimci ve araştırmacı **Zeki Sarıhan** yazısında, 1922 yılının Ankara’sındaki Newroz kutlamalarına ilişkin gazete haberlerinden söz ediyor... Yazıdan, **“Milli Mücadele”** yıllarında başkentte Newroz’un törenlerle kutlandığını öğreniyoruz. Bu kutlamalar sırasında, yeşil, kırmızı, sarı bayrakların asıldığından da haberdar oluyoruz.

Hükümetin yarı resmî yayın organı **Hâkimiyeti Milliye**’nin 21 Mart 1922 tarihli 461. sayısında, birinci sayfada şu küçük haber yer alıyor: **“Yarınki Resmi Geçit: Yarın Nevruz münasebetiyle şehrimizde bulunan kıtaat Büyük**

Millet meclisi önünde bir resmigeçit icra ettikten sonra şehri dolaşacaktır."

Aynı gazetenin iki gün sonraki (23 Mart 1922 Perşembe) 463. sayısında da Newroz haberi var. Metni aynen aktarıyorum (Yalnızca eskimiş bazı sözcüklerin bugünkü karşılıkları ayraç içinde yazılı):

Başlık: **"Resmi geçit bütün göğüsleri kabartacak derecede muntazam olmuştur."**

Haber ise şöyle: *"Nevruz ananevi ve halkımızın riayet ettiği bir teferrüc (gam dağıtma, gezinti) ve sürur (sevinç) günüdür. O kadim anane ve âdete teban (uyarak) dün askerlerimiz daha sabahtan şehir içinde harekete başlamışlardı.*

Badezzeval (öğleden sonra) saat birde Meclis önündeki meydanlığa Darümuallimîn (Erkek Öğretmen Okulu) binası yanlarına, Taşhan önüne, Millet Bahçesi'ne kadın erkek birçok halk toplanmaya başlamışlardı.

Saat üçte Meclis'te bütün mebusan ve vekiller toplanmış olduğu gibi hariçte de binlerce halk içtima etmişti. Uzaktan Karaoğlan Çarşısı cihetinden mızıkası işitilmeye başlanınca kahraman askerlerimizi görmek için halktaki heyecan arttı.

Meclis kapısının önünde bir polis müfrezesi iki tarafı ahzı mevki etmişti (tutmuştu).

Meclis azası Meclis bahçesinde ve balkonlarda bulunuyorlardı.

Bando gelerek karşıda durdu ve resmi geçide karşı terennüme devam ediyordu.

Sırasıyla atideki (aşağıdaki) kıtalar gayet muntazam elbise, teçhizat ve kahramanlara yakışan vaz (duruş) ve intizam ile Meclis'in ve halkın alkışları arasında geçti. 1. Esbsüvar (atlı) zabitan ve bir süvari kıtası. 2. Gök sancakla bir piyade kıtası. 3. Al sancakla bir piyade kıtası. 4. Sarı sancakla yine bir piyade kıtası. 5. Al yeşil sancakla yine bir piyade kıtası. 6. Sıhhiye kıtası levazumatı sıhhiye ile. 7. Yeşil sancakla makineli tüfek kıtası. 8. Milli elbise ile pek mükemmel ve mücehhez Giresun maiyet gönüllü bölükleri. 9. Merkez Taburu ve diğer piyade kıtası. 10. Mükemmel itfaiye kıyafeti ve levazımıyla itfaiye bölüğü...

Resmi geçitten evvel kıtaatı askeriye kışlalarından hareketle Müdafaa-i Milliye Vekâleti'nde saat bir buçukta içtima etmişler ve Müdafaa-i Milliye Vekili Kâzım Paşa huzurunda resmi geçit yapmışlardır. (Törende Mustafa Kemal Paşa'nın bulunmayış nedeni o sırada Akşehir'de olmasındandır.)"

İkdam'daki haberin başlığı, **"Türklerin Kurtuluş Günü Ergenekon'un Ankara'da kutlanması"**dır. **Yenigün**'ün 22 mart tarihli sayısında ise Kütahya Mebusu **Besim Atalay**'ın **"9-22 Mart: Ergenekon Türklerin Kurtuluş Günü"** başlıklı bir yazısı vardır, **Yakup Kadri**'nin **İkdam**'daki yazısının başlığı da **"Nevruz"**dur...

Zeki Sarıhan, haberlerden şu sonuçları çıkarıyor:

1. Kurtuluş Savaşı Ankara'sı; geleneksel olarak kutlanan baharın gelişini hem **"Nevruz"**, hem **"Ergenekon Kurtuluş günü"** olarak kabul ediyor. 2. Hükümet, askeri geçitlerle kutlayarak bu güne resmî bir mahiyet veriyor. Böylece gelenekle resmîyeti birleştiriyor. 3. Nevruz'un renkleri olan yeşil, kırmızı ve sarı, askeri birliklerin sancaklarında yer alıyor. 4. Nevruz, 21 Mart değil, 22 Mart günü olarak kabul ediliyor.

Kaçınılmaz olarak bir soru akla geliyor: Bugünün ulusalcıları, Kemalistleri, Milli Mücadele günlerinin Ankara'sında yaşasalardı, bu üç bayraklı gösterilere acaba nasıl bir tepkide bulunurlardı?

Şurası bir gerçek ki; “**Milli Mücadele**” günlerinde Kürtlerin hakkı hukuku tartışma konusu bile değildi. Örneğin, “**onlara muhtariyet verileceği**”, Anayasa’da yer almıştı.

Daha sonrasında olanları biliyoruz: Kürtler, Aleviler; önce yok sayıldılar, sonra da inkâr/imha uygulamalarıyla yüz yüze geldiler.

Aradan geçen 91 yıldan sonra, “**aklın yolu**”na yeniden dönme çabaları belirginleşiyor. Kürtlerin Newroz bayramlarını kendi istedikleri gibi kutlayabildikleri bir zemine yaklaşıyoruz.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Barışa karşı değilim ama...’

ORAL ÇALIŞLAR 02.04.2013

Fırat Anlı’nın Radikal’de Ezgi Başaran’a söylediği şu sözler, çok dokunaklı ve haklı bir tepkiyi yansıtmanın ötesinde, son haftalardaki tartışmaların psikolojik temelini aydınlatıyor: “Bu süreçte sarf edilen bazı sözler canımızı acıttı ama olsun... Türkiye’deki sol kesim aydınların şüpheleri diyeyim. Kürt siyasi hareketi bu coğrafyanın fikirsel altyapısı ve tecrübesi en kuvvetli hareketidir. Kürtlerin demokrasi bilincinin küçümsemesi kırıcı oluyor açıkçası... Bizim demokrasi anlayışımız sadece kendi hayatımızla sınırlı değildir...”

Fırat Anlı, Diyarbakır’ın Yenişehir ilçesi belediye başkanıydı. KCK davasından geçenlerde serbest bırakıldı. Hukukçu olan Fırat Anlı, deneyimli bir Kürt siyasetçisi.

Anlı, bu sözleri Diyarbakır’daki büyük Newroz kutlamasının ardından söyledi. Söylediklerinin anlamı, bir “**gönül kırıklığı**”nın çok ötesinde.

Öcalan’ın “**Silahlı mücadele dönemi bitmiştir**” sözlerinin ardından önce bir şaşkınlık yaşandı. Ardından küçük küçük imalar şekillendi. “**Apo devletin elinde esir, onun hür iradesiyle karar vermesi mümkün değil**”, “**Şimdi de dine sığındı**” gibi yorumlar; giderek bir “**ses kirliliği**” yaratmaya başladı.

Son dönemdeki “**psikolojik baskı**”lar, karmaşık bir harita oluşturmuş durumda: AK Parti’ye sağ kesimden, PKK’ya ise kendisini solda tanımlayanlardan baskı geliyor. Geçen gün, “**ulusalci**” bir gazete, “**Diyarbakır**” ekimizden ve çözüm yanlısı yayınlarımızdan yola çıkarak **Taraf**’a dair şöyle bir hüküm vermiş: “**AKP-PKK açılımının gazetesi olma yolunda...**”

Sağ kesimden ve solun milliyetçiliği öne çıkan kesitlerinden, “**Türklük elden gidiyor**” bildirileri geliyor. Tepkiler kitleselleştirilmeye çalışılıyor. Solun şimdiye kadar Kürt hareketine destek vermiş olan kesimlerinin ruh hâli, “**ilginçleşmeyi**” sürdürüyor. Bazı kesimlerden de, “**Öcalan’la devlet nasıl bir anlaşma yaptı bilmiyoruz. Kendileri bilirler**” gibi “**eski dost sitemi**” havasında ifadeler geliyor.

Yani, bir kesim, “**Kürtlerin oyuna getirildiği**” gibi bir “**romantizm**” içinde. “**Hükümet onlara bir şey vermeden teslim oldular**” doğrultusunda imalar yoğunlaşıyor.

“**Çözüm karşıtı sol**”un kendi içinde bir “**ağırlık**” oluşturmadığını düşünebiliriz. Ancak: CHP’yi de analize dâhil

ettiğimizde, ciddiye alınması gereken bir **“ağırlık”** oluşuyor. Marjinal gibi görünen **“sol milliyetçi kesim”**’in CHP ile olan **“psikolojik alışverişi”**’ni küçümsememek gerekiyor. Deniz Baykal’ın öncülüğünde **“Türk adını Anayasa’dan silmek istiyorlar”** diye başlayan itirazlar, geniş sağcı çevreleri de kapsama alanına dâhil eden bildirilere dönüşebiliyor.

Veysi Sarısözen, *Gündem* gazetesindeki dünkü yazısında, sürece ilişkin inişli çıkışlı gelişmeleri yorumlarken şunları belirtiyor: **“...Başbakan ne derse desin, KCK nasıl yanıt verirse versin, bunlar barış sürecinin ayrılmaz parçaları olduğu için, barış süreci bu sözlerden ve yanıtlardan, karşılaşılacak diğer zorluklardan dolayı sona ermez.”**

Sürece günlük kaygılarla değil, Veysi Sarısözen gibi sonuca odaklı baktığınızda böyle bir yorum ortaya çıkıyor. Bu dünyadaki, **“ama”**lara en az ihtiyaç duyan kavramlardan biri, belki de birincisi barıştır... **“Önce şu bizim istediğimiz demokrasiyi getireceksin, bizim her türlü endişemizi gidereceksin, yoksa barış falan olmaz”** gibi yaklaşımlar, **“barışı anlamaya direnmeyi”** çağrıştırıyor.

Kürtler; demokrasiyi ve kimlik haklarını aynı netlik içinde talep etmeyi sürdürüyorlar. **“Silahlı mücadele döneminin bittiğini”** belirten Öcalan’ın çağrısını onaylıyor olmaları; taleplerinin ciddiyetinden, sürecin önem ve zorluğunun farkında olmalarından kaynaklanıyor.

“Kürtlerin demokrasi bilincinin küçümsenmesi kırıcı oluyor” diyen Fırat Anlı, bir **“duyarsızlığa”** ve **“anlamazlığa”** net bir tepki gösterdi... Önümüzdeki günlerde, Kürtleri küçümseyen **“Beyaz Türk”** mantığını masaya yatırmayı sürdüreceğiz.

Yazımı siyaset bilimci **Franz Alt**’ın bir sözüyle noktalıyorum: **“Kendileriyle barışık olmayan, iç dünyalarında barış ve huzur olmayan insanlar; barışa katkıda bulunamazlar.”**

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP’yi pusuya mı yatırdınız...

ORAL ÇALIŞLAR 03.04.2013

CHP, **“çözüm sürecini beklemeye almış”** gibi bir görüntü veriyor... **“Nasıl olsa AK Parti bu işin içinden çıkamaz”** psikolojisiyle **“çözumsuzlük üzerinden büyümeyi”** bir yöntem olarak benimseyen ulusalcı kanat, son dönemde, Kılıçdaroğlu üzerindeki ağırlığını da belirginleştiriyor.

Şu noktada, **“En iyi CHP sessiz CHP’dir”** şeklinde bir yorum yapmak da mümkün. Bazı CHP’li demokratlar, **“Ulusalcılar da sustular. İyi değil mi işte?”** diyerek bu pozisyona iyimser yaklaşıyor, bir anlamda durumu **“rasyonalize ediyorlar”**...

Daha **“klasik”** bir mantıkla (yani **“olumsuz yönden”**) bakmayı seçtiğimizde, **“CHP’nin ulusalcı kanat tarafından ‘pusu siyaseti’ne ikna edilmiş olması”** tesbiti ağırlık kazanıyor: **“Bekle, hiç sesini çıkarma, AK Parti çuvallayınca, yol bize açılır.”**

Bu siyasetin mimarlarının, 27 Nisan 2007 Muhtırası döneminde **“367 oy zorunluluğuyla”** Türkiye’yi ve siyaseti kilitleyenler olduğunu hatırlayalım... Son günlerde, **“Gerginlik çıksın, hükümet köşeye sıkışsın, biz bundan rant elde edelim”** anlayışının, CHP içinde yeniden **“dirilik kazanmakta olması”**nı bu arka planda değerlendirmekte yarar var.

Ulusalçı kanadın açmazı

“Ulusalçı kilitleme siyaseti”; **“sonsuz doğru gidiyor”** gibi görünebilse bile, onun da bazı **“limitleri”** var. Anketlere göre, CHP tabanının yüzde 40’ı çözüm sürecine destek veriyor. Bu anketler, CHP yöneticilerinin elinde. Desteğin artmakta olduğunu da gözönünde bulunduralım...

Çözumsuzluktan ve çatışmadan rant bekleyen **“negatif siyaset tarzı”**, Baykal döneminden günümüze uzanan geniş bir **“kültür mirası”**. Özellikle son 20 yıla damga vuran bu miras, CHP’yi o kadar küçülttü, betonlaştırdı ve **“gün ışığından”** uzaklaştırdı ki, bazı **“dar ulusalçı sol gruplar”**la ideolojik örtüşme kaçınılmazlaştı.

Kılıçdaroğlu, **“CHP’nin İP’leşmesi”** yönündeki siyasi eğilimi eleştiren konuşmalar yapmak gereğini bile duydu. Ancak şu an gelinen noktanın özü, **“toplumun talep ve ihtiyaçlarını görmezlikten gelmek”**ten, **“çözumsuzluktan medet ummak”**tan ibaret... Marjinal solun kapsama alanı içine giren bir siyasi akıldan ne beklenebilir...

Süreç ilerledikçe, CHP şu anki **“sessizliğini”** (ve dolayısıyla bütünlüğünü) sürdüremez hâle gelecek. MHP gibi tamamen katı çözüm karşıtı, milliyetçi bir yöne doğru evrilirlerse, bu kaçınılmaz olarak **“çözüm isteyen taban”**ın kopmasına yol açar ve parçalanma gelir...

Bir diğer seçenek ise, çözümün demokrasi temelinde gelişmesi için müdahalelerde bulunmayı tercih etmek... Geçen gün, CHP Genel Başkanı, bir **“demokrasi programı”** açıkladı. Ama işin garibi, bu programın içinde, **“çözüm”**e dair tek bir kelime bile yoktu.

“Kürt sorunu” gibi temel insani parametrelerde sessiz kalan bir partinin, bu ülkenin geleceğine dair bir iddiası olamaz. Demokrasi, bir **“vitrin süsü”** veya zaman zaman başvurulabilecek bir **“şıklık”** değildir. Demokrasi; ancak, somut bir zamanlaması olan somut çözümler üzerinden yaşamda karşılık bulabilir...

Her şeye rağmen, CHP’nin demokratlarından, özgürlükçülerinden daha net hamleler beklemek hakkına sahip olduğumuzu, hatta Türkiye’nin onlara ihtiyacının sürdüğünü düşünmekten yanayım.

Seslerini bugün çıkarmayacaklarsa ne zaman çıkaracaklar?

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gencebay, Koçyiğit ve...

Dolmabahçe’de yanımda oturan **Orhan Gencebay’a Taraf** gazetesinin 4 nisan günündeki manşetinden söz ediyorum: **“Batsın bu savaş.”** Orhan Baba, **“Batsın bu dünya”** dan yola çıkarak attığımız başlıktan çok mutlu oluyor... Şarkının 1975 yılındaki öyküsünü mutlulukla anlatıyor.

İstanbul’daki **“Âkil İnsanlar”** buluşması, kamuoyunun ilgisini üzerine çektiği gibi, çeşitli çevrelerin **“gürültülü”** tepkilerine de neden oldu.

“Tepkisel yaklaşım”ların değişik merkezleri, farklı odakları **“karmaşık”** bir görüntü verse de; özünde hepsi aynı sonuca varıyor, aynı hedefe vuruyor. Bu hedef hiç şüphesiz **“çözüm süreci”**.

Başbakan Tayyip Erdoğan’ın, 4 nisan’da, Dolmabahçe’de **“yeni dönemi ve hedefleri”** anlatırken yaptığı konuşma, giderek olgunlaşan bir tarih okumasını içeriyordu. Konuşmadaki güncel bölümlerin arasında kaybolup giden saptamalardan küçük bir kesiti aktarıyorum:

“Cumhuriyetimizin kuruluşundaki kardeşlik ruhu ihlal edilince tek parti döneminde maalesef o yaşadığımız sıkıntılar başlıyor. Toplumun her kesimine yönelik acımasız zulüm dönemi başlıyor. Bu yapıyı bozmak, milletin fertleri arasına bariyerler konulmak isteniyor.

Bu ülkede, bu topraklarda aynı milletin fertleri olarak hepimiz aynı zulmü iliklerimize kadar yaşadık. Kimliklerimiz, etnik kökenlerimiz, mezheplerimiz farklı olabildi ama hepimiz aynı zalim zihniyet tarafından aynı zulümlere uğradık. Hepimizin kitapları yasaklandı, sesi kısılmak istendi. Sadece etnik kökenler değil inançlar değerler dahi asimilasyona tabi tutuldu. Kelimelerimiz, kavramlarımız dahi sakıncalı bulundu.”

Türkiye’nin farklılıklarının bir travma değil bir zenginlik olarak görülmesini mümkün kılabilecek bir zorlu yolculuğun başındayız. Son dönemin en çok acısını çeken Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde, sürece destek yüzde 80’lerin üzerinde.

Şimdi, bu acının diğer yanındaki Türkleri de sürece katmanın zamanı... **Hülya Koçyiğit, “Ben AK Parti’ye oy vermedim, bu yeni girişimi ise canı gönülden destekliyorum, çünkü bir anneyim. Yürekler yanmasın istiyorum”** diyor.

Gönül istiyor ki, bu dönemin yıllarca özlemini duymuş, bugünlere gelinmesinde herhangi bir şekilde katkısı olmuş her birey de mutlu olabilsin, masanın bir kenarından tutabilsin...

Yeni bir dönemin kapılarını zorluyoruz. **“Gerilim”**ın yüksekliği son derece normal.

İyimserlik üretkendir. Olumlu bir gelecek, ancak, **“iyi”**yi görebilen, **“iyi”**yi görmekten yana olanlar tarafından arzulanabilir ve kurulabilir

Çözüm sürecine tepkisel yaklaşan (ve değişen motifleri olan) değişik kesimlere çeşitli sorular sormak mümkün. Ama özellikle bir kesim beni ilgilendiriyor: CHP’nin demokratları, bu ülkenin hakiki solcuları, özgürlükçüleri; yeni şeyler oluyor, farkında mısınız?

Dalıp gittiğiniz **“endişeli modern melankolisi”**nden, başınızı bir an için kaldırıp gözlerinizi değişime doğru çevirmeyi neden denemiyorsunuz?

Dar bir olumsuzluğun kapanında, gelecekte kaçarak, yeni sürecin dışında kalma ısrarınız nereye kadar gidecek? Kötümserliğinizle kendinizi kurduğunuzun, barış ve özgürlüğe giden yolun genişlemesini yavaşlattığınızın farkına varacak mısınız?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Âkil insanlar' neden gerdi

ORAL ÇALIŞLAR 07.04.2013

"**Âkil insanlar**" ekibi daha farklı şekillenemez miydi? Tabii ki çok farklı bir liste de mümkün olabilirdi. Ayrıca farklı bir "**iletişim sistemi**" de tercih edilebilir, "**âkil insanlar**"dan başka bir kavram düşünülebilirdi. Daha değişik fonksiyon veya yöntemler geliştirilebilirdi.

Ancak ne olursa olsun, yüksek bir polemik dozuyla karşılaşacaktık. Liste ve görev tanımı CHP'nin istediği çizgiye daha yakın olsaydı da, benzer polemik ve itirazlar ortaya çıkacaktı.

Tarihimizin en büyük gerilimini, en büyük kopuşlarından birini yaşamakta olduğumuz bir dönemeçte, "**âkil insanlar**" kavramının büyük bir elektrik çekmesi normal. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş paradigması dâhil her türlü kurumlaşmanın ve yasal yapılanmanın dönüşümü sözkonusu sonuçta.

Tayyip Erdoğan da, Kemal Kılıçdaroğlu da, böylesine köklü bir barış mücadelesinin yol açacağı altüst oluşu öngörecektir sahipler. Mesele şu noktada düğümleniyor: Bu değişime hazır olup olamamak/ bu değişimle birlikte gerçekleşecek yeni yapılanmayı kabullenip kabullenmemek...

Yani mesele biçimde, ya da isimlerde değil özde...

Başbakan Erdoğan; "**Dolmabahçe buluşması**"ndaki konuşmasında, daha önce de vurguladığım gibi, Cumhuriyet'in kuruluşundan sonraki yıllara ilişkin çok köklü eleştiriler yöneltti. Kimliklerin reddi temelinde oluşan sistemi bir zulüm sistemi, rejimi de bir baskı rejimi olarak tanımladı. Bu rejimin yarattığı tahribatı, tedavi edilmesi gereken bir tahribat olarak gördüğünü ortaya koydu.

CHP'nin tavrı

CHP ise, bu geçmişi olumlu, sahip çıkılması gereken bir tarih olarak görüyor, zaten büyük ölçüde o tarihin yapıcısı olarak biliniyor. Kendileri de bunu böyle algılıyorlar. Bu bağlamda, "**paradigmayı değiştirecek**" bir yolculuğa olumsuz yaklaşımları, büyük ölçüde bu "**benimseme ruhu**"ndan kaynaklanıyor.

"**Âkil insanlar Heyeti**", Kürt sorununun barışçı bir çözüme ulaştırılmasını destekleyen insanlardan oluşuyor. Barışçı çözüm nasıl olabilir? Ancak Kürtlerin hakkını hukukunu kabullenen yeni bir yapılanmayla. Bu nedenle Kılıçdaroğlu sürekli soruyor... "**Ne verdiniz onlara?**" diyor.

"**Verilecek olan**"ın ya da "**verilmesi gereken**"in içeriği (vermek kelimesi belki çok şık durmasa da) az çok belli: Kürtlerin varlığını kabul eden yeni bir zihniyet ve devlet yapılanması...

Türkiye Cumhuriyeti bir dönüşüm sürecine girecek. Karşımızdakinin hakkını hukukunu kabullenmeye başladığımız, kabullenmek zorunluluğu ile yüzleştığımız oranda, yalnız devlet değil biz de değişeceğiz.

Öcalan'ın Diyarbakır Newroz'unda okunan mesajı, onun değişime verdiği önemi bir kez daha gösteren bir içerikteydi; yeni bir **“dünyayı yorumlama biçimi”**ne netlik kazandıran bir mesajdı.

Dönüşüm süreci; **“eski”**yle **“yeni”**nin, **“gelişmekte olan”**la **“gelişmeye direnen”**in, **“statüko”**yla **“değişim enerjisi”**nin çatışmasını netleştiriyor ve sertleştiriyor.

“Âkil insanlar” tartışması, bu açıdan, tarihsel bir ayrışmayı simgeliyor: Kürt sorununun çözümüne ilişkin iki yol, iki yöntem arasındaki ayrışma, bir kopma, bir kırılma noktasına doğru yol alıyor. **“Âkil insanlar”** kavramının özellikle sosyal medyada sürekli gündemde olması, alaycı veya ciddi nitelikte büyük bir renklilik sergileyen tartışmaların merkezine oturması normal. Zira asıl tartışılan, **“insanlar”** değil yaklaşmakta olan **“dönüşüm”**.

Gönül istiyor ki; kapıya gelip dayanan bu değişim ve dönüşüm talebi, Türkiye'deki siyasi güçlerin, en azından ana siyasi güçlerin uzlaşmasıyla gerçekleşebilsin. Kopuşlar **“yok edici”** olmasın, yeni kurulacak düzen en büyük uzlaşmaya dayansın ve uzun ömürlü olsun. Sorunları kavga ile değil uzlaşma ile çözen, gücünü kandan değil akıldan alan bir siyasete kapı açabiliriz.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ulusalçı CHP Silivri sahnesinde

ORAL ÇALIŞLAR 09.04.2013

Polis göstericilere su ve gaz sıkıyor. Ulusalçı kanattan çok sayıda CHP'li milletvekili, makam arabalarıyla ve etraflarında örgütlenen toplulukla barikatlara yükleniyorlar, güvenlik güçleri bir anlamda gösteriler karşısında çaresiz kalıyor. Gerginlik aralıksız sürüyor. Arbede yaşanıyor. Sosyal medya çalkalanıyor.

Mahkeme heyeti, salona da yansıyan kargaşalık yüzünden duruşmayı başka bir güne ertelemek durumunda kaldı.

Aslında, eğer hukuki süreç açısından bakarsak, yargılamanın sonuna gelindi. Sanıklar, son savunmalarını yapacaklar ve mahkeme de karar verecek.

Ancak göstericiler, bu savunmalar ve mahkemenin vereceği kararla ilgilenmek yerine, protestoyu şiddetlendirmeyi tercih ediyorlar. Ya da belki kararı **“verilmiş kabul eden”** bir psikoloji içindeler. Tabii şurası da bir gerçek: beş yıla yaklaşan tutukluluk sürelerinin sonunda beraat kararlarının çıkmayacağını tahmin etmek zor değil.

Dünkü gösterilerin asıl örgütleyicisi İşçi Partililerdi. CHP'liler de militan bir şekilde **“örgütlenme”**nin içinde yer aldılar. CHP, Ergenekon davasının başından beri, davayı sahte olarak görüyor, hatta **“adaletsizliklerle dolu bir komplo”** olarak tanımlıyor.

Ergenekon davası, devletteki klasik otoriter yapılanmanın, çeteleşmenin, militarizmin tasfiyesi açısından bir dönüm noktasıydı. Bu davayı Balyoz ve Kafes davaları takip etti. Siyaset, bu davaların da etkisiyle militarizmin

hegemonyasından bir ölçüde arınıırken, devlet içindeki yasadışı yapılanmaların önünün alınması açısından da ciddi sonuçlar elde edildi.

Ergenekon davalarının başladığı günlerden bugünlere kadar siyasi suikastların önünün alınmış olması bile kaydedilen mesafe açısından bir ölçü olarak kabul edilebilir.

Bu davaların siyasi tarihimize **“bir dönemi bitiren davalar”** olarak geçmesini öngörebiliriz.

Hukuki olmaktan çok

Böylesine önemli siyasi sonuçları olan bir davanın sanıklarının gücünü de küçümsememek gerekiyor. Aksiyon-reaksiyon (kuvvet- karşı kuvvet) prensibi, hem fizik bilimde hem de sosyal gerçeklik içinde geçerli bir prensiptir. Yargılananların siyaset içinde güçleri olduğu gibi, medya ve iş dünyası içinde de güçleri var. Bu dava ve yargılanan isimler, giderek, bir **“güç yoğunlaşması”**nın simgesel merkez üssüne dönüştüler.

Statükonun devamından yana olan güçlerin Ergenekon davasının **“itibarsızlaştırılması”** ve yargılamadaki hatalardan ve eksiklerden yararlanarak **“olumsuz bir imaj”** yaratabilmek amacıyla sürekli kampanyalar yürütmüş olmalarını, bu çerçevede içinde görmekte yarar var.

Davalar ve yargılamalar bir **“hukuki süreç”** olmanın çok ötesinde bir noktada. Bir **“hukuki süreç”**ten çok, bir **“propaganda savaşı”**nın ortasındayız.

Davaların **“genel olarak haklılığı ve haksızlığı”** üzerinden oluşan kamplaşma, sertleşerek devam ediyor. Olayları siyah ve beyaz kadar farklı gören iki farklı kutbun şekillenmiş olması nedeniyle; kişisel durumlar, bireylerin hakkı ve hukuku, duruşmalarda yeterince tartışılmıyor, kamuoyunun ilgisi de bu konulara yoğunlaşmıyor. Bu durum, muhtemelen birçok mağduriyete de yol açtı ve/veya bazı mağduriyetleri şiddetlendirdi.

Duruşmaların sakin bir ortamda gelişmiyor olması, süreçle ilgisi olan tüm **“eğilim”** ve **“taraf”**ların zararına... Sanıklar tarafı; militan bir siyasi muhalefet yoluyla sesini duyurmak ve mahkemeleri etkisiz hâle getirebilmek için, özellikle son dönemde, tüm enerjisini ortaya koyuyor.

Ne kadar başarılı olabilirler, hangi etkileri yapabilirler, bunu öngörmek kolay değil. **“Bilinen”** ise, Türkiye’nin, şu an, Ergenekon davasının başladığı günden çok farklı bir yerde olduğu.

Asıl gerçek bu...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pazarlık yapmak...

ORAL ÇALIŞLAR 10.04.2013

Uzlaşma demek, doğal olarak, iki tarafın da, kendi bulunduğu mevziden bazı ödünler vermesi demek...

CHP Genel Başkanı **Kemal Kılıçdaroğlu** soruyor: **“Neyin pazarlığını yaptınız?”** ... 30 yıllık bir çatışmayı, yüzyıllık bir geçmişi içinde barındıran bir sorunun çözülmesi için taraflar **“savaşmak”** yerine **“konuşmak”** yolunu seçmişlerse, bu zaten, bir pazarlığın da gerçekleşeceği anlamına gelir.

PKK silah bırakacak... Çatışmalar sona erecek... Dağdakiler dağdan inecek... Hedeflenenler, bunlar. Bunların nasıl gerçekleşeceğini konuşmadan, dağdakileri ikna edecek bazı adımlar atmadan, sonuç alınması elbette mümkün değil.

Yani: Dağdakilerle veya onların adına konuşabilecek olanlarla iletişim kurulması, şu noktada **“ana eksen”**in oluşturulması için ilk şartlardan birisi. Abdullah Öcalan bunun için devreye girdi.

Üç aydır, yani bu **“süreç”** başladığından beri, çocukların ölmediğine tanığız. Kısacası, **“çatışmasızlık”** başladı bile. Yıllardır süregelen bu büyük çatışma, büyük bir uzlaşmaya doğru ilerliyor. Şimdi **“çatışmasızlığın”** nasıl kalıcı hâle getirilebileceği konuşuluyor. Kiminle konuşuluyor? Elinde silah olanlar üzerinde etkili olup söz söyleyebilen Öcalan’la ve Kandil’le.

Silahların susmasıyla paralel gitmesinin gerekliliğine bir süredir vurgu yaptığımız diğer süreçse, **“yasal ve kurumsal değişim ve dönüşüm”** ... Bir diğer ifadeyle, 12 Eylül Anayasası’yla şekillenen inkârcı ve imhacı devlet alışkanlıklarının sona erdirilmesi... Yurttaşının hakkını hukukunu, kimliğini kabul eden bir devlet yapılanmasına girişilmesi...

Yeni anayasa

MHP ve CHP; Kürtlerle dindarlar arasında gerçekleşmesi mümkün olan **“yeni anayasa üzerindeki muhtemel uzlaşma”**ya katılmak niyetinde gözükmüyorlar. **“Değiştirilemez üç madde”** ısrarının anlamı ortada: Bu ısrar; **“milliyetçi, devletçi, otoriter zihniyetin devamı”** isteğini ifade ediyor... Ki bu anlayış da **“Kürt sorununa barışçı bir çözüm üretilmemesi”**ni garantiye almayı hedefliyor.

“Kürt sorununa kalıcı bir çözüm”den, yeni bir anayasa perspektifinden bağımsız olarak konuşmanın imkânsızlığı ortada.

Kemal Kılıçdaroğlu, dünkü Meclis grup konuşmasında Türkiye’nin demokrasi konusundaki eksiklerine işaret ederek, **“bunlar çözülmeden çözüm olmaz”** anlamına gelecek değerlendirmeler yaptı.

Kendi içinde değerlendirildiğinde **“sorunlu olmayan”** bu saptamalar, **“arabayı atın önüne koşmak”** hâlinde ifade edildiklerinde anlamsızlaşıyorlar. **“Önce demokrasi sonra çözüm”** demek yerine, çözüm ve demokratikleşmeyi birbirine paralel kavramlar olarak görebilmek; **“çözümün mantığıyla paralel”** ve **“çözüm için zorunlu”** olan...

Görünen manzara o ki, CHP ve MHP, 12 Eylül Anayasası’nın otoriter mantığını sahiplenmeye karar verdi. **“Anayasal süreç”**, büyük bir olasılıkla, AK Parti ile BDP arasında yapılacak uzlaşmalarla yürüyecek.

Kılıçdaroğlu’nun **“Neyin pazarlığını yaptınız”** sorusu, görüldüğü kadarıyla, işte bu **“süreç”**i hedef alıyor. Yani **“devletin yeniden yapılanması”** anlamına gelecek yeni anayasanın hazırlanma sürecini...

Elbette pazarlık da yapılacak, karşılıklı ödünler de verilecek. **“Uzlaşma”** dediğimiz kavramın **“normal tanım”**ı, zaten tam olarak bunları içeriyor. **“Siyaset”** dediğimiz şeyin özünü de uzlaşma oluşturur zaten. Hatta CHP’nin önemser görüldüğü bir kavram olan **“çağdaşlığın”** da özünde uzlaşma saklıdır...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kandil fotoğrafı...

ORAL ÇALIŞLAR 13.04.2013

İki gündür, bir gazete birinci sayfasının tamamını, BDP heyetinin Kandil'e yaptığı ziyaretin fotoğraflarına ayırıyor. "**Çözüm sürecinin aleyhine bir hava oluşturmak**" yönündeki hedefini, mümkün olabilecek en "**abartılı**" ve "**dolaysız**" şekilde ortaya koyuyor.

Yayımlanan resimde, yıllardır dağlarda bulunan PKK liderleriyle BDP yöneticilerini birarada görüyoruz. Peki, onlar neden biraraya geldiler? Öcalan'ın PKK'nın sınır dışına çıkması amacıyla gönderdiği mektubu ulaştırmak ve cevapları almak için. Yani, fotoğraflanmış olan, "**savaşın bitmesi, silahların susması**" için yapılan bir görüşme.

Son üç aydır, "**PKK ile çatışma**" kapsamında bir gencimiz bile hayatını kaybetmedi. Bir canın bile kaybının ne demek olduğunu yaşayanlar bilir... Son dönemdeki adımlar gerçekleşmeseydi, şu an, gazete sayfalarını belki de cenaze fotoğrafları kaplıyor olacaktı.

Ölüm ve savaş kışkırtıcılığını, toplumun sinir uçlarını harekete geçirmeyi adeta bir "**spor**" olarak algılayan ve "**performans**"ı sürekli yükseltmeye odaklı bir yayıncılık için ne söylenebilir?

Şurası açık: 30 yıllık savaşa, geçmiş bir yüzyıla uzanan bir köklü soruna çözüm ararken, toplumun ikna edilmesi, sakin ve rahat bir akış yakalanması kolay değil. Yıllardır yapılan kışkırtıcı propagandalarla oluşmuş önyargılar da işi zorlaştırıyor.

"**Çatışmaya oynamak**", eskisi kadar olmamakla birlikte, hâlâ bazı çevrelere rantlar sağlıyor olabilir... Saldırgan milliyetçiliği kışkırtmak, kaybedilmişlik duygusunu topluma pompalamak, yayın çizgisini bunlar üzerinden şekillendirmek ve buralardan bir "**enerji birikimi**" sağlamaya çalışmak... Bu, alışıktığımız bir tarz değil.

Ancak gene de sormak gerekiyor: Barış umudunun belki de yakın tarihimizde hiç olmadığı kadar yükseliş gösterdiği böyle bir dönemde, bir kesimin tüm kartlarını "**savaş**"a oynamaktaki ısrarı nasıl açıklanabilir? Muhalefet etmenin, "**reddetme**"nin, "**itiraz**"ın; bir etiği, bir vicdanı veya hiç değilse bir mantığı olmalı...

Bu yaklaşım içindekiler, yaptıklarının kendilerine olumlu bir şekilde geri dönebileceğine gerçekten ihtimal veriyorlar mı? "**Büyük resim**" içinden baktığımızda, ülkedeki kimsenin çıkarına olmadığı gibi, kendilerinin de çıkarına olmayan bu stratejiyi neden tırmandırmaya çalışıyorlar? Bu manşetlerde, bu "**direnç**"lerde, bizim okuyamadığımız bir boyut mu var?

Eleştiri de gerek

“Evrensel normal”lere daha yakın bir **“anayasal düzen”** için koşullar eskiye oranla daha elverişli. Demokrasi standartlarının, hak ve hukuk düzeyinin geliştirilmesi, kurumların yeniden yapılandırılması, **“farklı yaşam biçimleri ve kimliklere saygı”** gibi konu başlıklarında katkı sağlayabilecek eleştirilere belki hiçbir zaman olmadığı kadar ihtiyaç var.

Ancak, **“eleştiri”** veya **“itiraz”** pek **“o taraflardan”** gelmiyor... 12 Eylül Anayasası’nın en gerici hükümleri üzerinden hükümeti sıkıştırmaya odaklı muhalefet etme mantığı, tüm **“gürültü”**süyle ve bir **“kolektif psikoloji”**yle yeniden karşımızda.

Muhalefet partisinin lideri, **“İmralı’yla ne konuşuyorsunuz?”** tepkiselliğini aşamayan bir ruh hâlinde. Aynı frekanstaki gazete ise, ülkeyi çözümsüzlüğe sıkıştırmak, silahların susması yönündeki görüşmeleri baltalamak adına yayımladığı fotoğraflarla, bir kez daha **“kendini aşıyor”** ve adeta kendi kendinin parodisine dönüşüyor.

Türkiye’nin barışçı, demokratik bir muhalefete ihtiyacı var... Hem halkın hem de devletin (tüm iniş çıkışlara rağmen) barışı bir tercih olarak içselleştirmeye başladığı böyle bir dönemde, savaş kışkırtıcılığının kimseye bir yararının olabileceğini sanmıyorum.

Samuel Beckett’ın **“Hepimiz deli doğarız. Bazılarımız bunu sürdürür”** diye bir sözü var. Savaş ve deliliğe karşı, barış ve akıldan yana olalım...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halim Abi, Raci Tetik’e karşı...

ORAL ÇALIŞLAR 14.04.2013

Mamak Askerî Cezaevi’ndeyiz. 12 Eylül askerî darbesinin en ağır baskı günleri. Derme çatma kulübelerden oluşturulmuş D Blok’ta kalıyoruz. MHP ve MSP yöneticilerinin bir bölümünü de buraya getirdiler. (Bu partilerin milletvekillerinin büyük kısmı, koşulların daha yumuşak olduğu Ordu Dil ve İstihbarat Okulu’nun binasında kalıyordu o dönemde.)

TİKP yöneticisi olduğumuz gerekçesiyle tutuklanmıştık. Diğer partilerin yöneticilerinin çoğunun kaldığı Dil ve İstihbarat Okulu’na naklimizi istedik. Bu isteğimizi ifade amacıyla, (tutuklandığı dönemde TİKP İstanbul İl Başkanı olan) **Halim Spatar**, Mamak’taki baskıları ayrıntılı bir şekilde anlatan bir dilekçe yazdı.

Dilekçenin anafikri, **“diğer partilere uygulanan koşullar bize de uygulansın”** şeklindeydi. Önce, bölümün komutanı olan çavuş geldi. Halim Abi’den dilekçesini geri almasını istedi. Cezaevindeki yönetime karşı gelmek, öyle bir ortamda, elbette, **“ağır baskıları ve dayağı göze almak”**la eşanlamlıydı. Tutukluların dövülerek öldürüldüğü günlerden söz ediyoruz...

Halim Abi, **“dilekçeyi geri alması”** yönündeki talebi reddetti. Çavuş, öfkeli ve tedirgin bir üslupla, **“Senin için çok kötü olacak ihtiyar”** diyerek Halim Abi’yi tehdit etti. Direndiğini görünce, söylenerek koğuştan çıktı. Aradan ne kadar zaman geçti hatırlamıyorum. Bu kez, Mamak Askerî Cezaevi’nin ünlü zalim komutanı Albay **Raci Tetik** göründü.

Halim Abi askerler tarafından dışarıya çağrıldı... Raci Tetik'in yapabileceklerini kestirmek zor değildi. Halim Abi, her zamanki sakın ve kibar hâliyle Tetik'le görüşmek üzere çıktı.

Aradan bir süre geçtikten sonra, onu götüren asker tarafından iteklenerek koğuşa geri getirilen Halim Abi, yine sakindi. Dilekçesini geri almak için ölümle tehdit edildiğini, dilekçesinin yırtılıp atılacağını söylendiğini anlattı. Dilekçesini geri alma baskısına direndiğini ve kararından vazgeçmediğini ifade etti.

Değişik baskılara rağmen, taleplerimiz devam etti. Sonunda Ankara Merkez Komutanlığı içindeki Ordu Dil ve İstihbarat Okulu'na nakledildik. O binada, **Ecevit**, **Türkeş** ve **Erbakan** dâhil birçok siyasi liderle birlikte kaldık.

Zarif beyefendi

Halim Abi'yi önceki gün kaybettik. Bugün Zincirlikuyu mezarlığında toprağa veriyoruz. 1928 Kütahya doğumlu olan Halim Abi, eski sosyalist kuşağın son temsilcilerinden birisi, zarif bir İzmir beyefendisi, sevgili Sabahat ablamızın aşkı, kendini iyi yetiştirmiş bir entelektüeldi. Sanatsal bir yönü de olan Halim Abi, bir dönem, Eminönü Halkevi'nde, **Ziya Aydıntan**'ın mandolin orkestrasında çaldı. İzmir Halkevi'nin resim atölyesinde resim çalıştı.

İlk kez 19 yaşındayken gözaltına alınan, 1951 yılında TKP davasından tutuklanan ve son sınıfına geldiği Tıp Fakültesi'ne bir daha geri dönemeyen, bütün yaşamı özgürlük ve eşitlik uğruna mücadeleyle geçen bir aydını sonsuzluğa uğurluyoruz.

Ben onu tanıdığımda, o 40'lı yaşlarındaydı, bizler 20'lerimizde. **Türk Solu** dergisini çıkarıyorlardı. **"Siyasi yasaklı"** oldukları için, Türkiye İşçi Partisi'ne üye olamamıştı.

Yıllar sonra, Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin kurucusu ve İstanbul İl Başkanı oldu. O dönemde, evin geçimini, eşi Sabahat Abla sağlıyordu. 12 Eylül döneminde dört yıldan fazla tutuklu kaldı. Felsefe ve müzik konusunda çeviriler yaptı. Müzik üzerine araştırma kitapları hazırladı. Sanat, kültür, edebiyat dergilerine yazılar yazdı.

Oğulları Mümtaz'ı yitirmenin acısının ardından, Sabahat Abla'yla Datça'ya yerleştiler. İki yıl önce, ağırlaşan sağlık sorunları nedeniyle, yeniden İstanbul'a döndüler.

Halim Abi, uzun yıllarını sosyalist mücadeleye vakfetmiş bir kuşağın son saygın ve etkili temsilcilerinden biriydi. Sabahat Abla'nın sevgili eşi, Deniz'in, Hamide'nin ve Mümtaz'ın babasıydı.

Ondan değişik şeyler öğrendik. En çok da kibarlığı ve insana saygıyı... Hayat, biraz da vedalar üzerine kurulu.

Uğurlar olsun...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Düzce- Sapanca- İzmit üçgeni...

DÜZCE- Peleminir Otel'in büyük toplantı salonundayız. Çok değişik çevrelerden ve kültürel köklerden 150'ye yakın insanla biraradayız. Düzce'nin 29 farklı anadili olan topluluklardan oluştuğunu vurgulayan, **"Hemşinliyim, Abazha'yım, Kürd'üm, Çerkes'im, Laz'ım, Muhacirim, vb..."** diye söze başlayan insanların çözüm sürecine yaklaşımlarını dinlerken duygulandığımı, gözümün yaşardığını itiraf etmeliyim.

Dün Düzce'deki salonun, sokakta sohbet ettiğimiz esnafın, ziyaretlerine gittiğimiz şehit aileleri derneklerinin bize yansıttığı olgunluk beni etkiledi. **"ötekini anlamak"** noktasındaki derinliği hissetmek, beni duygulandırdı.

Elbette farklı düşünen, süreçle ilgili kafasında soru işareti olanlar var. Herkes düşüncelerini sakın, olgun bir şekilde dile getiriyor, eğer varsa endişelerini saygılı bir üslupla anlatıyor.

"Düzce, Türkiye çapında bir örnek olarak alınabilir" diyor Düzceliler. Gerçekten de, **"geneldeki"** değişimin en kolay hissedilebildiği, siyasi tabloyu en iyi ölçebileceğiniz yerlerden biri Düzce.

29 etnik topluluğun barış içinde yaşadığı kentte; çözüm isteği güçlü. *"Gerekiyorsa genel af çıkarılsın"* diyen Akçakoca Ticaret Odası Başkanı **Mustafa Vural**'dan; *"Polis annesinin acısına da, PKK'lı annesinin acısında da tanık oldum"* diyen emekli öğretmen romancı **İlhan Akın**'a; *"Neden burası hep erkeklerle dolu, neden kadınlar az"* eleştirisini belirten Eğitim Sen eski Başkanı **Aydın Şengül**'e; *"Çözümü tereddütsüz destekliyorum, umudumu hiç yitirmedim"* sözleriyle desteğini ifade eden İmam-Hatip Lisesi öğretmeni **Güngör Meriç**'e; *"Biz kadınlar da barışın arkasındayız"* sözleriyle bizleri umutlandıran Nilüfer Kadın Kooperatifi Başkanı **Selma Demirel**'e kadar birçok kişiden cesaretlendirici konuşmalar dinledik. Çok sayıda sivil toplum örgütünün temsilcisi de konuştu.

Abhaz Dernekleri Federasyonu Başkanı **Feridun Aksoy**, *"Kimlikler tanınırsa ülke bölünmez. 21. yüzyıl kimlikler çağı. Artık kimlikler tartışma konusu olmamalı"* diyerek sözlerine başladı. *"Kimlikleri çatıştırarak bir şeyler elde edebileceğini sananlar bu ülkeye çok zarar verdiler"* diye devam eden Aksoy, *"Ben AK Partili değilim ama Başbakan'ın gösterdiği cesareti takdir etmemek haksızlık olur"* diye görüşünü ifade etti.

Gazeteci, emekli öğretmen **Mehmet Akbacak**, arkaplana dikkat çekti: *"Eğer Düzce- Sapanca- İzmit üçgeni Ergenekon çetesinden temizlenmeseydi, bu konuşmacılar buraya gelemezlerdi. Nerelerden geldiğimizi unutmayalım. Bu süreç, Türkiye'nin kendine gelme sürecidir."*

Çözüm önerilerini madde madde hazırlayanları, kendi yaşadıklarını dile getirenleri dinledik, bizler de görüşlerimizi de kısaca anlatmaya çalıştık.

Bazı eleştiri ve endişelerini saygılı bir dille paylaşanlara gelirsek... Eski milletvekillerinden **Fethi Gür**, *"Bizim fikrimizi aldığınızı söylüyorsunuz. Öte yandan süreç devam ediyor. Sanki göstermelik bir durum var gibi hissediyorum"* şeklinde bir itiraz ortaya koydu. Balkan Türkleri Dayanışma Derneği'nden **Özcan Fidan**, *"Bin, iki bin PKK'lıyla baş edemeyecek bir ülke miyiz, neden onlarla konuşuluyor"* diyerek, **"çözüm ve müzakere süreci"**ne tepkisini ifade etti.

Genel izlenimimi sorarsanız: Toplum, biz **"akıllı"**lardan daha sağduyulu, çözüm konusunda kafası daha açık, **"gelecek"**le daha doğrudan ilgili. **"Savaş bitsin, çocuklarımız ölmesin, Türkiye zenginleşsin"** gibi sade ama net ifadelerle desteklerini hissettiriyorlar. **"Toplumsal sağduyu"**, felsefe ve siyaset kuramında çok tartışmalı bir kavram olsa da, şu günlerde halkın sağduyusunu temel almakta yarar var.

Geziye umutla başladık.

oralcalislar1@gmail.com

'Allah'ın Kürdü' demişim...

ORAL ÇALIŞLAR 17.04.2013

Sisli bir Bolu sabahına uyandık. Bir gün önce geçirdiğimiz yoğun günün yorgunluğunu attık, yeni güne hazırız. İkinci günkü hedefimiz Zonguldak. Yemyeşil dağları aşarak, yeşillikler içinden Zonguldak'a ulaşıyoruz. 150'yi aşkın sivil toplum örgütü temsilcisi, sendikacı, kanaat önderiyle biraradayız.

Halil Gencer, Zonguldak'ın Çaycuma ilçesinin Güzelyaka köyünün muhtarı... Kendisi şunları anlatıyor: **"Ben Kürtlere karşı hiçbir önyargıya sahip değilim diyebilirim. Ya da öyle olduğumu düşünürdüm. Bir gün minibüsle yolculuk ederken, lafın gelişi bir arkadaşım için 'Allah'ın Kürdü' deyivermişim. O arabada bir Kürt dostum da varmış. 'Sen böyle dedin kalbimi kırdın' diyerek yanıma geldi. Çok üzüldüm. Kendisinden özür diledim. Demek ki farkında olmadan bile ayrımcılık yapabiliyormuşuz."**

"Öteki"yi kavramsallaştırabilen, anlayabilen, önemseyen düşünce şekli; bu topraklarda yeni yeni filizleniyor. Anadolu'da olgunlaşmakta olan **"yeni farkındalığı"** sosyologlar zaman içinde daha derinlemesine analiz edeceklerdir. Dilden kavrayışa, zihniyete yansıyan bir olgunlaşma ve kavrama sürecini mutlulukla saptayabiliyoruz. Her dinlediğimiz konuşmanın ardından birbirimize heyecanla bakıyor, yeni bir kültür ve yapının şekillenmesinin işaretlerini hissediyoruz. **"Kervanın yola çıkmış olduğunu"** rahatlıkla söyleyebiliriz. Olumlu duyguların toplumsal atmosferde akıcılık kazandığı oranda, halkların mutluluğu da gerçeklik kazanacak.

Şöyle bir enstantane de yaşandı: Zonguldak'taki toplantı sakin bir hava içinde geçiyordu... İşçi Partililer devreye girdiler. **"Atatürk'ün portresi nerede"** diye başlattıkları yüksek sesli konuşmaları, slogan atarak salonu terk etmeyle sonlandırdılar. Toplantıyı izlemeye gelenlerin, bu tutumdan, kentleri adına üzüldüklerini gözlemledik.

Onların salondan çıkmalarının ardından söz alan Ereğli Muhtarlar Derneği Başkanı **Şakir Başol**, **"Görüldü ki, bu sürecin sabra da ihtiyacı var. Sabrunza teşekkür ederim"** diye konuştu... Sürece destek verdiğini, üzerine basa basa vurguladı.

Zonguldak'ta Gazeteciler Cemiyeti'ni de ziyaret ettik. Salondaki ve kentteki genel havayı size şöyle özetleyebilirim: Sürece destek giderek artıyor. Tabii kafası karışık insanlar, endişeleri olanlar da var. Ancak esas olarak bir **"genel ortak payda"**dan söz etmek mümkün: Silahların susmasını ve ölümlerin bitmesini, yani **"barış"**ı herkes destekliyor.

Dikkat çekici noktalardan birisi de; kentteki iş insanlarının, öğretmenlerin, gayet net bir tutumla barış yönünde tavır almaları. Özellikle dindar kesimin yaklaşımı çok olumlu.

Bolu'nun havası da olumlu

Bir gün önce; Düzce'den sonra Bolu'ya geçmiştik. Oradaki geniş katılımlı toplantının ardından, arkadaşlarımızın bir bölümü köylere gidip köylüleri dinlediler. Biz de, bir grup heyet üyesi olarak, yerel televizyonda Bolululara seslendik.

İki günlük ve üç şehirlik gezinin sonuna geldik. Önümüzde, 15 Karadeniz ilini kapsayan program duruyor.

“İnsana keyif veren; sorunların çözümlerinin önüne hazır olarak konması değil, sorunları çözmektir” denir... Çözüm için çalışmak, gerçekten insana bir enerji katıyor. Toplumun da bu enerjiyi paylaştığını düşünüyorum. Gittiğimiz her yerden yeni şeyler öğreniyoruz. Toplumdaki genel havayı gözleme fırsatı bulduğumuz gibi, düşündüklerimizi test etme şansını yakalayabiliyoruz.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Kürt milliyetçiliği’ bahanesi...

ORAL ÇALIŞLAR 20.04.2013

Barış sürecinin, müzakere sürecinin Anadolu’nun kararlı desteğini alarak olumlu yönde ilerlemesine tanık oluyoruz. Bu gelişmeden mutlu olanlar bulunduğu gibi, **“endişeli”** olanlar, **“maraza çıksın”** diye bahane arayanlar da var.

Mutsuzlardan bir kesimin son dönemdeki itiraz gerekçesi ve malzemesi, **“Kürt milliyetçiliği yükseliyor”** teorisi. Bizim gazeteden **Emre Uslu**, **“Kürt sorununun kaynağının Kürt milliyetçiliği olduğu”** fikrinden yola çıkarak, **“Onun taşıyıcısı PKK da güçleniyorsa buradan bir barış çıkar mı”** diye soruyor.

“Yükselen Kürt milliyetçiliğinin barışı imkânsız kıldığı” şeklindeki değerlendirmenin karşısında neler söylenebilir? Şunu biliyoruz: Dünyanın birçok yerindeki **“silahlı çatışma içinde olan”** güçlerin neredeyse tamamına yakını milliyetçidir, milli niteliktedir. ETA, IRA başta olmak üzere Afrika’dan Latin Amerika’ya kadar uzanan geniş alanların çoğunda; isyancı örgütler, ayaklanmalarını, milliyetçi temalar etrafında sürdürdüler, sürdürüyorlar. Barış görüşmeleri ve anlaşmaları işte bu **“milliyetçi örgüt”**lerle, bu **“yükselen milliyetçi dalga”**larla yapıldı, yapılıyor.

Şu anda öncelikle atılması gereken adım ve çözüme kavuşturulmak istenen konu, Kürt sorununun silahtan arındırılması, yani barış. Esas önceliğiniz barış değil **“Kürt milliyetçiliği”**yse, barışa katkı sağlayabilecek bir ruh hâlden uzaksınızdır.

“Kürt kimliğinin kabulü”; yalnızca BDP’nin, yalnızca PKK’nin talebi değil... Kendisini Kürt olarak tanımlayan ve BDP dışındaki partilere oy veren milyonlarca insanın ortak perspektifi bu. Bunlar içinde kendisini **“milliyetçiliğe”** yakın hisseden de var, hissetmeyen de. Şiddeti bir çözüm yolu olarak gören de var görmeyen de... **“Şiddet”** ile **“milliyetçilik”** arasında bire bir ilişki kuran perspektif, işte bu tablodaki farklılıkları gözden kaçırıyor.

Örnek olsun diye söylüyorum; **Galip Ensarioğlu** AK Parti milletvekili, **Abdurrahman Kurt** eski AK Parti milletvekili. Anadil meselesi başta olmak üzere, Kürtlerin kültür ve kimlik sorunları konusunda net bir tutum içindeler. Sokaktaki Kürt’ün talebi de aynı paralelde.

Kendisini Kürt olarak hisseden ve öyle tanımlayan hemen herkesin talepleri özünde birbirine yakın. Başından bu yana PKK’ye ve silahlı eylemlere karşı çıkan, barışçı mücadele yolunda ısrar eden **Kemal Burkay** dâhil önde

gelen Kürt aydınlarının talepleri de aynı doğrultuda. Bu talepleri dile getirmek için **“milliyetçi olmak”** gerekmiyor.

Evet, Kürt siyasi hareketlerinin nerdeyse tamamında, değişen doz ve renklerde **“milliyetçi izler”** bulmak mümkün. Kürt aydınları, her dönemde, Kürtlüğü, bir **“var olup olmama”** konusu olarak ele aldılar. Gizli açık Kürt dernekleri kurdular. Hatta, **“Kürt aydını”** kavramı; **“Kürtlerin halk olarak varlıklarını sürdürebilmelerini kendine misyon edinen kişi”** anlamına geldi onyıllar boyunca.

Bu resim içinden baktığımızda, PKK hareketini, **“milliyetçilik rengi az olan”** akımlar içinde değerlendirebilir miyiz? Öcalan ve ekibi; Marksist bir anlayıştan gelmelerinin de bir sonucu olarak, PKK’nin kurulup geliştiği dönemlerde; milliyetçiliğe mesafe koymaya, Kürt milliyetçisi tezlere eleştirel bir duruş sergilemeye çalıştılar... Silahlı eylemleri onaylamadığını ifade eden birçok Kürt örgütü ve çevresi; PKK’den çok daha sert milliyetçi ifadeler kullandı, kullanmaya devam ediyor.

Çok uzun zamandan beri bağımsız devlet iddiasından vazgeçtiğini belirten PKK, milliyetçi vurguların daha da azaldığı bir imaja bürünüyor.

Tabii, **“PKK milliyetçiliği”**ni gerekçe göstererek **“çözüm olmaz”** koridoruna doğru bir **“akım yaratmak”** isteyenlerin, milliyetçilikten ne anladıklarını tartışmak gerek. Kürtlerin her türlü **“milli kimlik talebi”**ni milliyetçilik sepetine atmaya gayret eden bir psikoloji göze çarpıyor.

Reddedilmiş bir kimliğe sahip çıkma kavgası veren Kürt halkının içindeki milliyetçi renklerin büyük bölümü, **“egemen ve inkârcı Türk milliyetçiliği”**nden daha masum bir zemin üzerinde duruyor.

Türk milliyetçiliğinin diliyle **“tehlikeli Kürt milliyetçiliği”** teorileri üretmek, bu bağlamda, **“bir başka köşeden çözüm karşıtlığı”** olarak karşımıza çıkıyor.

Kürtlerin **“milliyetçi”**si de **“milliyetçi olmayan”**ı da bugün silahların bırakılmasına yüzde 90'lara varan bir destek veriyor... Türk milliyetçiliği bu açıdan ne durumda?

Asıl sorun burada yatıyor.

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtlerle dindarların ittifakı

ORAL ÇALIŞLAR 21.04.2013

“Âkil İnsanlar” grubu, çözüm sürecine karşı olanların boy hedefi hâline geldi. Anlaşılan o ki, değişik eğilimlerden ve kültürlerden gelen 63 insanın Anadolu’ya yolculuğa çıkarak halkla temasa girişmesi, **“ciddi bir durum”** sayılıyor. **“Bu etkinliğin bu kadar ciddiye alınması şart mı”** diye soralım.

Şu arkaplandan yola çıkarak bir cevap arayabiliriz: Kendini **“Cumhuriyet tarihinin mağduru”** olarak tanımlayan en geniş iki kitle (yani Kürtler ve dindarlar), bir **“ittifak denemesi”** içinde. PKK’nın dağdan inmesi ve yeni bir yasal/ anayasal yapılanma ihtiyacıyla birleşen bu **“ittifak denemesi”**; değişik **“sürpriz”** ve **“kombinasyon”**lar üretiyor, üretmeye devam edecek.

Türkiye’de son 15-20 yıldır gerçekleşen büyük ekonomik değişim, sosyal değişimlerin ötesinde, artık siyasette de kendini daha dolaysız şekilde hissettiriyor. **“Anadolu ekonomisi”**, başarılı bir yükselişle büyüdü ve kendine **“dünya standartları”** ile orantılı bir yol açmaya başladı.

Örneğin geçenlerde ziyaret ettiğim Kahramanmaraş’ın 2011 yılında (Belediye Başkanı’nın benimle paylaştığı rakamlara göre) yalnızca tekstil sektöründeki ihracatı **“1,8 milyar dolar”** olarak ifade ediliyor. Çok uzak olmayan bir geçmişe kadar, tüm Türkiye’nin ihracatının neredeyse bu rakamlarda seyrettiğini hatırlarsak, fotoğraf biraz daha netlik kazanabilir...

Geçmişte **“içe kapanık sert milliyetçiliğin”** en yüksek sertlik düzeyinde seyrettiği bu kentimizin insanların siyasete bakışındaki köklü değişime bizzat tanık oldum.

Kürtlerdeki değişim

Kürtler de, tıpkı **“dindarlar”** gibi, bölgenin temel **“değişim anahtarları”**ndan birini oluşturuyor. Kuzey Irak’ta şekillenen Kürdistan bölgesi, geniş bir coğrafyanın **“çekim merkezi”**... Türkiye Kürtleri ise, hem Anadolu’daki değişimi yakından hissetmelerine paralel olarak, hem de Irak Kürdistanı’yla bağlarının etkisiyle, bölgedeki rollerini netleştiriyorlar.

Öcalan’ın Newroz kutlamalarına gönderdiği açıklama, **“yeni Kürt siyaseti”**nin ana hatlarını netleştirdi. **“Silahlı mücadele döneminin bittiğinin ilanı”**yla açılan yeni koridor, bölgenin ve Türkiye’nin **“yeni yolculuğu”**na eşlik etmeye kararlı bir **“enerji”** anlamına geliyor.

Türkiye’de **“değişim ibresi”**nin hızını belirleyen/ belirlemeye devam edecek olan iki **“ana blok”**un Kürtler ve dindarlar olduğu açık. **“Eski statüko”**nun direnişini ise hâlâ CHP ve MHP simgeliyor.

Elbette; Kürtlerin ve dindarların dışında da **“dönüşüm dinamikleri”** şekilleniyor, değişik noktalardan demokratikleşme talepleri yükseliyor. Hatta, Kürtlerin ve dindarların **“değişim”** ve **“demokrasi”** ile olan ilişkisini **“tek boyutlu”** bulanlar da var.

Örneğin, hem CHP ve MHP’ye oy veren bazı bireylerin/ kesimlerin, hem de Meclis’te temsil edilen partilerin kapsama alanı dışındaki çeşitli aktörlerin, kendi açılarından **“demokrasi”** ve **“değişim”** talepleri/ tanımları sözkonusu.

Barış, demokrasi, dönüşüm ve çözüm iradesi güçlü olan kesimlerin oluşturduğu geniş ve karmaşık **“panorama”**nın ihtiyaçlarıyla **“Âkil İnsanlar”** fotoğrafı arasında (kalıcı) bir **“paralellik”** veya **“örtüşme”** şekillenebilir mi?

Ne olursa olsun şu bir gerçek: **“Âkiller”**; **“Kürtler ve dindarlar ittifakı”**nın önemli bir partneri olarak, geniş kitlelerle etkileşim kurabilen değişik bir aktöre dönüşmüş durumda. Ülkedeki yeni **“dinamizm alanı”**na (onun tamamını temsil etmeseler de) işaret edebilen bir pozisyoncular.

Gürültü bu nedenle kopuyor.

oralcalislar1@gmail.com

Deniz Gezmiş ve Samsun'da çözüm...

ORAL ÇALIŞLAR 23.04.2013

SAMSUN- 29 Ekim 1968... Samsun'da **Atatürk Anıtı**'nın önündeki saygı duruşunun ardından, Ankara'ya doğru yürüyüşe başlamıştık. **"Tam Bağımsızlık için Mustafa Kemal Yürüyüşü"** ne katılanlar arasında; **Deniz Gezmiş, Kâzım Kolcuoğlu** da vardı. Yürüyüşe başlamamızdan kısa bir süre sonra gözaltına alındık. Ertesi gün bırakıldık.

45 yıl sonra yeniden Samsun'dayım. **"Âkil İnsanlar Heyeti"** olarak, Samsunlularla konuşuyoruz. Benim aklımda ise o gün gözaltına alınmamıza ilişkin evrakları bulup bulamayacağımız konusu var...

"Deniz Gezmiş'in el yazısıyla yazdığı ifadesini bulabilir miyiz?" diye düşünürken, bunun mümkün olmadığını kısa sürede öğreniyorum: Evraklar 10 yılda bir imha edilirmiş...

Deniz'lerle 1968'de başladığımız yolculuğun asıl hedefi, bu ülkede eşitlik, adalet ve kardeşliğin sağlanmasıydı. Türkiye; gene, eşitlik, adalet ve kardeşlik kavramlarının zorlu kavşaklarından birisinde şu günlerde...

"Hayat" demek, biraz da; kavşaklar, geçişler, yolculuklar, bariyerler, sorular, karşılıklı tepkiler, bazen de yanlış anlaşmalar/ anlaşılmalara ve eninde sonunda yaklaşılan çözümler demek...

Samsunluları dinliyoruz

Şimdi Samsunluları dinliyoruz. Canik Kültür Merkezi'nde, 200 civarında sivil toplum temsilcisi, kanaat önderi konuşuyor, biz not tutuyoruz.

Barış sürecine ilişkin, konuşmacılar çoğunlukla destek verici ifadeler kullanıyorlar. Tabii kafalarda sorular da var. Dış hekimi **Melis Kalkavan**'ın endişeleri şu noktalarda: *"Dışarıda gösteri yapan küçük grubun görüşlerine yakınum. Ama onlar kadar öfkeli değilim. Barışı destekliyorum. Kafalarımızda soru işaretleri olunca bizlerin barış karşıtı diye suçlanmasını haksızlık olarak değerlendiriyorum. PKK'luların herkesin gözü önünde, suçlarının hesabını vermeden gitmelerine gönlüm razı olmuyor..."*

Denge Gazetesi'nden **Coşkun Özbek**: *"Açılımın ne olduğunu bilmiyoruz. Bu dış güçlerin senaryosu mu? Hükümette 10 Kürt bakan varken, Kürtlerin haklarının yendiğini söylemek doğru mu..."*

Cevdet Akın, Halkların Demokratik Kongresi Samsun İl Başkanı: *"Bu sorunu terör olarak nitelemek doğru değil. Bu bir hak hukuk sorunu..."*

Suat Baysan: *"Barış sürecinin ilk adımı, silahların bırakılması olacak. Toplum normalleşecek. CHP'nin barış sürecine katılması için âkil insanların araya girip uzlaşma olanağı aramalarından, AKP'nin de dilini yumuşatmasından yanayım. Barış sadece silahların bırakılmasıyla gelmez... Sonra ne olacak? Türkiye vatandaşlığı ibaresini önemsiyorum..."*

Makbule Efe: *"Soluk almakta zorlandık bu ülkede. Barışı kazanmak ve barışın dilini inşa etmek, birbirimize barışçı duygularla bakmak çok ihtiyaç duyduğumuz bir durum. Acılarımızı yarıştırmayalım. Ölümde eşitleniyoruz, yaşamda eşitlenemediğimiz için. Evleri ocakları ateşe verilen, köylerinden yurtlarından sürülen*

insanları görmezden geldik. Nasıl oldu da sessizce kabullendik?"

Şehnaz Dereli: *"Her ölüm eşit değil midir sorusuna cevap vermek istiyorum. Bu süreci destekliyorum. Bir çocuğumuzun bile ölmesini istemiyorum. Şehit ailelerinin acılarını unutmayalım. Acıları çok büyük. 'Bu kan sona ersin, başka evlatlar ölmesin' diye düşünmelerini istiyorum."*

Ortadoğu Gazetesi bölge temsilcisi: *"Siz bizleri kimlerle barıştırmak istiyorsunuz? Bizim Kürt kardeşlerimizle bir sorunumuz yok..."*

Mehmet Karabacak: *"Türkiye hâlâ darbe anayasalarıyla yönetiliyor. Darbeler Kürt kardeşlerimize daha fazla hak ihlali yaptı. Dindarların başına gelenleri de unutmayalım. Bütün insanlarımızın uğradığı haksızlığı dile getirin."*

İlhan Cüre, Sosyalist Parti İl Başkanı: *"Oslo görüşmelerinden sonra ilk önemli fırsat yakalanmıştır. Kürtler demokratik bir dönüşümden geçti. Kürtlerin varlığı inkâr ediliyordu, Şimdi kabul edildi. Eşit yurttaşlık temelinde bir çözüme gerek bulunuyor."*

Hüseyin Şahin: *"87 gündür hiç kimsenin ölmemesi bile büyük bir kazanç. Eğer bu PKK'nın siyasete çekilmesi projeksiye, yüzde 10 gibi tuzakların temizlenmesi de şart."*

Mahmut Aydın, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Rektör Yardımcısı: *"Güçlüyseniz, bağışlayıcı olmak zorundasınız. Hz. Peygamber'in amcasını Vahşi parçalamıştı. Sonra Vahşi Müslüman oldu. Peygamber onu affetti ama benim gözüme görünme dedi..."*

İbrahim Ülker, Samsun Mobilyacılar Odası Başkanı: *"Kürt halkıyla genelde sorunumuz yok. PKK'nın yaptıklarını unutmayalım. Bizim endişelerimiz var. Barıştan yanayız..."*

Samsun gezimiz, şehirde esnafla buluşma, köy ziyareti ve şehirdeki derneklere yapılacak görüşmelerle sürecek...

Sonra Sinop'a doğru yola devam...

oralcalislar1@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)